

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

- Componente ale disciplinei de plan
- Investiții: rigorile respectării termenelor de punere în funcțiune
- Din experiența consiliilor intercooperatiste
- Cooperarea între țările în curs de dezvoltare

**o exigență
,
a
economiei moderne**

**utilizarea
rațională
a
forței de muncă**

UN NOU ȘI RODNIC DIALOG DE LUCRU AL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU CU OAMENII MUNCII

In fața machetei zonei industriale de pe valea Sucevei

La noua întreprindere „Electrocontact” din Botoșani

Marea adunare populară din municipiul Iași

SĂPTĂMINA trecută, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aflat din nou în mijlocul oamenilor muncii. Pentru populația a trei județe din nordul țării — Iași, Botoșani, Suceava — noua întâlnire cu secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, rămâne înscrisă ca un moment de referință în amplul efort de dezvoltare economică și socială pe coordonatele trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R.

Întreaga națiune a urmărit cu cel mai viu interes cuvântările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marile adunări populare din municipiile reședință ale celor trei județe. La Iași, cu prilejul deschiderii noului an de învățământ, secretarul general al partidului a formulat indicații de deosebită valoare teoretică și practică privind trecerea la o etapă nouă, superioară în perfecționarea școlii românești, în legarea mai strânsă a învățământului cu cercetarea, cu producția, cu viața. Problemele îndeplinirii sarcinilor cantitative și calitative în industrie, agricultură, investiții au fost analizate în strânsa lor interdependență cu realizarea programului de creștere accelerată a nivelului de trai, cu adincirea democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești, cu necesitatea unei mai intense activități politico-educative, de ridicare a conștiinței socialiste a celor ce muncesc.

Manifestându-și profundele sentimente de dragoste și respect față de conducătorul partidului și statului nostru, oamenii muncii din județele Iași, Botoșani, Suceava s-au angajat să îndeplinească neabătut mărețul program adoptat de Congresul al XI-lea.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

Componente ale disciplinei de plan:

CANTITATE, CALITATE, RITMICITATE, EFICIENȚĂ

INDEPLINIREA RITMICĂ a planului de producție la toți indicatorii necesită luarea unor măsuri menite să asigure încheierea de contracte cu beneficiarii și furnizorii de materiale, întocmirea pe bază de analize și studii a programelor de creștere a productivității muncii, de ridicare a calității produselor și de reducere a costurilor de producție etc., „Sint multe de făcut — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — pentru a se realiza producția nu numai din punct de vedere valoric, dar și fizic, pentru a obține o ridicare continuă a nivelului tehnic al producției, pentru creșterea calității și, mai cu seamă, pentru reducerea cheltuielilor materiale și a cheltuielilor de producție”.

În analiza ce urmează ne-am propus să urmărim și să punem în evidență acțiunile întreprinse în acest an și rezultatele economice obținute de un colectiv de muncă la o mare unitate industrială: **Filatura românească de bumbac din București.**

Măsurile riguroase fundamentate

PRIN SPECIFICUL său de producție F.R.B. este un mare furnizor de materie primă pentru țesătorii și industria de tricotaje; aceasta implică satisfacerea cerințelor beneficiarilor, prin livrări ritmice la toate produsele. Cum se achită de aceste cerințe colectivul întreprinderii?

Planurile de producție temeinic fundamentate, potențialul material și uman utilizat mai eficient de la un an la altul, măsurile tehnice și organizatorice preconizate și aplicate la termenele stabilite au determinat ca întreprinderea să obțină rezultate remarcabile. Tabelul nr. 1 este concludent în acest sens: în primele 8 luni a.c., producția globală a crescut simțitor atât față de plan, cât și față de perioada corespunzătoare din anul precedent. Și mai edificatoare este depășirea înregistrată la producția marfă și, mai ales, la producția fizică. Cifrele din tabel arată, totodată, sporurile importante înregistrate la productivitatea muncii — factorul hotărâtor al sporirii avuției societății și, în consecință, a veniturilor directe ale celor ce muncesc.

În afara datelor înscrise în tabel socotim revelator faptul că productivitatea muncii pe angajat a marcat o creștere de 1316 lei față de planul pe 8 luni a.c. și de 5785 lei față de perioada similară din anul precedent. În prezent, 54% din numărul muncitorilor lucrează în acord direct și 38% în acord global, normele de muncă fiind îndeplinite în lunile ianuarie — august, în proporție de 104,5%. Urmare firească a acestei situații, a creșterii productivității muncii cu 1,6% față de planul primelor 8

luni și cu 7,46% față de aceeași perioadă din 1976, retribuția medie lunară s-a ridicat la un nivel mediu superior

Tabelul nr. 1

Realizarea indicatorilor de plan în perioada 1 ianuarie — 31 august 1977

Indicatorul	Realizat %	
	față de plan 1977	față de perioada similară 1976
Valoarea producției globale	101,80	109,40
Valoarea producției marfă	101,90	109,40
Producția fizică	100,10	113,40
Productivitatea muncii	101,60	107,46

— 104,8% — retribuției medii lunare din primele 8 luni ale anului trecut.

În ce privește producția fizică mai trebuie arătat că aceasta a fost îndeplinită integral și pe sortimente, la unele dintre acestea — îndeosebi la cele solicitate mai mult de beneficiari — depășirile marcând creșteri superioare cifrelor din tabel. Astfel, la unele fire și fibre cerute la export realizările s-au situat la niveluri cuprinse între 150% și 920%, fapt ce exprimă efortul și capacitatea de mobilizare a colectivului de a răspunde unor necesități deosebite.

Analiza noastră pune în evidență câteva din căile și mijloacele prin care s-au obținut rezultatele menționate. Se impune a fi reținută, în primul rând, aplicarea înainte de termen a unor prevederi din planul de măsuri al întreprinderii, cum ar fi sporirea vitezei de lucru la mașinile de filat cu inele (de la media de 8000 la 9900 rotații pe minut), ca urmare a înlocuirii unor piese, ansamble și subansamble, creșterea vitezelor medii de debițare la mașinile de filat cu inele (unitatea a II-a — cardate)

cu 3% prin stabilirea torsionilor optime pe fiecare sortiment în parte. Influențe favorabile asupra creșterii productivității muncii au mai exercitat: utilizarea superioară a fondului de timp maxim disponibil la muncitorii direct și indirect productivi (prin reducerea timpului neutilizat cu 10%), organizarea calificării muncitorilor nou angajați și ridicarea calificării celor existenți în specialitățile necesare unei desfășurări a producției.

Cu toate că, în perioada la care ne referim, au fost obținute rezultate însemnate atât pe linia creșterii productivității muncii, cât și a producției fizice, nu se poate afirma că în aceste domenii nu ar mai exista rezerve. Prima dintre ele ar fi aceea că indicii de utilizare a utilajelor ar putea fi măriți mai substanțial. În acest sens două modalități ar servi acestui scop: a) evitarea deranjamentelor sau diminuarea lor printr-o mai bună întreținere și folosire a utilajelor; b) utilizarea mai judicioasă a timpului de lucru prin reducerea absențelor nemotivate, a învoierilor și concediilor fără plată. O a doua modalitate este aceea a evaluării posibilităților ca un număr mai mare dintre muncitorii indirect productivi să treacă la activitatea direct productivă. În acest fel, s-ar crea premise atât pentru creșterea mai accentuată a productivității muncii, cât și pentru sporirea veniturilor acestora.

Calitatea în centrul preocupărilor

ORICE produs nu poate satisface în bune condiții cerințele economiei naționale, ale consumatorilor, dacă nu se ridică la un nivel calitativ superior, dacă nu are caracteristici tehnice îmbunătățite. Calitatea firelor și fibrelor produse la F.R.B. este ridicată, ceea ce

Tabelul nr. 2
Ponderea firelor tip A în totalul producției de fire din primele 8 luni a.c. %

Tipul firului	Planificat	Realizat
Tip A	95,00	99,14
Tip B	5,00	0,86
Total	100,00	100,00

permite beneficiarilor să realizeze la rîndul lor țesături trainice și frumoase care să satisfacă exigențele cumpărătorilor.

În acest context, trebuie consemnat, de la început, că întreprinderea nu a avut în acest an nici un fel de refuzuri de la beneficiarii interni sau externi privind calitatea firelor și fibrelor livrate. Ridicarea calității producției este confirmată și de un alt aspect important: aproape întreaga producție de fire realizată în primele 8 luni din anul în curs — 99,14% în loc de 95% planificat — a fost de tip A (tabelul nr. 2). La baza îmbunătățirii calității produselor au stat o serie de **măsuri de ordin tehnic**. În primul rînd, în vederea ridicării caracteristicilor firelor pieptănate pretențioase, s-a introdus dubla pieptănare. Prin aplicarea ei, numărul de nopeuri și impurități din fire s-a micșorat mult. În al doilea rînd, în scopul evitării amestecurilor de semitort și, în final, de fire, s-a aplicat metoda marcării mosoarelor de flaiet cu inele din plastic colorate, renunțându-se la procedeul de vopsire a mosoarelor. S-au eliminat, astfel, în totalitate, amestecurile de fire care aveau vicii ascunse — vicii ce nu puteau fi depistate decît în bobine sau abia în țesătură.

În acțiunea de ridicare a calității producției au mai fost aplicate și alte **măsuri de ordin organizatoric**. În ce au constat, în esență, acestea? Trecîndu-se la materializarea sarcinii trasate de conducerea partidului, potrivit căreia inginerii din serviciile funcționale să-și desfășoare cel puțin 50% din activitate direct în producție, o parte dintre aceștia au trecut la întărirea asistenței tehnice pe schimburi. Paralel a fost organizat mai temeinic controlul tehnic de calitate, control ce se efectuează pe toate fazele procesului de producție — începînd de la recepționarea exigentă a materiilor prime și a materialelor ce intră pe fluxul producției și terminînd cu produsul finit ce urmează a fi expedit beneficiarilor. S-a acordat, totodată, mai multă atenție muncii politico-educative în rîndurile muncitorilor pentru întărirea disciplinei și răspunderii în producție, calitatea produselor constituind criteriul principal de apreciere a activității fiecăruia.

Decadal, zilnic — producție ritmică

REALIZAREA producției fizice și în sortimentele planificate constituie, fără îndoială, un obiectiv important al fiecărui colectiv de întreprindere. Dar nu este deloc indiferent dacă sarcinile la acest indicator sînt îndeplinite în orice condiții, respectiv cu prețul suprasolicității, în unele perioade, a mașinilor și utilajelor. Dimpotrivă, **Producția fizică** se cere realizată ritmic, lună de lună, decațial, zilnic, fără relaxări și asalturi deoarece un asemenea sistem de lucru nu este de natură să ducă la buna folosire a zestrei tehnice, la obținerea de produse de calitate corespunzătoare, nu permite livrarea lor la timp beneficiarilor, potrivit termenelor contractuale.

Cum s-a asigurat, practic, la unitatea respectivă, desfășurarea ritmică a procesului de producție? S-a încetățenit sistemul ca, înaintea fiecărei perioade, să se facă o riguroasă defalcare a sarci-

nilor de plan, atît pentru unitatea a I-a cît și pentru unitatea a II-a în sensul stabilirii cantităților de fire cardate și pieptănate pe fiecare număr de fire, amestecuri și grad de finisare. Cantitățile sînt repartizate pe fiecare zi, încît să corespundă cu cota-parte zilnică a cantităților contractate. În funcție de primirea sarcinilor de producție, în unități se trece la încărcarea utilajelor corespunzător cu sortimentele stabilite și se urmărește, tot zilnic, realizarea cantitativă pe fiecare sortiment. În funcție de cantitățile și sortimentele planificate se asigură aprovizionarea corespunzătoare cu materii prime și materiale, astfel încît desfășurarea procesului de fabricație să decurgă uniform, să se evite pierderile de timp sau staționarea unor utilaje. Prin-o evidență strictă se urmărește, în continuare, realizarea zilnică a produselor finite și livrarea lor către beneficiarii în cantitățile, sortimentele și cu mijloacele de transport stipulate în contractele economice. Prin acest sistem eficient practicat de întreprindere, privind planificarea, execuția și livrarea, se asigură îndeplinirea ritmică a sarcinilor de plan și onorarea la termen a comenzilor și chiar în devans, evitîndu-se formarea stocurilor de produse finite (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Ritmicitatea medie lunară a realizării producției fizice și a livrărilor către beneficiarii în primele 8 luni-1977

Decada	Planificat	Realizat	Livrat în avans la cerea beneficiarilor
I	33,30	34,20	0,90
II	33,40	35,00	1,60
III	33,30	30,80	—
Total	100,00	100,00	2,50

Micșorarea accentuată a costurilor de producție

SCOPUL oricărei activități productive este, în ultimă instanță, acela al obținerii unei eficiențe economice tot mai ridicate, care să se reflecte direct în micșorarea costurilor de producție și, mai ales, în scăderea cheltuielilor materiale. Primele 7 luni ale anului au fost încheiate de colectivul întreprinderii analizate cu rezultate notabile sub aspectul ridicării eficienței economice. Astfel, **cheltuielile totale la 1000 lei producție — marfă au fost reduse cu 1,2 lei, iar cele materiale cu 11,3 lei**. Ca urmare a acestui fapt, în perioada respectivă au fost obținute economii suplimentare de 5995 mii lei, din care 4855 mii lei la cheltuielile materiale. Beneficiile peste plan au însumat, în același timp, 960 mii lei.

Aceste realizări au avut la bază preocuparea permanentă a colectivului întreprinderii de a gospodări mai bine materia primă, de a reduce normele de consum. Ca urmare a micșorării acestora a fost înregistrată, în această perioadă, o economie de materii prime în valoare de aproape 250 mii lei. Totodată, specialiștii întreprinderii au studiat și au pus în practică o serie de tehnologii noi, precum și rețete de amestec rațional al materiei prime. Numai pe această bază s-a reușit să se

obțină o economie de cca. 250 t materie primă, echivalînd cu peste 1470 mii lei.

Aceeași preocupare se manifestă și în valorificarea superioară a materiilor prime. Astfel, prin folosirea în amestec a 84,7 t de deșeuri au fost realizate economii de circa 930 mii lei. Desigur, pe prim plan s-a aflat mai buna folosire a materiilor prime, ținîndu-se seama că acestea au ponderea cea mai mare — circa 65% — în costurile de producție. Dar n-au fost neglijate nici celelalte lucruri ale activității susceptibile a fi îmbunătățite pentru a se micșora cheltuielile de producție. În acest sens sînt semnificative următoarele date: în primele 7 luni a.c. au fost obținute economii de 1245 MWh, în raport cu perioada similară din anul precedent.

Referindu-ne tot la reducerea costurilor de producție, nu se poate spune că n-ar mai exista posibilități în această direcție. Dimpotrivă, Căutările continuă să îmbrățișeze o multitudine de aspecte vizînd, mai cu seamă, eliminarea unor deficiențe proprii. O preocupare a colectivului întreprinderii este aceea de a găsi modalitatea de a realiza, împreună cu întreprinderile producătoare, noi sortimente de țesături la care să se poată utiliza pe scară mai largă **diferitele deșeuri de bumbac și poliester**. În acest mod, s-ar putea obține însemnate economii de fibre și fire bune. O altă preocupare este aceea de a ridica, în continuare, calitatea unor piese de schimb ce se realizează în atelierele proprii. De menționat că piesele de schimb ce se execută cu forțe proprii se ridică la circa 26% din totalul anual necesar. Or, în prezent, unele piese nu corespund întru totul calitativ, fapt ce creează greutate în repararea utilajelor, afectînd negativ timpul de funcționare al acestora. De asemenea, există încă posibilități — și în acest sens se fac studii — ca o parte mai mare din piesele de schimb uzate să fie recondiționate, în scopul economisirii și valorificării mai bune a metalului.

La eforturile întreprinderii privind confecționarea unor piese de schimb se cer aliniate și cele ale unor întreprinderi furnizoare — „Tehnometal”-București, „Flamura roșie” — Sibiu ș.a., care livrează uneori piese de schimb și accesorii ce nu satisfac întru totul cerințele, producînd astfel greutate în repararea și întreținerea utilajelor. În același context de probleme, este de semnalat că întreprinderea „Unirea” din Cluj-Napoca nu livrează suficiente piese de schimb pentru utilajele care le furnizează F.R.B.-ului, fapt ce provoacă unele neajunsuri procesului de producție, afectînd indicele de utilizare a mașinilor.

REALIZĂRILE obținute pînă în prezent de F.R.B. sînt substanțiale și dau garanția încheierii cu succes și a celui de al doilea an al cincinalului în desfășurare. Faptul că începînd de la 1 iulie a.c. personalul din industria ușoară, alături de alte ramuri ale economiei, beneficiază de sporirea — în prima etapă — a retribuției tarifare nete constituie și pentru colectivul întreprinderii investigate un stimulent puternic în mobilizarea forțelor de care dispune pentru a răspunde, la un nivel superior, măsurilor adoptate de conducerea partidului și statului nostru în vederea ridicării continue a nivelului de viață al întregului popor.

L. ȚINTEA
Gh. DRĂGHICI

RIGORILE RESPECTĂRII TERMENELOR DE PUNERE ÎN FUNCȚIUNE

■ O accelerare a ritmului activității pe șantiere. Și totuși... mai există lucrări cu termene depășite pentru care nu este asigurată documentația ■ Prin urgentarea eliberării amplasamentelor și deschiderea finanțării, beneficiarul trebuie să sprijine mai susținut activitatea constructorului ■ Extinderea mai largă a tehnologiilor moderne de mare productivitate în construcții-montaj

FIECARE nouă capacitate de producție conectată la timpul stabilit în circuitul economic are o importanță deosebită pentru întreaga economie națională, pentru satisfacerea operativă a cerințelor beneficiarilor. Iată de ce realizarea integrală a volumului de lucrări prevăzut în planul de construcții-montaj nu înseamnă doar bifarea unor cifre pe hirtie, ci satisfacerea unui imperativ esențial al progresului.

În realizarea noilor investiții, cel ce își desfășoară „la vedere” activitatea este organizația de construcții. Aceasta determină tendința de a privi uneori constructorul ca un factor de care depinde exclusiv respectarea termenelor planificate de punere în funcțiune a noilor obiective industriale. Fără a dori să diminuăm cu nimic responsabilitatea

deosebită și directă a acestuia pentru buna desfășurare a lucrărilor, se cere amintit faptul că, modul în care proiectantul, beneficiarul de investiții și furnizorul de utilități tehnologice își îndeplinesc sarcinile ce le revin și colaborează la rezolvarea problemelor complexe ale procesului investițional are, de asemenea, o importanță deloc de neglijată, de multe ori hotărâtoare. Așadar, perfecționarea lucrării dintre toți factorii responsabili constituie o însemnată resursă ce poate și trebuie angajată în respectarea prevederilor din planul de investiții.

În acest număr vom analiza modul în care se desfășoară lucrările la noile obiective de investiții pe șantierele Trustului de construcții-montaj și reparații pentru industria chimică.

Rezultate bune în activitatea de reparații. Dar la construcții-montaj ?

ACTIVITATEA care se desfășoară pe șantierele trustului are o complexitate ridicată, accentuată de faptul că lucrările se execută aproape în întreaga țară, la o diversitate considerabilă de obiective chimice, de la București la Borzești, de la Năvodari la Pitești, de la Oradea la Tîrgu-Mureș etc. Este vorba de o gamă largă de activități: reparații capitale ale utilajelor și instalațiilor chimice și executarea de confecții metalice, realizarea unor lucrări de amploare de construcții-montaj pentru investiții și reparații capitale ale unor clădiri.

În primele 8 luni a.c., volumul de lucrări a înregistrat o creștere însemnată față de perioada corespunzătoare din anul trecut: cu 12,6% la construcții-montaj pentru investiții, cu 13,9% la reparații capitale, cu 23,8% la revizii și reparații ale utilajelor și instalațiilor chimice, cu 25,6% la producția de aparatură de măsură și automatizare.

• În activitatea industrială, șantierele trustului au obținut rezultate bune în perioada analizată, îndeplinind și depășind planul de reparații cu 42,6% și pe cel de execuție a confecțiilor și a tâmplăriei metalice cu 46,7%. Reparațiile capitale efectuate la Combinatul de îngrășăminte chimice din Turnu-Mă-

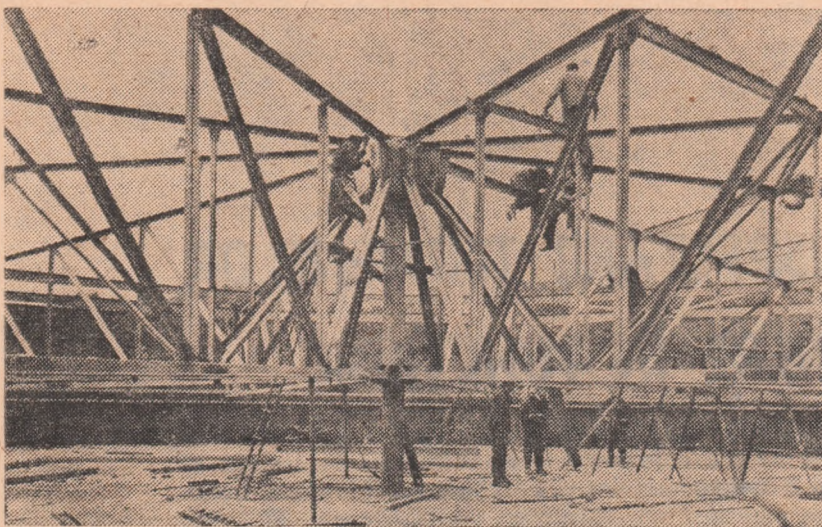
gurele, la cel din Năvodari, la întreprinderea de anvelope „Danubiana”-București, la „Carbosin”-Copsa Mică, se remarcă prin calitatea bună a lucrărilor, prin soluțiile tehnice originale și ingenioase aplicate care, au permis — cînd era cazul — ca activitatea constructorului să se desfășoare fără întreruperea proceselor de producție în întreprinderile beneficiare. Realizări însemnate la acest capitol de plan s-au înregistrat pe șantierele Combinatului de îngrășăminte din Turnu-Măgurele (planul îndeplinit și depășit cu 43,9%), la întreprinderea chimică Ducești (depășire cu 123,2%) și „Policolor” din București (depășire cu 173%), la șantierul rafinării Ploiești, la Combinatul chimic de la Valea Călugărească, la cele petrochimice din Pitești, Borzești ș.a.

• În ce privește capitolul de construcții-montaj trebuie arătat de la început că rezultatele obținute au fost inegale. Este adevărat că în primele 8 luni a.c. au fost puse în funcțiune noi capacități de producție cu însemnătate ridicată pentru întreaga economie națională: instalația de stripare amoniac și de obținere a ionilor din amoniu la Combinatul de îngrășăminte chimice din Piatra-Neamț, stația de purificare a gazelor la Combinatul chimic din Tîrnăveni etc. În cadrul grupului din Ploiești pe șantierul Combinatului petrochimic Teleajen unde se lucrează la dezvoltarea capacității de producție a rafinării, planul de construcții — montaj era realizat la 31 august în proporție de 126,9%.

Tot atât de adevărat este însă și fap-

tul că, pe alte șantiere ale trustului, la nivelul primelor 8 luni din 1977 s-au înregistrat și se înregistrează în continuare rămăneri în urmă față de prevederile din planul de construcții-montaj (pe șantierul din București care execută lucrări pentru întreprinderea „PECO”; pe șantierele de la întreprinderea „Policolor” și „Biofarm” din București unde se lucrează la dezvoltarea depozitului de produse finite și respectiv la dezvoltarea capacității de produse opoterapice; la lucrările de dezvoltare a capacității combinatelor petrochimice din Pitești și din Borzești; pe șantierul de la întreprinderea „Sinteză”-Oradea și altele).

În această situație, la nivelul grupurilor și pe fiecare șantier au fost adoptate măsuri menite să conducă la recuperarea grabnică a restanțelor și la punerea cit mai rapidă în funcțiune a noilor capacități de producție. În principal s-a acționat pentru întărirea ordinii și disciplinei în muncă, extinderea lucrului în acord global, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, introducerea unor soluții constructive moderne, cu productivitate ridicată. Concomitent, eforturile au fost îndreptate spre urgentarea expedierii de către beneficiari pe șantiere a documentației tehnice de execuție și accelerarea — de către furnizori — a livrărilor de utilități tehnologice necesare desfășurării

Montajul cu verine hidraulice permite execuția „la sol”, cu productivitate sporită, a rezervoarelor de mare capacitate

ritmice a lucrărilor la noile obiective de investiții. Ca urmare, se cere subliniat faptul că, în luna august și în lunile care vor urma, pe măsură ce se creează condițiile necesare, se poate vorbi despre o accelerare a ritmului lucrărilor de construcții-montaj, de recuperarea unor rămăneri în urmă. De exemplu, pe un șantier al Grupului din Tirgu-Mureș, la o instalație de articole din poliuretan, deși investiția este restantă, planul lunii august a fost realizat în proporție de 163%. Menținerea unui ritm susținut de lucru va face ca, până la sfârșitul anului, rămânerea în urmă la această capacitate, datorată unei întâzieri de circa 3 luni în deschiderea finanțării, să fie în întregime recuperată. În fine, în luna august a fost realizată o accelerare a ritmului lucrărilor, care a condus la îndeplinirea și depășirea planului și la șantierele din Roman (cu 30%) și Cîmpulung Moldovenesc (cu 80%) care lucrează la mărirea capacităților locale ale unor întreprinderi.

Fără îndoială, cauzele rămănerilor în urmă sînt multiple. Ele se regăsesc și în modul în care s-a desfășurat activitatea constructorului, în felul în care a fost asigurată și utilizată forța de muncă pe șantier, în organizarea activității de construcții-montaj. Se poate aprecia însă că marea majoritate a nerealizării integrale a prevederilor de plan au fost generate de anumite inconsecvențe în activitatea beneficiarilor și a furnizorilor de utilaje tehnologice care nu au asigurat la vreme condițiile pe care trebuiau să le creeze conform obligațiilor ce le revin. Ceea ce trebuie reținut este faptul că dacă ar avea asigurată documentația tehnică de execuție, dacă sosirea utilajelor tehnologice, deschiderea finanțării și eliberarea amplasamentelor s-ar efectua la termenele prevăzute în grafice, organizațiile de construcții ale trustului

și-ar fi îndeplinit integral sarcinile din planul de construcții-montaj.

Cum trebuie acționat pentru accelerarea lucrărilor

ÎN PREZENT, pentru întregul trust, o însemnătate deosebită o are desfășurarea unor acțiuni menite să amplifice ritmul de lucru pe șantier. Perfecționările în stilul de desfășurare al activității trebuie să privească atât constructorul, cât și pe toți ceilalți factori cu care acesta conlucrează la conectarea mai rapidă a noilor obiective la circuitul economiei naționale.

Este, vorba, în primul rînd, de necesitatea asigurării complete cu documentația de execuție pe toate șantierele. Astfel, este necesar ca întreprinderea „Policolor” din București (pentru depozitul de produse finite), „Solventul”-Timișoara (pentru o capacitate de 7 cazane), Combinatul petrochimic din Pitești (pentru instalația de preepurare a apei), Combinatul de îngrășăminte chimice din Năvodari etc. în calitate de beneficiari să trimită mai repede toată documentația pe șantier, dat fiind că la aceste lucrări termenele de punere în funcțiune sînt depășite. Urgentarea primirii proiectelor de execuție va putea contribui la recuperarea unor rămăneri în urmă, la desfășurarea unui ritm de lucru mai alert la aceste noi obiective.

Urgentarea deschiderii finanțării, eliberarea operativă a amplasamentelor pentru viitoarele capacități de producție reprezintă o altă necesitate pentru încadrarea constructorului în prevederile din graficele de execuție. Asemenea acțiuni se cer desfășurate cu mai multă operativitate în special la noile construcții și instalații cu termene depășite de punere în funcțiune în acest an de la întreprinderea „Stela” — București, la uzina chimică de la Combinatul chimic din Borzești, la unele instalații ale Combinatului petrochimic din Pitești ș.a.

Eliminarea întâzierilor în livrarea utilajelor tehnologice reprezintă un sprijin prețios ce se cere acordat constructorilor în recuperarea restanțelor. În strînsă colaborare cu furnizorii respectivi, beneficiarii („Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, „Danubiana” din București și Întreprinderea chimică Mărășești) vor trebui să se preocupe în mai mare măsură de sosirea la vreme a instalațiilor de tehnologie care să contribuie la asigurarea frontului de montaj.

În ce privește activitatea constructorului, trebuie subliniat faptul că pe șantier vor trebui introduse și extinse la scară mult mai mare ca pînă acum tehnologiile moderne, noile soluții constructive de mare productivitate (montajul rezervoarelor rulate, sudura automată și semiautomată, construirea unor rezervoare de mare capacitate, prin metoda montajului cu verine hidraulice etc.). Montajul cu verine hidraulice al rezervoarelor, de pildă, permite execuția „la sol”, de către o echipă de numai 15 oameni față de metoda clasică care necesită 20—25 de mntori cu calificare relativ ridicată. În plus, trebuie menționat faptul că, în noile condiții, operațiile de sudură se realizează cu aparate automate, se renunță la montarea unei macarale de mare capacitate, iar durata de execuție se reduce cu circa 40 la sută.

Pentru introducerea accelerată a noului pe fiecare șantier se cere însă înlăturată inerția, atitudinea de pasivitate, care se mai întâlnește încă, preocuparea exclusivă pentru îndeplinirea sarcinilor „la zi” în dauna introducerii noilor procedee.

O sporire a productivității în construcții va trebui realizată și pe seama extinderii grabnice a gradului de tipizare a execuției. În acest domeniu, pe șantierele noastre nu se constată întotdeauna o situație corespunzătoare; există cazuri, nu puține la număr, în care unele lucrări identice se execută pe fiecare șantier în alt mod, ceea ce conduce la irosirea unui timp prețios cu organizări diferite ale aceluiași procedee de execuție, la un grad de specializare redus al lucrărilor, la sporirea nejustificată a costurilor de producție.

Trustul, la rîndul său, va trebui să sprijine în mai mare măsură grupurile de șantier, prin intervenții mai bine fundamentate și judicioase argumentate la forurile de resort pentru asigurarea tuturor utilajelor necesare cu prioritate pentru noile construcții industriale din Rîmnicu Vilcea, Brazi, Ocna-Mureș (în special cu macarale și autobasculante de mare capacitate etc.).

În fine, la toate lucrările de construcții-montaj va trebui să se pună capăt cu mai multă hotărîre indiscipliniei tehnologice, absențelor nemotivate și învoierilor, tuturilor abaterilor de la prevederile tehnologice de execuție, care se manifestă încă pe unele șantier.

REALIZAREA obiectivelor menționate, alături de alte măsuri, pot și trebuie să contribuie la o unire a eforturilor pentru recuperarea grabnică a rămănerilor în urmă și încadrarea în prevederile de plan.

Mircea HĂNSA

directorul Trustului de construcții-montaj și reparații pentru industria chimică

DEZBATERE „R.E.“

MECANIZAREA ȘI AUTOMATIZAREA, FACTORI DE UTILIZARE RAȚIONALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ ȘI DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII [1]

INTRODUCEREA LARGĂ a mecanizării și automatizării reprezintă factori esențiali ai progresului tehnic, care contribuie la dezvoltarea bazei tehnico-materiale necesare pentru creșterea accelerată a productivității muncii, scăderea consumului de combustibili și energie, ușurarea considerabilă a muncii etc. Mai mult, în condițiile actuale ale dezvoltării rapide a electrotehnicii, electronicii și tehnicii de calcul, automatizarea asigură conducerea de la distanță a celor mai complexe procese de fabricație, contribuind astfel la economisirea unui număr important de personal. Luarea în considerare a acestor avantaje a determinat ca Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. să prevadă creșterea de 3 ori a producției mijloacelor de automatizare și tehnică de calcul în 1980 față de 1975.

Având în vedere rolul și importanța realizării integrale a sar-

cinilor privind creșterea nivelului mecanizării și automatizării producției pentru economisirea muncii sociale. Revista economică a organizat recent o dezbateră cu specialiști din cadrul Centralei industriale de echipamente de telecomunicații și automatizări, Institutului profilat de cercetări și proiectări (I.P.A.), și din unele mari unități beneficiare, pe tema: „Mecanizarea și automatizarea, factor de utilizare rațională a forței de muncă și de creștere a productivității”. Așadar, pe traiectoria cercetare, inginerie tehnologică, execuție și utilizare — ce experiență s-a acumulat și în ce direcție se acționează sau ar trebui să se acționeze pentru satisfacerea la un grad cât mai ridicat a cerințelor economiei naționale de dotare cu mijloace de mecanizare și automatizare a proceselor de fabricație, pentru folosirea acestora cu o eficiență înaltă.

Concepție modernă în cercetare și proiectare

Datorită politicii științifice a partidului și statului, industriile de vîrf au cunoscut în țara noastră, în anii din urmă, o puternică dezvoltare. Între acestea, automatizarea proceselor de producție se află astăzi la un grad ridicat de dezvoltare, parte din mijloacele ce se realizează în acest scop fiind exportate în diferite țări ale lumii.

Asigurarea necesarului economiei naționale cu mijloace de automatizare produse în țară a pus în fața specialiștilor din cercetare și inginerie tehnologică sarcina realizării, pe de o parte, a unei game variate de elemente și echipamente, care să poată funcționa în mod optim în condițiile specifice cerute de procesul tehnologic respectiv, iar, pe de altă parte, executarea acestor mijloace într-o concepție unitară și cu un grad ridicat de tipizare. Concomitent, s-a impus necesitatea trecerii de la conceperea, execuția și livrarea unor aparate și echipamente individuale. La livrarea și punerea în funcțiune a unor sisteme și instalații funcționale de mare complexitate și cu un înalt grad de disponibilitate.

O problemă de mare importanță care a fost rezolvată în această perioadă o constituie elaborarea „Sistemelor pentru elemente și echipamente de automatizare”. Sistemul asigură un grad avansat de unificare și tipizare a mijloacelor de automatizare fabricate în țară, stabilește principalii parametri tehnici, comparativi cu ai altor produse similare pe plan mondial, producătorii acestor mijloace și anii în care începe fabricația produselor noi. Utilizarea aparatului cuprins în „Sistemă” permite obținerea unor importante avantaje economice determinate de economia de capacitate de proiectare a instalațiilor și echipamentelor de automatizare, reducerea cheltuielilor de investiții, de întreținere și exploatare, precum și importanța economiei la fondurile pentru import.

Pentru înfăptuirea prevederilor „Sistemelor” s-au inițiat o serie de programe prioritare în domeniul asimilării de noi mijloace de automatizare (sisteme noi unificate de reglare automată, electronice și pneumatice, pentru utilizări în medii normale și speciale; automatizarea și realizarea de echipamente moderne de comandă-program pentru mașini-unelte; realizarea de serii unitare de echipamente de acționări electrice reglabile cu tristoare pentru

puteri mari, medii și mici pentru metalurgie și construcții de mașini; realizarea de sisteme unificate de conducere a producției cu calculatoare și minicalculatoare de proces, dezvoltarea producției mijloacelor de teletransmisie etc.). În ultima vreme se face tot mai remarcată utilizarea calculatoarelor de proces în instalațiile de automatizări. Ponderea unor asemenea echipamente complexe, expresie a progresului tehnic, în totalul valoric al livrărilor crește an de an.

Ca urmare a aplicării acestor programe prioritare, numărul de produse destinate automatizărilor va fi la sfîrșitul cincinalului actual de aproape două ori mai mare decît cel existent în prezent, iar importurile de completare se vor reduce sub 8%, față de 12% în prezent; totodată, aproximativ 80% din produsele anului 1980 vor fi noi sau modernizate.

În paginile de față publicăm o sinteză din problemele ridicate în cadrul dezbaterii de către specialiștii din Institutul de cercetări și proiectări pentru automatizări: **Marcel Sirbu** directorul institutului, **Matei Constantin** director tehnic, **Trajan Sache-larie**, șef secție inginerie, tehnologică, **Sandu Lazăr** șef secție cercetare.

Programul de introducere accelerată a automatizării în toate ramurile economiei naționale și, legat de aceasta, programul amplu de asimilări de produse noi impune, în afară de folosirea unor metode înaintate, o organizare mai bună și o creștere a potențialului de cercetare și inginerie tehnologică în domeniul automatizării. În ultimii ani, capacitatea institutului de profil a rămas — numeric — practic aceeași, cu toate că în afara sarcinilor de cercetare și inginerie tehnologică mult crescute, acestuia i s-au atribuit sarcini suplimentare. Pornind de la această situație, **participanții la dezbateri au propus ca, anual, Comitetul de Stat al Planificării să nominalizeze planul forțelor de muncă la institutele de importanță republicană, asigurînd o corelare corespunzătoare între sarcini și cerințe.** Pe de altă parte, avînd în vedere că repararea cadrelor cu studii superioare nu se poate face direct din învățămîntul superior în institut fără efectuarea stagiului de 3 ani în producție, iar după efectuarea acestui stagiului, practic ele nu mai pot fi atrase în institut, deoarece unitățile productive nu le

mai acordă transferul, s-a propus ca, tot prin plan, să se stabilească numărul de cadre cu studii superioare care urmează să se transfere în institut după efectuarea stagiului în producție, sau ca absolvenții să fie repartizați direct și pentru institut, urmînd a efectua stagiul în producție pe perioada stabilită.

Valorificarea la un grad mai ridicat a potențialului creativ

„Accelerarea procesului de introducere largă a mecanizării și automatizării în economia noastră, la nivelul cerințelor stabilite prin documentele de partid, impune valorificarea la un grad mai înalt a forței creative existente, între altele și printr-o coordonare unitară a acestora. După cum se știe, în prezent, în afară de I.P.A. mai execută proiecte de instalații de automatizare specifice unor ramuri industriale și alte institute tehnologice. De asemenea, activitatea de cercetare pentru asimilarea unor produse noi de automatizare se mai efectuează în atelierele de proiectare ale unor întreprinderi și de către colective de cercetare din învățămîntul superior, fără o coordonare unitară. Aceasta face ca, în prezent, să apară unele paralelisme în cercetare, proiectare și execuție, și astfel o parte din forța creativă și unele capacități de producție să nu fie folosite cu maximum de eficiență.

Dacă s-ar realiza, de pildă, concentrarea tuturor forțelor de concepție într-o singură coordonare, s-ar obține, desigur, mai multe avantaje: o concepție unitară la toate instalațiile și echipamentele de automatizare; s-ar putea asigura mai ușor întreținerea și exploatarea instalațiilor, scolarizarea cadrelor pentru beneficiari pe linia întretinerii diferitelor echipamente; s-ar introduce mai operativ ultimele cuceriri ale progresului tehnic. De asemenea, s-ar putea ajunge la reducerea unor importuri prin utilizarea pe ansamblul activității a unor soluții noi, pe baza cercetărilor și studiilor efectuate în țară. Ar fi creată, totodată, posibilitatea de a implementa foarte rapid și ușor în diverse domenii ale economiei naționale noile idei în domeniul automatizării, ar crește foarte mult și gradul de utilizare a proiectelor refofosibile, una din principalele căi prin care se poate suplini lipsa personalului de concepție. În fine, o asemenea măsură organizato-

rică ar permite, după unele calcule estimative, sporirea potențialului de cercetare și inginerie tehnologică cu circa 30%.

Coordonarea unitară și concentrarea activității de concepție în institutul de profil sau în filialele acestuia, amplasate la principalele producători și beneficiari de mijloace de automatizare, ar asigura o legătură și mai strinsă cu tehnologiile la care se aplică automatizarea și cu tehnologiile specifice producției mijloacelor de automatizare.

La încheierea cincinalului trecut I.P.A. a prezentat pentru prima dată documentații de automatizare elaborate pentru toate domeniile economiei naționale. Până în urmă cu 5-7 ani, cea mai mare parte a acestor documentații se importau, întrucât nu existau proiectanți pentru instalații de automatizare. Acum, la un interval relativ scurt, cercetătorii, proiectanții și industria specializată în acest domeniu, pun la dispoziția economiei o gamă diversă de aparatură și mijloace de automatizare, sisteme complexe și complete pentru un mare număr de ramuri ale economiei. Sistemele originale concepute și realizate în țară, mai ales pentru automatizarea proceselor de fabricație din marile combinate chimice, metalurgice, din industria materialelor de construcții, energetice, cât și pentru construcțiile de mașini nu sînt cu nimic mai prejos față de cele fabricate de firme străine cu renume.

Sînt, însă, după părerea specialiștilor din institut și unele rămăneri în urmă în introducerea mecanizării și automatizării în unele ramuri (minieră, agricultură, extracție țitei) pentru care alături de beneficiari, poartă și ei o parte din vină. Dacă într-o anumită perioadă s-au conceput și realizat unele aparatură și instalații specifice, ulterior s-a renunțat la continuarea eforturilor în aceste domenii. Ținînd seama de cerințele creșterii accentuate a producției în domeniile amintite, se cere ca împreună cu beneficiarii, să se întocmească un studiu pentru stabilirea necesităților cele mai stringente, pentru ca, într-un timp cât mai scurt, să se acopere nevoile și în aceste ramuri.

Scurtarea ciclului cercetare-proiectare-asimilare

În condițiile revoluției științifice și tehnice, cînd noutățile tehnice și tehnologice sînt afectate în ritm accelerat de uzura morală, scurtarea ciclului cercetare-asimilare se conturează ca un imperativ esențial pentru introducerea eficientă a progresului tehnic în producție. Preocupările existente în institut de această linie au determinat unele realizări importante: față de un ciclu inițial de 4 ani — de la primirea comenzii pînă la realizarea ei — s-a ajuns în prezent la un ciclu de 2 ani și jumătate pentru aceeași instalație. O astfel de reducere a fost posibilă, în primul rînd, prin perfecționarea conlucrării dintre unitățile centrale și, în al doilea rînd, prin utilizarea unor metode avansate în proiectare. Numai prin acțiunea de tipizare efectuată în anii din urmă s-a realizat pentru producția actuală o reducere a sortitipodimensiunilor cu aproape 30%.

Sînt situații însă cînd procesul de realizare a aparaturii necesare diferiților beneficiari se lungeste în mod artificial, deoarece unii dintre aceștia solicită dotări cu aparatură de automatizare mai mare decît necesitățile lor reale. Astfel, la unele combinate chimice, după punerea lor în funcțiune, s-a constatat că o parte din aparatură, circa 10% rămîne neutilizată. Aceste instalații au fost necesare doar în perioada de pornire a noilor capacități de producție și în cea de efectuare a probelor tehnologice, cînd este într-adevăr nevoie de o serie de informații suplimentare asupra mersului

procesului de producție. Incluziunea definitivă a unor aparate cu această destinație în corpul aparaturii de automatizare rămîne, în această lumină, nejustificată. Este necesar — s-a propus în cadrul dezbaterii — ca aparatura suplimentară să fie prevăzută și solicitată de beneficiar sub forma unor stații mobile rare, după efectuarea probelor tehnologice, să fie detasate și exploatate la o altă instalație nouă sau într-un alt domeniu în care pot fi utilizate permanent.

O altă cauză care determină lungirea ciclurilor de asimilare este întîrzierea cu care se efectuează, în unele cazuri, aprovizionarea din import și din țară pentru întregul ciclu de asimilare. Importul pentru cercetare și plan tehnic, de exemplu, continuă să se facă anevoios: de la întocmirea unei fișe de import și pînă la sosirea importului solicitat trece de multe ori mai mult de un an. Uneori, la sosirea în țară, importul nu mai este necesar, între timp fiind adoptate alte soluții. Pentru scurtarea ciclului de asimilare se impune realizarea acestor importuri printr-o metodologie mult simplificată și la termene de plan ferme.

Aprovizionarea din țară pentru cercetare și asimilare de produse noi este uneori mai dificilă chiar decît pentru producția de serie, pentru că se cere un sortiment mult mai variat, în cantități reduse și la termene scurte. Se impune asigurarea aprovizionării pentru cercetare și plan tehnic printr-o metodologie specială, deosebită de aprovizionarea pentru producția curentă, la termene foarte scurte, corelate cu termenele de plan de asimilare.

Ciclurile lungi de asimilare în fabricație sînt determinate și de lipsuri ale unităților de cercetare, care elaborează uneori soluții insuficient aprofundate tehnologic, prezintă la omologare produse cu probe incomplete. La rîndul lor producătorii nu dovedesc uneori receptivitatea la soluțiile propuse de institute, cauzînd întîrzieri mari la fazele de pregătire a fabricației.

Pentru înlăturarea unora dintre aceste lipsuri s-a luat în ultimii ani hotărîrea de a se constitui colective mixte institut-fabrică pentru asimilarea principalelor grupe de produse și au fost efectuate analize periodice de plan tehnic la nivelul centralei și ministerului. Pentru ca în viitor activitatea tuturor acestor colective să devină eficientă, participanții la dezbateri consideră necesară instituirea unui statut de organizare unic cu atribuții și sarcini precise ale unităților participante, cu un program unic și cu un regim unic de retribuție a celor din colectiv, indiferent de unitatea de care aparțin, (institut de cercetare, învățămînt superior sau întreprindere).

Cele mai mari întîrzieri în asimilarea produselor noi sînt determinate, după cum au apreciat interlocutorii, de insuficiența capacității de proiectare și uneori și de execuție a S.D.V.-urilor. Cu toate măsurile luate pentru formarea unor puternice școlării în întreprinderi și dotarea lor cu mașini și agregate moderne, se constată că acestea nu pot fi încărcate uneori la capacitate din lipsa proiectanților de S.D.V.-uri. Sînt numeroase situațiile în care aceste școlării sînt încărcate în prea mare măsură pentru producerea sculelor necesare producției curente, capacitățile utilizate pentru planul tehnic fiind, în consecință, prea mici. În unele cazuri, fabricile se preocupă mai mult de mărirea colectivelor de proiectare a produselor noi, decît de proiectarea de S.D.V.-uri, ajungîndu-se chiar la paralelisme cu proiectanții de produse existenți la I.P.A.

Sporirea eficienței — un obiectiv al producătorului, dar și al beneficiarului

Efectele economice ale activității de cercetare-proiectare și însușirea tehnologică

în domeniul automatizării trebuie privite în strînsă legătură cu ritmul și volumul introducerii automatizării în economia națională. Se poate aprecia că o importantă cotă parte din sporul productivității muncii (circa 25%) și din reducerea cheltuielilor materiale (10-15%) obținută anual în economie este rezultatul introducerii accentuate a mecanizării și automatizării.

Referindu-se la eficiența directă a activității lor, specialiștii de la I.P.A. au arătat că ea este strîns legată de scurtarea ciclurilor de asimilare a aparaturii de automatizare, satisfacerea mai completă și la timp a beneficiarilor cu produsele solicitate. Pentru produsele cuprinse în sistemul mijloacelor de automatizare, de pildă, se continuă acțiunea de tipizare și de reproiectare, în scopul modernizării lor, reducerii consumului de materiale și de manoperă, ridicării performanțelor. La fel, se desfășoară ample acțiuni cu rezultate economice buhe (reducerea gabaritelor, economisirea unor materiale deficitare sau scumpe, reducerea manoperei etc.) și pentru echipamentele de comandă numerică, de teleprelucrare etc.

Desigur, preocupările în cercetare și proiectare trebuie să se materializeze într-o eficiență sporită de la un an la altul. În această direcție mai sînt însă, au apreciat interlocutorii noștri unele inconveniente: indicatorii cu care este controlată activitatea de concepție nu sînt cei mai potriviți. Se cere productivitate globală mai mare, ceea ce în proiectare și cercetare înseamnă cheltuieli mai mari, scumpirea activității în general. Ar fi necesar, după părerea specialiștilor să se stabilească alți indicatori, mai stimulatori, cum ar fi: numărul de teme rezolvate și aplicate, valoarea producției industriale în fabrici realizată pe baza cercetării și proiectării etc. Pentru rezolvarea problemei, C.N.S.T. ar trebui să urgenteze definitivarea unor indicatori mai stimulatori pentru institutele de cercetare-proiectare.

Institutul, centrala industrială și unitățile producătoare de mijloace de automatizare urmăresc îndeaproape modul de funcționare în exploatare a diferitelor instalații livrate marilor beneficiari, precum și eficiența obținută. Din constatările acestora rezultă că în timp ce în multe unități se acordă grija cuvenită exploatarei și întreținerii instalațiilor, în altele lucrurile lasă de dorit. Din această cauză și rezultatele sînt mai puțin concludente. În anii din urmă de pildă foarte multe întreprinderi din construcția de mașini au fost dornice să se doteze cu mașini și echipamente cu comandă-program. Din constatările de pe teren rezultă însă că, în bună parte, aceste mașini sînt folosite sub capacitate. Aceasta nu pentru că sînt defecte sau că instalațiile de automatizare nu ar funcționa. Cauza principală este alta: nepregătirea corespunzătoare a personalului de exploatare. Mașinile-unelte cu comandă-program cer cadre cu o înaltă pregătire, un nou tip de tehnolog-programator, care să cunoască limbajul dintre om și mașină. În alte unități, datorită neasigurării funcționării bune a utilajelor, apar întreprinderi. Or, aceasta afectează direct și eficiența aparaturii de automatizare. Așa stau lucrurile la Combinatele de liant de la Hoghiz și Fieni privind utilizarea calculatoarelor de proces. Se impune luarea de măsuri corespunzătoare, astfel încît eforturile pe care statul nostru le face pentru promovarea progresului tehnic în economia națională, să se poată solda cu eficiență cit mai ridicată.

V. BOESCU
B. PĂDURE

Un accelerator al consolidării și dezvoltării cooperativelor agricole

CREȘTEREA SUBSTANȚIALĂ A RANDAMENTELOR

PRODUCTIILE ȘI REZULTATELE economico-financiare ale cooperativelor agricole de producție din țara noastră cunosc, în ultimii ani, ameliorări din ce în ce mai substanțiale. Această, în primul rând, ca urmare a **politicii consecvente a partidului nostru, de transformare a întregii agriculturi într-o ramură modernă, intensivă și eficientă**, care să pună în valoare cele mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei agricole — politică materializată prin eforturi materiale și financiare susținute și măsuri organizatorice adecvate.

Concomitent cu introducerea de noi tehnologii și factori de producție, cantitativ și calitativ superiori, cooperativele agricole își sporesc eforturile proprii, în special pe linia perfecționării proceselor de **concentrare, cooperare și specializare a producției agricole**, ca și printr-o **mai bună organizare și conducere a producției și a muncii**, care să conducă atât la creșterea producțiilor, cât și la reducerea cheltuielilor și la mărirea productivității muncii. Reluarea continuă, pe scară lărgită, a procesului de producție din cooperative are loc în condițiile respectării cerințelor mecanismului economie propriu privind acumularea — și anume, **constituirea unui fond de dezvoltare în proporție de 48—25% din producția netă obținută**. Acest mod de interpretare și acțiune practică a mecanismului acumulării din cooperative și-a dovedit și își dovedește din plin viabilitatea.

LA BAZA INTENSIFICĂRII producției agricole și, deci, a creșterii posibilităților de consolidare și dezvoltare a cooperativelor se află în primul rând tehnologiile moderne, care pot asigura randamente sporite la hectar și pe cap de animal; la rindul său, mărirea acestor randamente este singura capabilă să asigure creșterea producției globale și marfă, reducerea cheltuielilor, creșterea producției nete, cu corolarul său, sporirea fondului de dezvoltare și a retribuției membrilor cooperatori.

Analiza acestor probleme și a corelațiilor dintre ele ne-a fost prilejuită de o serie de rezultate pozitive din experiența ultimilor ani a cooperativelor agricole de producție din **Consiliul intercooperatist Poiana Mare, județul Dolj**. Din acest consiliu fac parte 5 cooperative, situate pe raza comunelor Poiana Mare („Timpuri noi”, „Viața nouă”, „Înainte”), Tunarii Vechi („Unirea”) și Desa.

Intensificarea comercializării producției agricole

ÎN ULTIMII cinci ani, producția globală a Consiliului intercooperatist Poiana Mare a înregistrat o creștere substanțială (30,5%), cu o amplitudine mergând de la 13,1% (C.A.P. „Timpuri noi”) până la peste 64% (C.A.P. „Înainte”). Această creștere se datorează, în primul rând, folosirii în mai mare măsură a factorilor moderni și intensivi de producție (mecanizare, chimizare, irigații etc.); dintre aceștia **hotărâtoare în etapa menționată au fost irigațiile**, toate cooperativele (cu excepția C.A.P. Desa) fiind încadrate în sistemul de irigații Băilești—Calafat. Ca urmare, cooperativele și-au modificat structura

buției în bani le poate asigura mijloacele necesare cumpărării bunurilor de care au nevoie.

Între 1971 și 1976, producția marfă din Consiliul Poiana Mare a crescut cu aproape 60%. La unele cooperative creșterea a fost și mai mare: C.A.P. „Viața nouă” — 68%, iar la C.A.P. „Înainte” producția marfă și veniturile încasate pentru aceasta s-au dublat. Concomitent a sporit și ponderea producției marfă în producția globală, atât pe total consiliu, cât și pe fiecare cooperativă în parte (cu excepția C.A.P. Desa); se remarcă situația pozitivă a celor trei cooperative de pe raza comunei Poiana Mare, la care această pondere a fost, în anul 1976, mai mare de 65%.

Cu sprijinul direct al consiliului intercooperatist, al S.M.A. Poiana Mare și al organelor agricole județene, **cooperativele agricole respective au acordat o atenție deosebită dezvoltării fondurilor de producție, în special a fondurilor fixe**, astfel încât volumul și valoarea acestora au crescut an de an. Utilizarea lor rațională, eficientă a contribuit la creșterea producțiilor medii la hectar, a producției globale și a celei marfă. De asemenea, trebuie subliniată relația dialectică, în timp, a mutațiilor produse, sporirea fondurilor fixe fiind nu numai o cauză a creșterii producției, ci și un efect al acesteia, deoarece ele nu pot spori, cantitativ și calitativ, fără ea mai înainte să fi crescut producția globală, producția netă și fondul de dezvoltare al cooperativelor.

Temelia dezvoltării : creșterea randamentelor

LA DATA CONSTITUIRII Consiliului intercooperatist Poiana Mare, unitățile componente cultivau cerealele păioase, porumb, sfeclă de zahăr, floarea soarelui, legume și furaje conform vechilor structuri, specifice tehnologiilor

Tabelu nr. 1

Dinamica și structura principalilor indicatori sintetici ai cooperativelor agricole din Consiliul Poiana Mare, în perioada 1971—1976

Cooperativele agricole	Creșteri în 1976 față de 1971 = 100,0			Ponderea producției marfă în producția globală %	
	Producția globală	Producția marfă	Fondurile fixe	1971	1976
„Timpuri noi”	113,1	128,0	141,8	58,6	66,3
„Viața nouă”	120,1	187,9	130,1	52,1	72,3
„Înainte”	164,2	218,5	118,5	49,0	65,2
„Unirea”	128,1	154,5	129,5	49,2	66,3
Desa	145,2	136,1	175,3	53,0	49,7
Total consiliu	130,5	159,2	134,5	52,9	64,5

aplicate în unitățile necuprinse în sistemele de irigații. De asemenea, sectorul zootehnic al ficcării cooperative cuprinde cîte 3-4 specii de animale de producție, cu efective relativ mici, cheltuieli mari și eficiență scăzută. Trece-rea la irigare a impus o reconsiderare a structurii culturilor și, concomitent, asocierea noii tehnologii cu utilizarea pe scară mai largă a îngrășămintelor chimice și a mecanizării sporite la culturile de bază. **Efectul imediat a constat în creșterea considerabilă a randamentelor la hectar pentru principalele culturi:** porumb, sfeclă de zahăr și grîu (tabelul nr.2). Aceasta s-a tradus în rezultate

introducerii progresului tehnic specific și al efectelor economiei de scară. În toate cooperativele, efectivul de bovine a înregistrat sporuri însemnate în perioada 1971-1976 (tabelul nr. 3): în cadrul acestora, numărul vacilor de lapte a crescut și mai intens, sporind deci și ponderea lor în totalul efectivului de taurine, astfel că, dacă în 1971 ea era de peste 40% doar în două cooperative, din 1976 această pondere este peste 41% la toate cooperativele, unele atingînd chiar 45-46% (C.A.P. „Timpuri noi” și „Înainte”). În ce privește producția de lapte pe cap de vacă, rezultatele obținute nu sînt încă pe măsura condițiilor

diate. Fiecare unitate crește între 1700 și 2500 de oi: producția acestora, deși rentabilă și în creștere, are încă rezerve de sporire, mai ales la cantitatea de lînă pe cap de oaie, care în momentul de față este relativ mică (2,1-2,5 kg).

Revenind la analiza dinamicii producțiilor medii la hectar la principalele culturi, observăm creșteri deosebit de mari, în toate cooperativele, la porumb (între 40 și 113%), media creșterii pe consiliu fiind de aproape 70%: de asemenea, la cultura sîclei de zahăr, randamentele la nivelul consiliului au sporit notabil (48%), cu variații între cooperative de 14-80%; și la cultura grîului, ce se pretează mai puțin la obținerea de sporuri deosebite în tehnologia irigată, în consiliul Poiana Mare rezultatele au fost foarte bune, sporurile de recoltă, pe cooperative, avînd valori de 40-80% în 1976 față de 1971.

Sporirea producției la hectar, la fiecare din cele trei culturi, a contribuit substanțial la creșterea producțiilor totale obținute și comercializate; mai mult, acest factor a fost singurul care a contribuit la sporirea producției de grîu (cu 34%), dat fiind că în toate cooperativele (cu excepția C.A.P. Desa) suprafețele cultivate cu grîu au scăzut cu 11-32%. Sporirea producțiilor totale de porumb și sfeclă de zahăr, datorîndu-se în principal creșterii randamentelor la hectar, suferă și o anumită influență a creșterii suprafețelor cultivate, mai ales la sfecla de zahăr (cu 42% la nivelul întregului consiliu). Deci, prin îmbinarea judicioasă a folosirii intensive a factorilor de producție (în special, irigațiile), avînd drept consecință creșterea producțiilor medii la hectar, cu măsuri raționale de îmbunătățire a structurii culturilor, deci prin perfecționarea procesului de concentrare și specializare a producției, s-a ajuns la producții deosebit de mari la fiecare din culturile analizate, concretizate în rezultate economico-financiare superioare, ceea ce asigură condiții favorabile pentru consolidarea și dezvoltarea tuturor unităților agricole din cadrul consiliului. Însă, principalul factor al creșterii eficienței activității cooperativele de producție îl constituie raportul dintre producțiile obținute și cheltuielile ce s-au efectuat pentru acestea.

În numărul viitor vom prezenta mutațiile ce au avut loc în ecuația producție-eficiență, la cooperativele agricole din Consiliul Poiana Mare.

conf. dr. Dumitru CĂȚU

Tabelul nr. 2

Evoluția producțiilor medii la hectar la principalele culturi, în perioada 1971-1976

Cooperativele agricole	Grîu			Porumb			Sfeclă de zahăr		
	1971 (t/ha)	1976 (t/ha)	1976/1971 (%)	1971 (t/ha)	1976 (t/ha)	1976/1971 (%)	1971 (t/ha)	1976 (t/ha)	1976/1971 (%)
„Timpuri noi”	3,0	5,3	176,7	5,5	7,7	140,0	45,9	60,0	130,7
„Viața nouă”	3,3	4,6	139,4	3,7	7,9	213,5	48,0	86,5	180,2
„Înainte”	3,4	5,9	173,5	5,7	10,5	184,2	42,9	66,1	154,1
„Unirea”	3,0	4,4	146,7	4,0	6,6	165,0	43,1	49,4	114,6
Desa	2,0	3,6	180,0	2,6	3,9	150,0	—	—	—
Total consiliu	3,0	4,7	156,7	4,2	7,1	169,0	41,9	66,3	147,7

economico-financiare superioare, în special prin creșterea producției-marfă și a celei globale și reducerea relativă a cheltuielilor pe unitatea de produs, ca și a ponderii acestora în producția globală și marfă a fiecărei culturi.

În sectorul zootehnic, cooperativele

și cerințelor, amplitudinea acestui indicator varînd în 1976, pe cooperative, între 2000 și 2900 l de lapte, în medie pe o vacă furajată (cu o creștere față de 1971 de 16-37%), există însă premise ca ea să crească în continuare, mai ales dacă se vor lua măsuri mai hotărîte și

Tabelul nr. 3

Producțiile totale și efectivul de bovine în 1976, față de 1971 = 100,0

Cooperativele agricole	Grîu	Porumb	Sfeclă de zahăr	Efectiv bovine	
				Total	din care : vaci
„Timpuri noi”	117,8	157,0	326,0	120,2	141,9
„Viața nouă”	118,8	199,8	245,7	130,6	133,0
„Înainte”	154,2	183,2	200,3	154,2	192,0
„Unirea”	112,8	179,9	114,6	132,4	139,3
Desa	201,2	172,2	—	128,9	168,2
Total consiliu	134,4	176,2	211,0	138,8	145,5

agricole din consiliul Poiana Mare își îndreaptă atenția prioritară spre **extinderea creșterii bovinelor și a ovinelor**, participînd și la creșterea păsărilor și a porcinelor, dar în cadrul asociațiilor intercooperatiste, în scopul eficientizării producțiilor respective prin intermediul

rapide pentru mai buna furajare a vacilor și primenirea efectivului cu produși selecționați, capabili de randamente înalte. Grăbirea înființării în fiecare cooperativă, a unor **ferme specializate de vaci cu lapte** se impune ca o măsură actuală, cu rezultate pozitive ime-

În plină campanie agricolă de toamnă

În aceste zile, cooperativele agricole din Consiliul Poiana Mare sînt angajate cu toate forțele în recoltatul de toamnă și pregătirea producției anului viitor. Ca și în anul precedent, randamentele la hectar sînt foarte bune, depășindu-se producțiile medii planificate la principalele culturi. Astfel, producția de grîu recoltată în vară, la nivelul consiliului a atins peste 4 500 kg/ha, depășind cu 9% randamentul mediu planificat. La această cultură, rezultate deosebite au avut cooperativele „Înainte” și „Timpuri noi”, care au obținut producții medii de 6 200 kg, respectiv 5 200 kg la hectar, pe întreaga suprafață cultivată cu grîu.

● Recoltatul porumbului, ce se desfășoară în prezent, prefigurează producții medii de peste 6 000 kg la hectar pe total consiliu, cu producții record la C.A.P. „Timpuri noi” (6 800 kg boabe la hectar) și C.A.P. „Înainte” (9 000 kg porumb boabe la hectar). Pînă la 19 septembrie, porumbul furmese recoltat de pe 36% din suprafața cultivată pe întreg consiliul, urmind ca lucrarea să se încheie, conform prevederilor și sarcinilor asumate, la 5 octombrie. Aceasta este pe deplin posibil, dată fiind viteza de recoltă (118 hectare pe zi), asigurată de utilizarea intensă a forțelor angajate: 12 combine Gloria C 12 (echipate cu CS.M₂) ce lucrează în două formații la recoltatul mecanizat; peste 2 300 de lucrători ce asigură recoltatul manual al porumbului.

● La recoltatul sîclei de zahăr, lucrare începută aiei încă de la 10

august și care se desfășoară integral mecanizat, pînă la începutul acest săptămîni se strînsese producția de pe 60% din suprafața cultivată, obținindu-se randamente de peste 50 de tone la hectar, mai mari cu 8% față de cele planificate. Recoltînd în continuare cu o viteză adecvată grănicelor de transport și preluare de către fabricile de zahăr, lucrarea se va termina la termenul prevăzut, 15-20 octombrie.

● De asemenea, pînă în prezent s-a încheiat mai mult de 50% din cantitatea de furaje prevăzută, urmind ca pînă la 10 octombrie să se realizeze întreaga această cantitate, plus un spor de 10%.

● În afara lucrărilor de recoltă, și celelalte lucrări ale campaniei agricole de toamnă decurg în ritmuri corespunzătoare și la parametri calitativi planificați. Astfel, din suprafața de 1 750 hectare ce se va însămînța cu grîu de toamnă, pînă azi, mai mult de 65% a fost discuită, fertilizată și arată; în următoarele 2-3 zile se va declanșa campania de semănat, la care viteza medie zilnică prevăzută, de 125 hectare (pri utilizarea a 14 semănători S.U.P.) va face posibilă încheierea lucrării în 14 zile. Semănatul celor 220 hectare cu masă verde este deja încheiat iar la semănatul orzului, început de cîteva zile, s-a și realizat mai mult de o treime din suprafața planificată.

Rezultatele bune din această toamnă dovedesc o dată mai mult preocuparea intensă a cooperativele din Consiliul Poiana Mare pentru continuarea lor consolidare și dezvoltare, la baza căreia pun sporire permanentă a randamentelor producției agricole și o bună organizare a producției și a muncii.

I. S

MARKETINGUL ȘI NOILE CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

CONFORM legislației în vigoare, fundamentarea necesității unor noi capacități de producție este condiționată de concluziile unui studiu de marketing asupra pieței produselor pe care aceasta urmează a le fabrica. Cu toate acestea, considerăm oportună dezbateră în paginile revistei a unor aspecte insuficient clarificate și care nu sînt abordate în mod unitar de către titularii de investiții, de către proiectanți și de către organele de avizare a investițiilor.

Legislația prevede în mod explicit că studiile de marke-

ting vor sta la baza fundamentării notei de comandă, precum și la baza întocmirii mai multor capitole și indicatori ai proiectului de execuție. Este adevărat că nu se precizează momentul elaborării studiului de marketing, dar dacă avem în vedere cerințele minimale ale unei abordări științifice a dezvoltării, la nivel atît macroeconomic cît și microeconomic, rezultă necesitatea utilizării prognozei științifice și a studierii perspectivelor pieței în cadrul lucrărilor de pregătire a planurilor de perspectivă.

Informația de marketing în diminuarea riscului

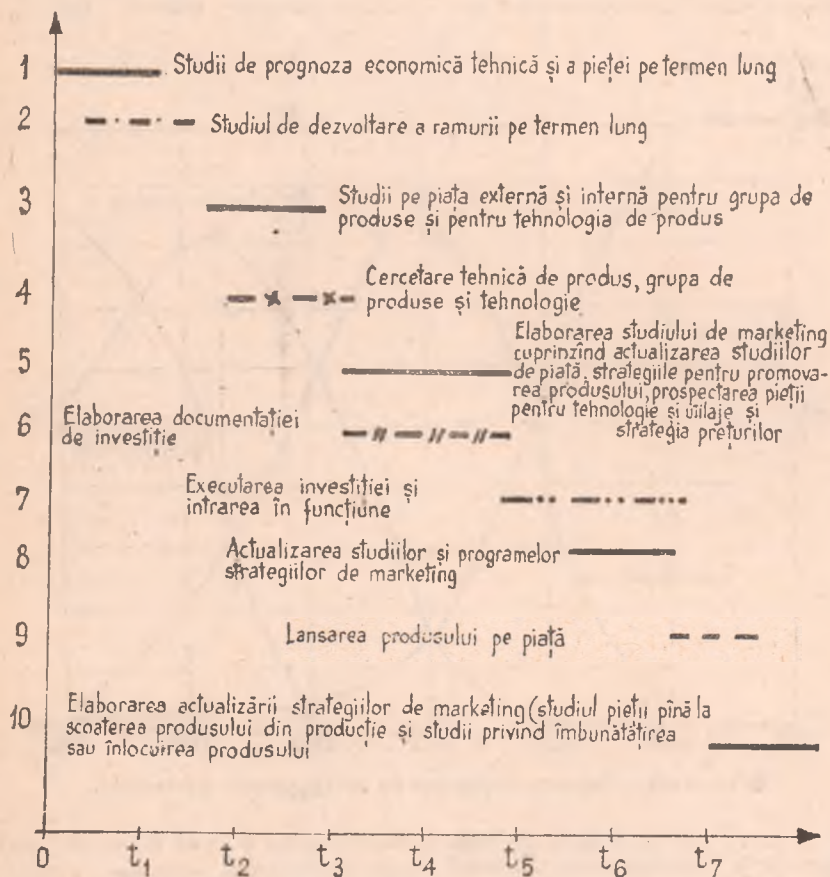
CANTITATEA și calitatea informației furnizate de studiile de prognoză tehnologică și de marketing pe termene medii sau scurte constituie o condiție a calității planului de investiții. Informațiile insuficiente sau depășite pot determina modificări ulterioare ale pla-

crom. Din studiile asupra pieței receptorilor TV, elaborate de Laboratorul de marketing al Facultății de cibernetică din A.S.E., de întreprinderea „Electronica” și de Institutul de economie mondială, a rezultat că la momentul prevăzut pentru a da în funcțiune noi capacități nu erau de așteptat creșteri corespunzătoare ale cererii, iar nivelul prezumat al acesteia putînd fi acoperit de capacitatea existentă, cu unele modificări de sortiment (realizarea tubului pentru televizoare portabile).

zent, în declin pe piața mondială? Se poate menține, în continuare, ca un obiectiv diversificarea sortimentelor, dar aceasta nu înseamnă neapărat noi capacități.

Un alt exemplu îl oferă studiul de marketing întocmit în cadrul documentației pentru fundamentarea unei investiții — pentru o întreprindere de corpuri de iluminat industriale — care a scos în evidență faptul că cererea existentă, ca și cea previzibilă în anii următori putea fi acoperită de către întreprinderea „Electrobanat” Timișoara. Concluziile studiului au fost confirmate în anii următori prin faptul că „Electrobanat” a acoperit în întregime cererea pieței interne și exportul, fără efortul de investiții care ar fi fost necesar dacă s-ar fi adoptat soluția unui nou obiectiv.

Graficul nr. 1

Continuitatea studiilor de marketing în orientarea dezvoltării ramurii

nurilor, legate de necesitatea de a redimensiona unele obiective, de a modifica programele de producție și uneori chiar de a renunța la unele dezvoltări de capacități sau chiar obiective noi. Așa de exemplu, în domeniul producției de televizoare s-a studiat oportunitatea creării unei noi capacități pentru fabricația de tuburi cinescop mono-

Chiar dacă — conjunctural — au mai apărut creșteri potențiale ale cererii pe piața externă, prin faptul că marii producători străini au dezafectat unele capacități de tuburi monocrom, trecînd pe color, puteau fi oare eficiente investițiile pentru dezvoltarea de capacități de producție la un produs care a depășit apogeul cererii și este, în pre-

Cine și cum elaborează studiile de marketing?

DEȘI reglementările în vigoare — și în special Decretul nr. 420/1976, care stabilește modul de elaborare și conținutul documentațiilor tehnico-economice pentru investiții — prevăd obligativitatea fundamentării investițiilor pe baza unor studii de marketing, nu se precizează și cine va fi laboratorul studiilor, nici etapa de cercetare-dezvoltare în care ele se elaborează și aria de cuprindere a studiilor.

După părerea noastră, studiile de marketing trebuie începute din etapa fundamentării **planurilor de dezvoltare a ramurii** (vezi graficul nr. 1).

Fiind, de regulă, studii de amploare, ele trebuie începute concomitent cu cele de prognoză a dezvoltării la nivel macroeconomic (pct. 1 din grafic), antrenînd în elaborarea lor institutele de cercetări pentru produsele specifice ramurii, institutele de proiectări ale ramurii și institute de specialitate (de pildă: institutele de cercetări din construcții, pentru noile obiective ce urmează a se realiza; institute specializate de studiere a pieței, cum ar fi: Institutul de cercetări economice pentru comerț și turism, Institutul de studiere a economiei mondiale, laboratoarele de specialitate ale Academiei de studii economice și Academiei „Ștefan Gheorghiu” ș.a. Deci, primul studiu elaborat în acest domeniu va fi cel cu privire la dezvoltarea ramurii (pct. 2).

În continuare, cercetarea trebuie preluată de institutele de cercetare a produselor (pct. 3) care, o dată cu elaborarea studiilor tehnico-economice ale produselor (STEP), trebuie să studieze piața produselor respective și tendințele pe plan mondial ale tehnologiilor de produs.

La rîndul său, proiectantul de uzine trebuie să analizeze fezabilitatea realizării capacităților industriale respective, tehnologia de producție, utilajele necesare și posibilitatea fabricării în țară sau achiziționării lor din import (pct. 4). Subliniem că în condițiile economiei moderne, tehnologia a devenit o marfă ca oricare alta și deci necesită studii de marketing ca oricare alt produs.

Proгноzele au o bază de informare mai largă, iar tehnologiile respective o perioadă de utilizare mai mare, în cazul unor tehnologii strict specializate (ex. în metalurgie-laminare, trefilare, etc.). În schimb într-o ramură care prezintă o rată a înnoirii mai ridicată (de pildă, în electronică), modificările se efectuează la perioade mai scurte și, în consecință, prognozele implică riscuri mai mari, mai ales că în multe cazuri o tehnologie poate fi tipică numai pentru un anumit produs și se uzează moral o dată cu acesta.

Insistăm asupra locului pe care-l are în studiul de oportunitate prognoza tehnologică și, în general, analiza tendințelor tehnologiei produselor studiate, ca factor determinant al competitivității tehnice a produselor. Este cunoscut faptul că orice întârziere în pregătirea sau realizarea unei capacități noi de producție poate avea efecte economice nefavorabile, printre care foarte importantă este apariția timpurie a uzurii morale, fie a tehnologiei, fie a produsului ca atare.

Pregătirea programului de investiții 1981-1985

O PROBLEMĂ de mare actualitate este aceea de a se stabili, locul studiului de marketing în cadrul lucrărilor preliminare cu privire la orientarea dezvoltării capacităților de producție industrială în planul economico-social pentru perioada 1981-1985 și în perspectiva anului 2000. Studiile privind tendința dezvoltării produselor și tehnologiilor pe acest interval, abordate în mai multe ramuri ale industriei, definesc principalele grupe de produse reprezentative pentru o perioadă de 10-15 ani, pornind de la prognozele privind dezvoltarea științei și tehnologiei, ale tendințelor cererii pe termen lung, cu implicațiile lor sociologice, demografice, în domeniul protecției mediului ambiant etc. Avînd la dispoziție studii de prognoză ale științei și tehnicii în domeniile adiacente, ale pieței, precum și fluxuri sistematice de informare curentă, organele de decizie pot asigura proiectarea capacităților de producție la nivelul mondial al științei și tehnicii.

Trecînd la etapa cercetare-dezvoltare aplicativă a produselor (pct. 4), într-o perioadă relativ scurtă, institutelor de cercetare pentru produse le revine sarcina de a asigura continuitatea efortului de studiere și actualizare a datelor de prognoză și de piață.

Bineînțeles, aceste studii pot fi elaborate cu concursul unor institute specializate de marketing, dar este necesar să colaboreze și colective specializate din cadrul institutelor de cercetare, de proiectare, din centrale industriale sau chiar întreprinderi, avînd în vedere complexitatea ariei problematice abordate (tehnologii, piață internă, piață externă, prețuri etc.). În cazul cînd studiul pieței pentru produsul inclus în planul de cercetare indică o scădere a cererii, trebuie luată în considerare înlocuirea cu produse mai noi, reevaluîndu-se oportunitatea menținerii în plan a produsului, chiar dacă la data întocmirii planului de perspectivă informațiile justificau asimilarea acestuia.

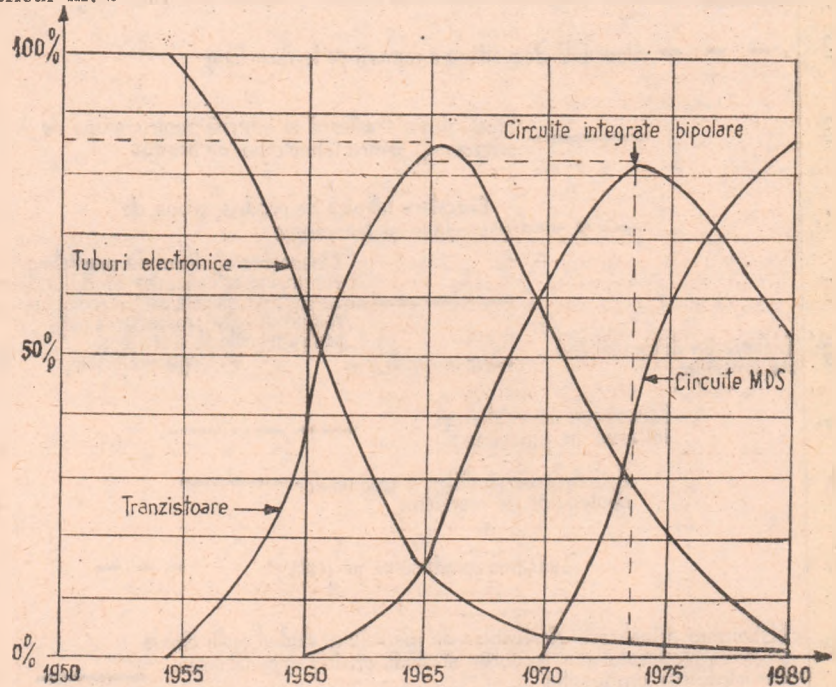
Unii factori conjuncturali pot determina mutații în valoarea de informare a studiilor, provocînd accelerarea procesului de uzură morală a acestora. Astfel, reducerea bruscă a investițiilor țărilor capitaliste în ultimii ani a limitat puternic perspectivele de desfășurare la export a unor echipamente industriale. De unde a apărut necesitatea unor reevaluări ale programelor de export și, respectiv, a reconsiderării unor dezvoltări de capacități. Economia socialistă nu este o economie conjuncturală ea, își organizează structurile sale prin proporții juste în dezvoltare pe termen lung. În politica economică ea ține însă seama și de unele realități conjuncturale, dar care așa cum s-a vă-

prognozele de marketing ale revistei „Electronics“ observăm modificări anuale ale prognozei pentru electronică în primul rînd pentru statele dezvoltate, care au o industrie electronică puternică și un sector de cercetare reprezentînd aproape 30-40% din numărul specialiștilor ramurii. În țara noastră, dinamica dezvoltării industriei electronice după cum arată prof. dr. doc. M. Drăgănescu în comunicarea „Revoluția științifico-tehnică și electronica“, este elocvent ilustrată de ponderea crescîndă în producția industrială globală a țării: 0,27% în 1960; 0,69% în 1965; 1,10% în 1970; 2,08% în 1975. Un asemenea ritm de dezvoltare ne-a adus în rîndurile țărilor cu o plajă largă a producției electronice, ceea ce reclamă o dată mai mult necesitatea desfășurării unui marketing corespunzător acestor dimensiuni.

Considerăm util ca o dată cu proiectul de execuție, să fie prezentat spre aprobare studiul complet și programul de marketing (pct. 5), pentru a da organelor de decizie posibilitatea să urmărească ciclul complet al produsului, de la etapa de cercetare-dezvoltare pînă la prognoza scoaterii din producție, cu indicatorii tehnico-economici calculați în ipoteza continuei actualizări în funcție de influența factorului timp și de curba uzurii morale, atît a produsului, cît și a tehnologiei aferente.

După părerea noastră, studiul de

Graficul nr. 2

O variantă a înnoirii producției de componente electronice.

zut și în acești ani prelungiți de criză și recesiune în occident, nu-i afectează dezvoltarea pe termen lung.

Sucesiunea necesară asigurării în timp a lansării noilor produse cu suprapunerile dintre diferitele etape ale ciclului de viață, este prezentată în graficul nr. 2, pe exemplul componentelor electronice.

Datorită ritmului rapid de înnoire cu modificări de tehnologie la perioade scurte, studiile de marketing în această ramură necesită actualizări anuale și chiar mai frecvente. Dacă urmăm

marketing pe care ar trebui să-l elaboreze proiectantul general trebuie să cuprindă toate aspectele și strategiile de marketing pentru promovarea produsului și pentru lansarea acestuia pe piață.

Este adevărat că funcția de proiect

Ludovic LACHȘZ

„Electrouzinproiect“

(Continuare în pag. 16)

REZERVE DE SPORIRE A EFICIENȚEI ECONOMICE

Ce arată o analiză economico-financiară la întreprinderea de mașini-unelte și agregate București

Creșterea eficienței — rezultat al unor preocupări complexe

ÎNTEPRINDEREA de mașini-unelte și agregate București este o unitate modernă, bine cunoscută în țară și peste hotare datorită atât gamei diversificate și complexe a produselor pe care le fabrică, cât și eforturilor întregului colectiv pentru continua ridicare a tehnicității fabricației, concomitent cu creșterea eficienței economice.

În ultimii ani, colectivul întreprinderii a asimilat, pe baza concepției tehnice proprii, o serie de produse care, prin performanțele lor tehnico-economice, se aliniază celor mai bune produse similare cunoscute pe plan mondial. Este suficient în acest sens să ne referim la produse ca strungul Carusel SC 4 000—4 300, mașina de alezat și frezat AFM 150, freza portală FLP 2 000—2 500, pentru a sublinia realizările de prestigiu ale întreprinderii în direcția promovării progresului tehnic.

De altfel, dinamica indicatorilor economico-financiarilor în ultimii cinci ani reflectă dinamismul dezvoltării întreprinderii și progresele pe care le-a înregistrat în creșterea eficienței economice. În perioada 1972—1977 producția globală a crescut cu 135%, producția

marfă cu 203%, iar valoarea fondurilor fixe cu 52%. O imagine sintetică în legătură cu eficiența economică, utilizând elemente furnizate de indicatorii prezentați, ne-o dă faptul că producția globală la 1 000 lei fonduri fixe a crescut cu peste 50%, ceea ce reflectă preocuparea pentru valorificarea în bune condițiuni a potențialului tehnico-economic. În același timp, venitul net la 1 000 lei fonduri de producție înregistrează o curbă ascendentă, respectiv o creștere de 357%, dinamica și relația acestor indicatori fiind prezentate în graficul nr. 1.

Eforturi deosebite au fost depuse și în ceea ce privește formarea cadrelor tehnice și a personalului muncitoresc, utilizarea rațională a forței de muncă, perfecționarea organizării și conducerii producției, creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor cu munca vie. În acest sens, câteva date sînt deosebit de concludente. Dacă producția globală a înregistrat o creștere de 135%, numărul mediu scriptic al personalului a crescut numai cu 28%, ceea ce evidențiază faptul că cea mai mare parte a sporului de producție a fost obținută pe seama sporirii productivității muncii, care în 1977 aproape s-a dublat față de anul 1972, după cum rezultă din graficul nr. 2.

Preocupările pentru creșterea continuă a eficienței economice au avut și un alt rezultat deosebit de important.

Dacă în anul 1972 întreprinderea a înregistrat la producția marfă fabricată pierderi, acestea au fost treptat eliminate, obținându-se o rată a rentabilității în continuă creștere, care în planul pe 1977 se ridică la 31,3%. Aceste rezultate au fost posibile ca urmare a diminuării permanente a nivelului cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, reducerii consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, utilizării mai complete a capacităților și suprafețelor de producție, modernizării produselor și tehnologiilor, reducerii cheltuielilor neproductive și neeconomice, în special a rebuturilor.

Considerînd anul 1972 = 100, dinamica principalilor indicatori de eficiență se prezintă după cum urmează (vezi tabelul).

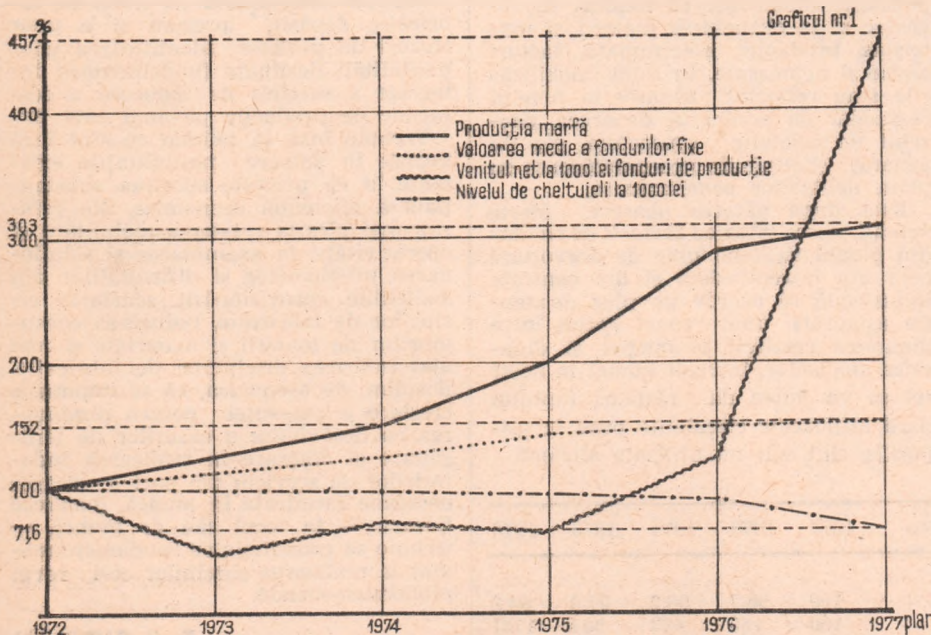
Preocupările actuale ale colectivului unității urmăresc îndeplinirea unor măsuri care vizează reducerea consumurilor de materii prime și materiale, îmbunătățirea tehnologiilor existente și introducerea altora mai perfecționate, reducerea rebuturilor și remaniierelor, prin întărirea disciplinei de fabricație și îmbunătățirea asistenței tehnice, aprovizionarea profilelor la dimensiuni fixe și multiple, creșterea suplimentară a productivității muncii cu 5% față de prevederile de plan, reducerea importurilor de completare, îmbunătățirea organizării producției și a muncii mai ales în ce privește lansarea, pregătirea și încheierea fabricației etc.

Dările de seamă pe primele 7 luni ale acestui an pun în evidență realizarea și depășirea indicatorilor de plan la producția globală (105,1%), producția marfă (102,3%), productivitatea muncii (102,9%), cheltuielile la 1 000 lei producție marfă (99,7%), rentabilitatea la activitatea de bază (104,6%) etc.

Unde se situează posibilitățile nevalorificate ?

ANALIZA critică a situației conduce la concluzia că realizările unității puteau fi substanțial îmbunătățite dacă activitatea nu era influențată negativ de unele neajunsuri și rămîneri în urmă. Care sînt problemele principale spre rezolvarea cărora trebuie să se îndrepte atenția colectivului de muncă ?

• Datele statistice privind realizările pe primele 7 luni ale anului curent prezintă unele situații contradictorii: în timp ce producția marfă a fost

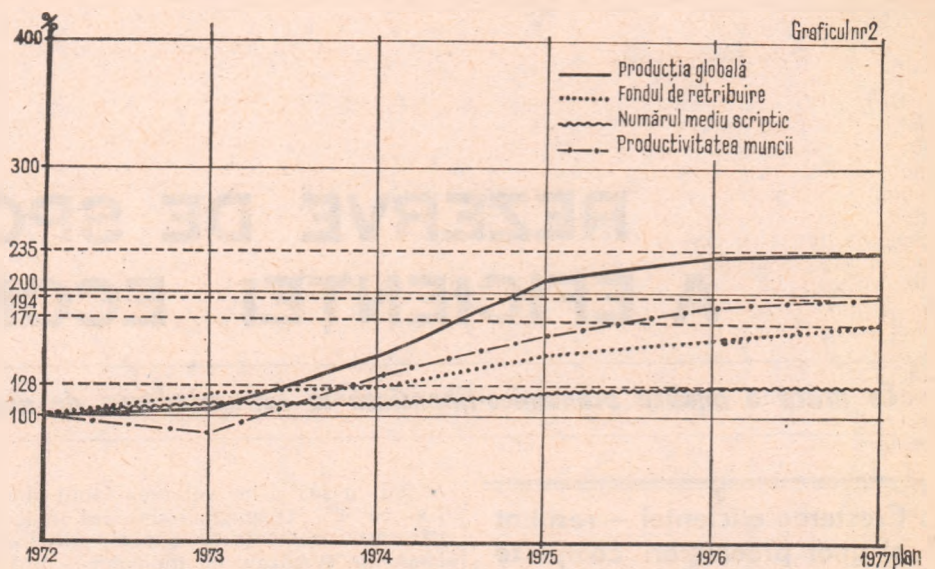

realizată în proporție de 102,3%, cea vândută și încasată reprezintă 95,1%, iar planul de beneficii 98,3%. Întrucât reducerea costurilor de producție a influențat în mod pozitiv volumul de beneficii, rezultă că nerealizarea acestui indicator și a volumului producției-marfă vândută și încasată se datorește în bună măsură faptului că o parte din produsele fabricate se regăsesc, fie în stocurile unității, fie în soldurile de facturi emise și neincasate.

În legătură cu aceasta trebuie subliniat faptul că persistă neajunsuri în ce privește elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor de preț și din cauza întâzierilor în obținerea prețurilor aprobate produsele fabricate nu pot fi facturate și încasate. La 31 iulie 1977 în stocurile de produse finite se aflau o serie de produse care nu pot fi facturate și încasate deoarece nu au prețuri legal aprobate. O parte din aceste mașini-unelte au și fost livrate beneficiarilor, unele chiar puse în funcțiune, întrucât în contracte se prevedeau termene de livrare pentru lunile aprilie și iunie 1977. În producția neterminată, la aceeași dată, se aflau alte produse care nu aveau prețuri de producție aprobate. Din analizele efectuate rezultă că documentațiile de preț nu au fost întocmite complet de către unitate, din care cauză unele — în procesul avizării — au fost restituite în vederea refacerii lor. Dacă la această situație adăugăm și produsele fabricate în avans, care vor putea fi livrate și încasate eşalonat pînă la finele trimestrului I/1978, potrivit termenelor contractuale, avem o imagine clară asupra cauzelor rezultatelor financiare sub nivelul posibilităților și a greutăților existente și virtuale în ce privește capacitatea de plată a întreprinderii. Este evident că rezolvării problemelor pe care le ridică întocmirea documentațiilor de preț și aprobarea prețurilor trebuie să i se acorde o atenție mai mare atît de către întreprindere, cît și de forurile competente, pentru ca producția să fie cît mai operativ valorificată, iar acumulările realizate la timp.

● Prin profilul său, unitatea are un vast program de perspectivă destinat să asigure modernizarea și perfecționarea potențialului tehnic al unităților economice, prin asimilarea și livrarea unor mașini-unelte și agregate de înalt randament și cu performanțe superioare. Deși au fost obținute rezultate bune, analizele efectuate relevă importante rezerve în acest domeniu, în primul rînd în accelerarea procesului de asimilare. Avînd în vedere marea însemnătate a acestui gen de mașini-unelte pentru creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție, se impun eforturi susținute pentru scurtarea duratelor de cercetare, proiectare, experimentare și omologare, astfel încît rodul creației tehnice a întreprinderii să fie obținut de be-

● O atenție sporită trebuie acordată neficiării produselor respective în termen cît mai scurt posibil.

evitării modificărilor în programarea și realizarea planului sortimental, care au contribuit la nerealizarea indicelui de utilizare a fondului de timp al muncitorilor. Nu pot fi trecute cu vederea nici consecințele materializate în lipsa de ritmicitate decadală în realizarea producției-marfă, deoarece 60—70% din producția-marfă a fiecărei luni se finalizează în ultima decadă.

● Realizarea sarcinilor de plan cu un volum cît mai redus de fonduri, în așa fel încît să se asigure o viteză accelerată a rotației acestora, constituie una din cerințele esențiale ale creșterii eficienței economice, subliniată în repetate rînduri în documentele de partid. Este cunoscut faptul că imobilizările de fonduri generează o multitudine de consecințe negative, între care dereglări în echilibrul balanțelor materiale prin scoaterea din circuitul economic a unor importante valori materiale, efectuarea unor cheltuieli neeconomice prin plata unor dobînzii penalizatoare etc.

Dacă examinăm lucrurile din acest punct de vedere, constatăm că s-a înregistrat la 30 iunie a.c. o încetinire a vitezei de rotație a mijloacelor circulante. Pe lîngă cauzele menționate, importante imobilizări de fonduri se regăsesc și la elementele materiei și materiale, producție neterminată, facturi emise și neincasate. În final imobilizările s-au reflectat negativ în nivelul costurilor de producție, deoarece, deosebit de celelalte consecințe, ele au generat cheltuielile neeconomice cu plata dobînzilor penalizatoare.

Este, după părerea noastră, foarte actuală necesitatea ca factorii de conducere din planul național unic de dezvoltare cere din întreprindere și din centrala industrială să acorde un plus de atenție asigurării unui raport optim între dinamica creșterii producției și dinamica stocurilor, întrucît numai în acest fel se va putea da răspuns faptului dacă mijloacele circulante puse la dispoziție sînt sau nu utilizate eficient.

Analiza efectuată scoate în evidență că, dacă a existat o preocupare mai susținută pentru lichidarea imobilizărilor existente, nu în aceeași măsură s-a acționat pentru a preveni formarea altora, din care cauză imobilizările de fonduri se mențin încă la un nivel ridicat. Înlăturarea acestor neajunsuri face necesară acțiunea energetică a factorilor de răspundere în direcția aplicării și luării de măsuri care să asigure prevenirea aprovizionărilor excesive, în neconcordanță cu cerințele reale ale producției, respectarea și scurtarea duratei ciclurilor de fabricație, valorificarea operativă a produselor fabricate și încasarea contravalorii acestora, îmbunătățirea ritmicității fabricației etc.

Pe baza examinării critice a neajunsurilor, a cauzelor acestora și a rezervelor existente și potențiale, conducerea întreprinderii a elaborat o serie de măsuri care, puse în aplicare, au început să contribuie la obținerea unor rezultate pozitive cum ar fi: încheierea unor contracte pentru produse prevăzute în plan dar care nu aveau încă desfacere asigurată, lichidarea unor imobilizări prin terminarea finisării, livrării și încasării unor comenzi din producția neterminată cu ciclul de fabricație depășit, precum și a unor stocuri de produse, identificarea unor posibilități destinate fundamentării integrale a sarcinii de reducere a costurilor de producție pe anul 1977 etc.

Trebuie însă să arătăm că sînt încă nepuse în valoare posibilitățile existente în ce privește sporirea substanțială a eficienței economice. Ne referim mai ales la creșterea mobilității și operativității în examinarea și soluționarea problemelor și dificultăților din domeniile aprovizionării, scurtarea ciclurilor de fabricație, reducerea consumurilor de materii și materiale și mai ales întărirea disciplinei de fabricație. Socotim, de asemenea, că se impune o creștere a exigenței pentru diminuarea cu desăvîrșire a cazurilor de tărăgănare și delăsare în realizarea îndatoririlor de serviciu din partea oricăror persoane încadrate în muncă, deoarece fiecare — la locul său de muncă — trebuie să contribuie cu randament maxim la realizarea sarcinilor ce-i revin economico-socială.

Emil CIOFLAN

Indicatori	1972	1973	1974	1975	1976
Nivelul cheltuielilor la 1000 lei producție marfă	100	98,7	98,2	97,9	94,2
Beneficiul la activitatea totală	100	165	433	534	1701

Preambalare

UTILIZAREA unor cantități tot mai mari de îngrășăminte chimice și amendamente face să crească volumul de muncă pentru manipularea lor. Cooperativa noastră este situată la 25 km de gara C.F.R. În prezent, vagoanele sosesc descoperite, fără prelată, sint descărcate pe rampă și după aceea îngrășămintele și amendamentele sint încărcate și transportate în cooperativă. Pierderile cantitative, deprecierea calității, cheltuielile cu încărcarea și descărcarea manuală diminuează cantitățile utilizate efectiv în ogor (care ajung uneori chiar la 50% din cantitatea expedită de fabrică) și ridică costul acestora în mod nejustificat. Sint de părere că economiile ce s-ar realiza prin ambalare depășesc considerabil cheltuielile efectuate pentru această operație.

Pentru utilizarea cât mai rațională a îngrășămintelor și amendamentelor propun să se acorde răspunderi mai mari și consiliilor intercooperatiste. Răspunderea acestora ar trebui să cuprindă aprovizionarea, transportul, înmagazinarea pe cât posibil fără pierderi și repartizarea către cooperativele agricole în funcție de condițiile de producție și de structura culturilor.

Ilariu BÎRSAN

președintele C.A.P. Aita Seacă
județul Covasna

Colaborare

COLECTIVUL nostru de muncă are în atenția sa îmbunătățirea continuă a ritmității fabricației. Sintem conștienți că aceasta este una din căile principale pentru creșterea eficienței activității, pentru asigurarea condițiilor optime de lucru pentru tot personalul unității.

Deși avem grafice de livrări zilnice către furnizori, ritmicitatea producției a constituit și constituie pentru noi o problemă nerezolvată. Și această, în principal, din cauza colaboratorilor care ne furnizează piesele turnate și forjate. De asemenea, lipsa unor motoare electrice – furnizor Înțreprinderii de mașini electrice București – continuă să ne facă multe greutateți.

În prezent sintem în curs de încheiere a unui contract cu „Sinterom” din Cluj-Napoca în vederea producerii unor reperi prin sinterizare. Aceasta va însemna o reducere importantă a manoperei. Dar, măsurile cu pondere atît la economisirea materiei prime, cît și la creșterea productivității muncii și implicit la scurtarea ciclului de fabricație depind și de unitățile colaboratoare, respectiv Înțreprinderii de utilaj chimic și forjă Rimnicu Vilcea și I.P.T. Cimpina de la care așteptăm mai mult sprijin.

ing. Petre TISEANU

director al întreprinderii
„Neptun” Cimpina

Un nou gen de poluare

PROFITÎND de faptul că oferta rețelei comerciale a rămas în urma cerințelor formulate de sutele de mii de vizitatori, în unele din stațiunile noastre de odihnă a luat o puternică amploare negoțul ambulant de pseudoartă sub denumirea de artizanat. Cea mai tipică formă o consti-

tuie obiectele de lemn, sticlă, plastic, cum ar fi: bibelouri, obiecte de podoabă, ochelari, jucării etc. toate de cel mai autentic prost gust.

Este de mirare cum pot să apară în orașe-stațiuni ca Mangalia, Mamaia, Poiana Brașov adevărate străzi comerciale destinate tarabelor cu astfel de produse. Trezind peste modul suspect în care ajung să-și procure materia primă, asupra rentabilității greu de egalat, să ne oprim asupra efectelor „intoxicării” prin consumul unor asemenea produse. Dacă în general spunem că o reproducere de artă nereușită schilodește sufletul, ce aport educativ poate avea o suferință în care tronează tablourile de pai lipit pe hirtie neagră, desenate vulgar pe sticlă, sau noua „creație” – tablourile de ipsos în relief? Este aproape inexplicabilă breșa prin care pătrund în viața oamenilor asemenea producții sub denumirea de „artizanat”, cum pot să atingă proporții ce sfidează orice altă ramură a comerțului în stațiunile de odihnă.

De ce vizitatorii stațiunilor noastre să nu poată vizita mai de grabă o expoziție de artă decorativă de genul celei organizate la Sinaia, expoziții ale creatorilor noștri valoroși din fabricile de cristal, porțelan și ceramică, expoziții ale Uniunii Artiștilor Plastici – fie și cu vînzare și chiar expoziții de articole utilitare din mase plastice, dar care să urmărească o linie de design?

Cine este vinovat de această ruptură între artă și viață?

Elena ARGHIROPOL

Ploiești

ECOURI

Respectarea contractelor

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul din nr. 28 al Revistei economice, sub titlul „Reducerea cheltuielilor materiale” (II), menționăm că structura producției se stabilește de fiecare întreprindere producătoare în baza prevederilor planului de stat, care cuprinde principalele produse și grupe de produse, precum și a balanțelor materiale aprobate, pentru produsele cuprinse în nomenclatorul aprobat prin HCM nr. 1270/1975 și care cuprinde grupele mari, mijlocii și mici de produse însumind, în general, întreaga producție marfă.

Structura internă a producției (microstructura), este dictată de condițiile funcționale, de prezentare și de calitate, care se stabilesc de comun acord între furnizor și beneficiar, la contractarea producției planificate prin actele normative de mai sus, respectiv prevederile planului de stat, precum și cele ale balanțelor materiale. Respectarea contractului reprezintă, în fapt, respectarea structurii interne a producției.

Principalele cauze ale formării stocurilor peste necesități sint cele arătate în material. Printre măsurile care se iau pentru preîntîmpinarea formării unor astfel de stocuri, renunțarea la contractele încheiate nu este dintre cele mai importante. Este însă imperios necesar ca la încheierea contractelor să se stabilească termene certe de livrare, iar intervalele între livrări

să satisfacă în condiții optime necesitățile furnizorilor și beneficiarilor.

A. CONSTANTINESCU

director adjunct
în Ministerul Aprovizionării
Tehnico-Materiale
și Controlului Gospodării
Fondurilor Fixe

Trasee normale

MENȚIONĂM că restricțiile de circulație instituite pe numeroase artere (nota „Durabilul provizorat” din nr. 31) au ridicat probleme deosebite în reșezarea rețelei de transport astfel încît să asigure angajaților și locuitorilor din Capitală relațiile de călătorie dorite. Am urmărit permanent evoluția lucrărilor de consolidare a imobilelor avariate și, pe măsură ce s-au creat noi posibilități, am introdus vehiculele de transport în comun pe direcțiile majore de deplasare. Într-o primă etapă a fost posibilă apropierea capetelor de linii ale traseelor fracționate în zona centrală pe arterele N-S și E-V, apoi reluarea circulației troleibuzelor pe Bd. Republicii – Universitate – Bd. Gh. Gheorghiu-Dej, înființarea liniei R 1 de autobuze între Liceul Gheorghe Șincai și Piața Victoriei care asigura vechile relații de transport pe artera Nord-Sud, reluarea circulației pe traseele integrale ale liniilor 31, 31 R, 34, 35, 36, 37, 68 R, 126, 83, 94, 109, 109 borat, 111, 111 R, etc.

Trebuie să menționăm că în condițiile deosebite în care ne-am desfășurat activitatea am primit un sprijin substanțial prin consultarea a numeroase colective de angajați din întreprinderi, comisii de control muncitoresc, călători etc., care prin sugestiile și propunerile făcute au facilitat intrarea în normal a activității de transport în comun. Vom face tot ce este posibil ca măsurile pe care le vom lua în continuare să corespundă intereselor generale ale publicului călător.

Carol LANG

director adjunct al I.T.B.

Diversitate

PE MARGINEA notei intitulată „Între tehnică și artă” (nr. 32) arătam că cooperativa „Tehnică sticlă” confecționează și oferă populației 8 modele rame în diverse culori sau foițe din metal auriu și 62 modele rame confecționate din șipcă profilată, cu muij sau pirogravată. Începînd cu luna octombrie a.r. va fi pusă în funcțiune o nouă mașină de rindeluit pe 4 fețe, care va executa șipcă profilată fără ornament, culoare natur, din care se vor confecționa rame.

În ceea ce privește tablourile existente în unități, menționăm că majoritatea acestora sint aduse de populație pentru înrămare. Tablourile oferite spre vînzare de cooperativă sint reproduceri după pictori consacrați autohtoni și universali, care sint achiziționate prin C.L.D.C.

ing. Alexandru BOB

vicepreședinte
al UCECOM din municipiul București

CÎT DE EFICIENT FOLOSIM FORȚA DE MUNCĂ?

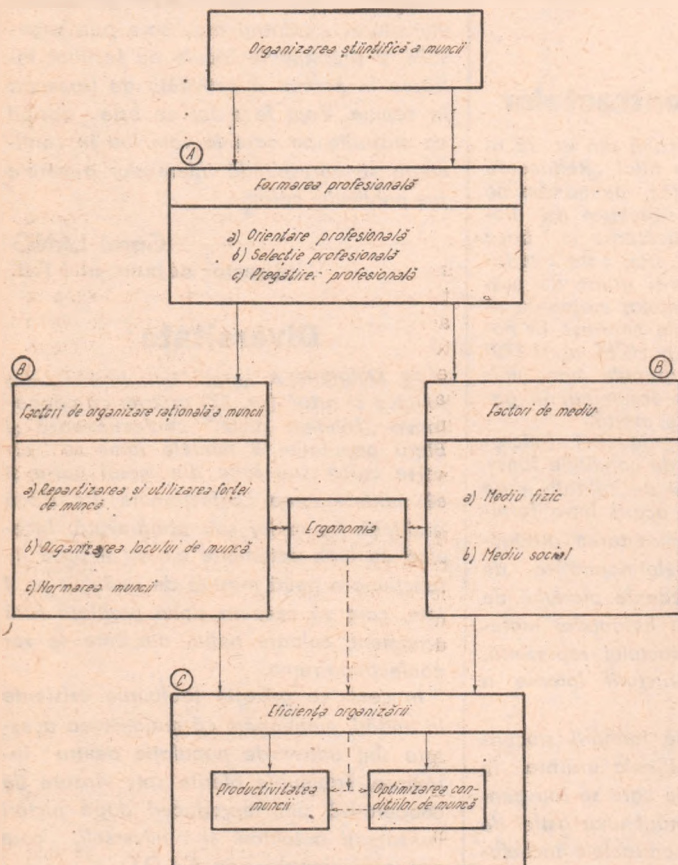
Un sistem de indicatori pentru măsurarea gradului de organizare a muncii în unitățile industriale

Pe fondul puternicului dinamism ce caracterizează dezvoltarea economică a țării, actualul plan cincinal stimulează mai mult ca oricând afirmarea elementelor intensive ale creșterii economice. Subliniind că în momentul de față ridicarea productivității muncii are un rol fundamental în asigurarea progresului societății noastre, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta la Congresul consiliilor oamenilor muncii: „este necesar să se acționeze mai energic pentru mecanizarea și automatizarea producției, ridicarea calificării profesionale a întregului personal, organizarea științifică a muncii, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv și trecerea celui disponibil în sfera producției materiale“.

Organizarea muncii urmărește asigurarea folosirii complete a utilajelor, forței de muncă și timpului de lucru pentru a obține o producție maximă de calitate. Ea are ca scop eficiența, efectele ei materializându-se în economii ca urmare a îmbinării într-un nou mod a elementelor procesului de muncă.

Complexitatea organizării științifice a muncii

STUDIILE DE ORGANIZARE urmăresc ca fără investiții, sau cu eforturi minime din acest punct de vedere să se asigure creșterea productivității muncii concomitent cu ușurarea efortului fizic. Luind în aria de investigare forța de muncă, elementul central al procesului de producție, organizarea științifică a muncii are un caracter complex și trebuie să urmărească omul începînd cu procesul de formare profesională, continuînd cu folosirea lui nemijlocită în producție și încheiînd cu aprecierea eficacității muncii prestate. Acest proces este ilustrat de schema nr. 1.

Pentru nivelul A, un rol important revine compartimentului de personal al unității, laboratoarelor și cabinetelor de specialitate, unităților de învățămînt subordonate. Nivelul B constituie conținutul concret al muncii compartimentului de organizare, în colaborare cu laboratoarele și cabinetele de specialitate (pentru tes-

tări, experimente, constatări medicale etc.). Nivelul C, de evaluare a eficienței cade tot în sarcina compartimentului de organizare a producției și a muncii. Studiul factorului uman are loc nu numai în procesul nemijlocit al muncii, ci și în afara acestuia (îndcoșebi prin cercetarea factorilor de mediu social).

În continuare vom face referiri la factorii de organizare rațională a muncii, încercînd o cuantificare a nivelului de organizare prin intermediul unor indicatori pe care îi considerăm utili și pentru practica economică. (Notăm că factorii de mediu au constituit obiectul unor articole prezentate anterior în revistă.)

Indicatorii nivelului de organizare

SINETIC și în corelație cu efectele pe care le urmărește organizarea științifică a muncii, acești indicatori sînt prezenți în schema nr. 2. Pentru exprimarea cifrică a indicatorilor de organizare rațională a muncii, ne folosim de relații de calcul adecvate, prezentate în continuare.

Utilizăm șase coeficienți, considerînd că: (1) forța de muncă disponibilă trebuie repartizată pe activități complete; (2) trebuie determinat gradul de ocupare al acesteia; (3) este necesară caracterizarea modului în care este utilizat timpul de lucru; (4) orice organizare a muncii trebuie să fie însoțită de o organizare științifică a locurilor de muncă; (5) normarea științifică a muncii constituie o premisă esențială pentru creșterea eficienței activității desfășurate în unitate; (6) este nevoie de o concordanță între calificarea luerătorilor și complexitatea lucrărilor executate de aceștia.

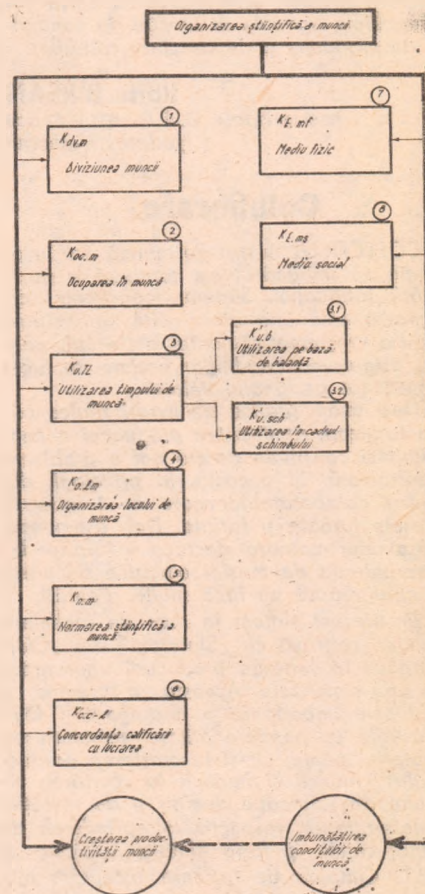
■ (1) COEFICIENTUL DIVIZIUNII MUNCII — $K_{dv.m}$. Orice muncă de organizare trebuie să înceapă cu repartizarea forței de muncă disponibile pe operații, pornind de la procesul de producție. Aceasta constituie o premisă de bază pentru creșterea productivității muncii. Relația de calcul este următoarea:

$$K_{dv.m} = 1 - \frac{\sum_{i=1}^n t_{a.a}}{n \cdot T_{sch}}$$

în care:

- $t_{a.a}$ — timp consumat pentru activități ce nu corespund calificării executantului sau nu intră în atribuțiile sale,
- n — numărul de muncitori din secția de producție,
- T_{sch} — durata unui schimb.

Urmărim ca ponderea lui $t_{a.a}$ să fie minimă, muncitorul să execute în cadrul schimbului numai activități care sînt în concordanță cu calificarea sa.

● (2) **COEFICIENTUL OCUPĂRII ÎN MUNCA** — $K_{oc.m}$ — necesar pentru a determina măsura sau gradul în care forța de muncă repartizată pe activități este folosită în unitate. Relația de calcul este :

$$K_{oc.m} = 1 - \frac{\sum_{i=1}^n t_{to}}{n \cdot T_{sch}}$$

în care:

t_{to} — timpul de întreruperi condiționate de tehnologia aplicată și de organizarea producției și a muncii.

Reducerea lui t_{to} prin efectuarea de către muncitori a unor activități auxiliare sau de deservire influențează pozitiv acest indicator, dar negativ pe cel precedent. Contradicția considerăm că este aparentă, deoarece o creștere a gradului de ocupare al muncitorului prin efectuarea unor activități ajutătoare este necesară, dar numai în cadrul acestui timp, fără a afecta alte elemente componente ale normei de muncă (timpul operativ, timpul de odihnă etc). Considerăm că aceasta nu constituie o diminuare a nivelului de specializare a muncitorului. Datele necesare pentru calculul indicatorului se pot obține prin observări directe sau indirecte.

● (3) **COEFICIENTUL UTILIZĂRII TIMPULUI DE LUCRU** $K_{u.TL}$ — caracterizează modul de folosire a forței de muncă, măsurând abaterile de la programul de producție (de zile întregi și în cadrul schimbului).

Relația de calcul este :

$$K_{u.TL} = \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^n Z_{c.a}}{n \cdot Z_{1.1}} \right) \cdot \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^n t_d}{n \cdot T_{sch}} \right)$$

în care:

$Z_{c.a}$ — zile calendaristice cu absențe nemotivate.

$Z_{1.1}$ — zile lucrătoare în cadrul lunii.

t_d — timp de întreruperi dependente de muncitor.

Pierderile de zile întregi datorate absențelor nemotivate trebuie să fie eliminate și se pot determina pornind de la datele statistice cuprinse în balanța utilizării timpului de lucru. Ar fi util să fie cercetate și pierderile de zile întregi datorate concediilor de boală, chiar și în cazul bolilor obișnuite, pentru a delimita clar absențele datorate indiscipliniei în muncă. Pierderile în cadrul schimbului, determinate de întârzieri la program, părăsirea nejustificată a locului de muncă pe parcursul schimbului etc., se vor determina prin observări directe sau indirecte.

● (4) **COEFICIENTUL ORGANIZĂRII LOCURILOR DE MUNCA** — $K_{o.lm}$ — urmărește îmbunătățirea activității de producție nemijlocită prin efectuarea de studii științifice de organizare a muncii pentru compartimentele cele mai mici ale producției. Relația de calcul este :

$$K_{o.lm} = \frac{\sum_{(i)} N_i \cdot K_i}{\sum_{(i)} N_i}$$

pentru locuri de muncă individuale sau cu normă de deservire.

$$K_{o.lm} = \frac{\sum_{(i)} L_i \cdot K_i}{\sum_{(i)} L_i}$$

pentru locuri de muncă cu normă de personal —

în care:

- N_i — numărul de locuri de muncă din grupa „i”.
- L_i — numărul de muncitori care lucrează la locurile de muncă din grupa „i”.
- K_i — coeficient de corecție pentru grupa „i”, pentru grupe de cinci ani, în funcție de vechimea în ani de cînd s-a făcut ultimul studiu științific de organizare a locului de muncă (vezi schema nr. 3).
- i — ia valori de la 1 la 4, pentru intervale de cîte 5 ani.

Prin loc de muncă aferent grupelor prezentate mai sus se înțelege acela care are la bază un studiu științific de organizare, efectuat într-un anumit an. Organizarea științifică a locului de muncă presupune un ansamblu de măsuri de ordin tehnic, organizatoric, fiziologic, psihologic etc., urmărind optimizarea relației om—mașină—mediu, privită în viziune de sistem. Coeficienții de corecție descrescători, pe intervale de cinci ani, pot fi corelați cu planurile cincinale. Urmărim să evidențiem necesitatea ca studiile de organizare să constituie o preocupare continuă, astfel ca pe parcursul a cinci ani toate locurile de muncă din secție să treacă prin filtrul organizării științifice sau al actualizării studiilor de organizare. Dacă au trecut mai mult de 15 ani de la ultimul studiu, se consideră că locul de muncă nu este științific organizat, chiar dacă inițial a existat o organizare științifică a sa. În consecință, coeficientul de corecție este egal cu „0”.

● (5) **COEFICIENTUL NORMĂRII ȘTIINȚIFICE A MUNCII** — $K_{c.n}$ — menit a reliefa eforturile depuse pe linia măsurării exacte a consumului de muncă vie necesar, pornind de la o metodă științifică de muncă, caracteristică coeficientului precedent. El se obține înmulțind raportul dintre numărul de muncitori care lucrează după norme cu fundamentare tehnică și numărul total de muncitori din secția analizată, cu coeficientul calității normelor ($K_{c.n}$), care se determină cu următoarea relație :

$$K_{c.n} = \frac{\sum_{i=1}^4 N_i^{(u)} \cdot K_i + \sum_{i=1}^4 N_i^{(l)} \cdot K_i'}{\sum_{i=1}^4 N_i^{(u)} + \sum_{i=1}^4 N_i^{(l)} + \sum_{i=1}^2 N_i^{(n)}}$$

în care:

- $N_i^{(u)}$ — numărul total de lucrări bazate pe norme unificate aferente grupei „i”.
- $N_i^{(l)}$ — numărul total de lucrări bazate pe norme locale aferente grupei „i”.
- $N_i^{(n)}$ — numărul total de lucrări avînd la bază norme statistice sau lucrări fără norme de muncă.
- K_i — coeficient de corecție corespunzător grupei „i”, pe grupe de cinci ani.
- K_i' — coeficient de corecție corespunzător grupei „i”, pe grupe de un an (vezi schema nr. 3).

— 5 —

i.	1	2	3	4
Perioada	≤ 5 ani	< 10 ani	< 15 ani	> 15 ani
K_i	1	0,75	0,5	0
Perioada	≤ 1 an	≤ 2 ani	≤ 3 ani	> 3 ani
K_i'	1	0,75	0,5	0
Concord. cal. lucr.	0 ± 1	± 2	± 3	± 3 ± 3
K_i''	1	0,75	0,5	0,25

„i” ia valori de la 1 la 4 pentru intervale de cinci ani la lucrări ce au la bază norme unificate — respectiv pentru intervale de 1 an la lucrări ce au la bază norme locale — și valori de la 1 la 2 pentru lucrările ce au la bază norme statistice sau lucrări fără norme de muncă.

Coeficientul propus ia în considerare modul în care normele de muncă au fost revizuite în timp. Deoarece normele unificate nu depind de întreprindere, s-au luat grupe de cîte cinci ani, cu coeficienți de corecție corespunzători ; iar normele locale trebuind să fie revizuite anual, s-au luat în calcul grupe de cîte un an, cu aceeași descreștere a coeficienților de corecție. Valoarea maximă (optimă) a acestui coeficient este egală cu 1 atunci cînd toate lucrările au la bază norme științifice, iar revizuirea lor se face la intervale de cinci ani pentru cele unificate, respectiv un an pentru cele locale. Pentru lucrările la care normele (unificate sau locale) nu s-au revizuit de mai mult de 15 ani, respectiv 3 ani, coeficienții de corecție sînt egali cu „0”.

● (6) **COEFICIENTUL CONCORDANȚEI CALIFICARE—LUCRARE** — $K_{c.c-1}$ — urmărește asigurarea unor lucrări corespunzătoare calificării executanților. Abaterile — mai ales cele mari — au urmări negative atît pentru întreprindere, cit și pentru lucrătorii săi. Relația de calcul este :

în care:

$$K_{c.c-1} = \frac{\sum_{i=1}^4 n_i \cdot K_i'}{\sum_{i=1}^4 n_i}$$

în care:

- n_i — numărul de muncitori la care concordanța dintre calificare și lucrare se încadrează în grupa „i”
- K_i' — coeficient de corecție descrescător în funcție de grupa „i”.
- i — ia valori de la 1 la 4, în funcție de numărul de grupe luate în calcul (vezi schema nr. 3).

Indicatorul propus prin relația (6) urmărește evidențierea cazurilor de discordanță dintre calificare și categoria lucrărilor executate. Nu interesează mărimea acestor categorii, ci numai

mărimea abaterii și sensul ei. Valoarea maximă (optimă) este unu atunci când între toate categoriile de calificare și lucrările executate nu există diferențe sau, dacă există, sînt de maximum o categorie, indiferent de sens. (În cazul cînd calificarea este mai mare decît lucrarea cu o categorie, potrivit legislației în vigoare, muncitorul va fi plătit după categoria lucrării; atunci cînd calificarea este inferioară lucrării cu o categorie, o considerăm normală, deoarece o condiție pentru promovare o constituie executarea pe parcursul a trei luni a unor lucrări superioare categoriei de calificare a muncitorului).

Diferențele mai mari de o categorie, indiferent de sens, prezintă dezavantaje pentru întreprindere. În cazul cînd calificarea este superioară cu două sau mai multe categorii față de lucrare, muncitorul trebuie retribuit după categoria sa de calificare. Dacă situația este inversă, de multe ori nu se realizează normele de muncă (muncitorii cu nerealizări putîndu-și asigura cîștiguri echivalente cu acelea obținute atunci cînd execută lucrări corespunzătoare calificării și își îndeplinesc normele de muncă) sau se constată lipsuri la calitatea produselor executate.

În consecință, operînd cu coeficienți de corecție descrescători, în funcție de mărimea abaterilor, coeficientul propus este — credem — reprezentativ pentru verificarea reală a concordanței dintre categoriile de calificare și categoriile lucrărilor executate de muncitori.

EVALUAREA SINTETICĂ

CHARACTERIZAREA nivelului de organizare a muncii la nivelul secției de producție — prin prisma indicatorilor prezentați mai sus — s-a făcut utilizînd media geometrică, în scopul determinării nivelului mediu de organizare rațională a muncii (vezi schema nr. 4, relația de calcul $N_{oms(i)}$)

Calcululele pot fi extinse și la nivel de întreprindere, luînd în considerare secțiile de producție. Pentru a exprima nivelul de organizare rațională a muncii la scara întreprinderii, ne folosim de relația de calcul prezentată de schema nr. 4 pentru $N_{oms(i)}$. Nivelele medii de organizare ale diferitelor secții de producție au fost ponderate cu numărul muncitorilor din secțiile respective. Pentru a prezenta sintetic rezultatele, la nivelul întreprinderii, ne putem folosi de un tabel de lucru al cărui model este prezentat tot în schema nr. 4.

Modelul mediu al organizației muncii în întreprindere**

Secția	Nr. muncitori	Coef. org. muncii în secția						Nivelul mediu al organizației muncii în secția
		K_{adm}	K_{com}	K_{coll}	K_{coll}	K_{com}	K_{coll}	
1								
n								

$$N_{oms(i)} = \sqrt[6]{K_{adm} \cdot K_{com} \cdot K_{coll} \cdot K_{coll} \cdot K_{com} \cdot K_{coll}}$$

$$N_{oms} = \frac{\sum_{i=1}^n N_{oms(i)} \cdot \bar{N}_i}{\sum_{i=1}^n \bar{N}_i}$$

Schema nr 4

Cuantificarea nivelului mediu de organizare rațională a muncii prezintă interes atît la nivel de întreprindere, cit și pentru verigile superioare.

Întreprinderea, cunoscînd nivelele de organizare aferente secțiilor de producție — $N_{oms(i)}$ — poate cunoaște situația din oricare secție și lua măsuri pentru ridicarea nivelului de organizare a muncii, făcîndu-l comparabil cu cel al secțiilor fruntașe. Mai mult, avînd în vedere indicatorii parțiali pe baza cărora s-a făcut determinarea organului de decizie va putea cunoaște și care sînt cauzele unui nivel necorespunzător de organizare a muncii.

Calculul nivelului de organizare pe întreprindere oferă un instrument de orientare și pentru serviciile de specialitate din centrala industrială. Aceasta va putea interveni cu măsuri pe linia ridicării nivelului de organizare la întreprinderile unde acești indicatori sînt necorespunzători. De asemenea, indicatorul calculat la nivel de întreprindere poate fi utilizat pentru comparații, în dinamică sau cu întreprinderile de profil similar.

* I. Morodan, Factori de mediu în organizarea rațională a producției și a muncii. Revista economică nr. 2 și 3, 1977.

conf. dr. Eugen KEREKES
asist. univ. Dumitru PURDEA
Cluj-Napoca

MARKETINGUL ȘI NOILE CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 10)

tant general revine, de cele mai multe ori, unui institut de proiectare tehnologică în al cărui profil sînt cuprinși îndeosebi specialiști din domeniul tehnologiilor specifice, economiști specializați în analiza tehnico-economică pentru elaborarea indicatorilor din proiect și, în unele cazuri, constructori și arhitecți, pentru partea de construcții. Dar proiectantul general colaborează în cadrul activității de elaborare a proiectului, cu subproiectanți de diferite specialități — institute pentru studii topo, geo, hidro, racorduri electrice și diferite alte probleme de specialitate. Sistemul poate fi extins pentru studiile de piață.

De ce să ignorăm posibilitatea proiectantului general de a elabora fie prin forțe proprii, fie prin subproiectanți, un studiu care să determine tocmai căile de finalizare a activității de producție, respectiv strategiile de comercializare a produselor concepute? Un rol important ar trebui să revină și centralei industriale, care să furnizeze o mare parte din datele necesare pentru elaborarea studiului și a strategiilor de marketing.

Studiul și programul de marketing — care trebuie să devină o parte componentă a documentației de investiții — în afara rolului de justificare și fundamentare a investiției, trebuie să con-

țină elementele de strategie și de promovare a produsului, care să-i asigure desfacerea. De asemenea, în cazul unor produse a căror durată de viață pînă la uzura morală sau obsolescență nu depășește 5 ani, o dată cu lansarea lor pe piață, cele ce urmează a le înlocui trebuie să fie deja pe fluxul de cercetare-asimilare. Fluxul continuu de produse moderne pe piață poate fi asigurat numai printr-o continuitate a efortului de marketing, cercetare-dezvoltare, asimilare și lansare pe piață, cu reluarea continuă a circuitului, însoțit pe tot parcursul de studii mereu actualizate și de strategiile aferente, rezultate ca necesare.

Durata realizării lucrărilor de investiții-construcții, care diferă de la un obiectiv la altul, poate ajunge la valori de 18—24 luni (și chiar mai mari, în cazul unor complexe industriale). În aceste condiții este necesară actualizarea studiului și programului de marketing, operație care trebuie efectuată de către beneficiar, înainte intrării în funcțiune a obiectivului.

În ierarhia documentațiilor pentru fundamentarea investițiilor, într-o formă succintă în cadrul notei de comandă și apoi dezvoltată ca un studiu complet în cadrul proiectului de execuție, studiul de marketing trebuie să ofere organelor de decizie variante ale strategiilor pentru comercializarea produsului pe piață.

Elaborarea acestor lucrări va implica

existența unor colective de marketing în cadrul institutelor de cercetări și proiectări. De altfel, în mai multe institute aceste colective există de pe acum și funcționează sub diferite forme organizatorice. Finanțarea lucrărilor ar putea fi asigurată în cadrul fondurilor de cercetare sau proiectare aferente respectivelor proiecte de investiții sau a contractelor de cercetare, fiind vorba de cheltuieli care concurează concret la calitatea proiectului sau cercetării — căci realizarea indicatorilor proiectați este condiționată în primul rînd de marfa vîndută, și nu de cea stocată.

Ultima actualizare a studiilor de marketing, care trebuie să țină seama de influența factorului timp, este aceea care trebuie efectuată odată cu lansarea pe piață a produsului și la care, după părerea noastră, trebuie să participe activ organele comerciale, cu sprijinul institutelor de specialitate și al producătorului. În această etapă, ponderea deciziilor și strategiilor se deplasează în domeniul comerțului, al alegerii canalelor de desfacere, al promovării în comerț a produsului (pct. 10 din grafic), cu toate mijloacele de marketing cunoscute.

În concluzie, subliniem încă o dată importanța fundamentării de marketing a modului de alocare a resurselor pentru noile investiții, cu respectarea prevederilor legale existente în acest sens și pe baza structurării unui mecanism de lucru și unei metodologii care să permită realizarea practică a acestei munci de concepție, ce condiționează nemijlocit finalitatea eforturilor de investiții.

Considerații referitoare la practica negocierilor comerciale (1)

NEGOCIERILE COMERCIALE ÎN CONTEXTUL AȘEZĂRII RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE PE BAZE PRINCIPIAL NOI

ROMANIA în drumul său spre comunism își consolidează prestigiul și autoritatea pe plan mondial, prin înaltele năzuințe și comandamente politice și morale care îi definesc existența. Caracterul de permanență al prefacerilor calitative în toate compartimentele dezvoltării țării noastre, la care se adaugă activitatea politică, socială, economică, precum și cea pe planul educației și culturii socialiste, desfășurate de oamenii muncii sub conducerea Partidului Comunist Român dovedesc străduința și responsabilitatea cu care în mod revoluționar se aplică legile generale ale dezvoltării sociale la condițiile istorice, sociale și naționale concrete ale țării noastre.

Programul unitar adoptat de către Partidul Comunist Român la Congresul al XI-lea, răspunde problemelor cele mai complexe ale existenței și voinței poporului român de propășire socialistă pașnică, într-o lume a progresului continuu, care să se caracterizeze prin relații echitabile, pe bază de respect reciproc și egalitate între oameni și între state.

Partidul oamenilor muncii din țara noastră și-a asumat marea răspundere a conducerii procesului de dezvoltare multilaterală a societății, ținând seama de complexitatea și interdependența diferitelor sectoare și domenii ale vieții economico-sociale. „Principiile conducerii societății socialiste țin seama de caracterul noii orînduirii, de necesitatea asigurării participării la conducerea vieții economico-sociale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, de imperativul dezvoltării și adîncirii democrației socialiste, de temelurile fundamentale ale socialismului și comunismului“¹⁾

Unitatea dialectică dintre politica internă și cea externă, conduce la analiza proceselor cele mai semnificative ce se produc pe scena politică mondială într-o concepție riguroasă științifică, pentru sesizarea evoluției istorice în esența ei revoluționară. Desfășurarea vieții pe plan internațional consemnează o intensificare a preocupărilor țărilor, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare, pentru așezarea relațiilor dintre state pe baze noi, echitabile. Sint larg susținute și se afirmă tot mai puternic principiile unor relații internaționale de tip nou, crește rolul forțelor antiimperialiste, ale socialismului și păcii, puse în slujba accelerării progresului social, a dezvoltării democratice a societății umane.

Coexistența pașnică solicită — pentru a nu rămîne în fază declarativă — dezvoltarea relațiilor economice între toate statele lumii indiferent de orînduirea lor socială și de nivelul de dezvoltare economică a fiecărui stat. Relațiile economice desfășurate pe bazele vechi de forță și dictat nu se mai pot menține fără a se leza aspectele de fond ale coexistenței pașnice. Concluzia necesității stringente a schimbării ordinii economice și politice existente, cu o nouă ordine, care să răspundă dezideratelor de independență, suveranitate și bunăstare a tuturor popoarelor, se impune din ce în ce mai mult în lume, fiind singura alternativă realistă de conviețuire pe plan mondial.

Inițiativa României în această direcție este binecunoscută în lume. Prezentînd considerentele sale la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., România a luat act cu satisfacție că preocupările sale în privința instaurării unei noi ordini economice sint agreeate și preconizate în consecință și de alte state și a declarat că este gata să discute căile concrete de acțiune. Reprezentanții României la toate nivelele, începînd cu președintele țării, acționează consecvent în sensul creării unor noi relații economice și politice, echitabile în viața internațională, cu convingerea că prosperitatea și pacea nu se pot menține altfel.

În realizarea dezideratelor pe calea creării unei noi ordini economice, conturarea unor sisteme adecvate de negocieri în cadrul relațiilor interstatale, devine un imperativ atît în ceea ce privește tratativele internaționale, cît și în cadrul tratativelor comerciale internaționale. Tratativele comerciale constituie astăzi o activitate ce se desfășoară în mod deosebit, comparativ cu alte epoci, la nivelul guvernelor, chiar al șefilor de state schimburile comerciale reprezentînd factori de mare influență asupra dezvoltării statelor, asupra creșterii economice în ritmuri mai rapide.

Metodele și formele de negociere în cadrul tratativelor ce se desfășoară pe plan internațional, sint dintre cele mai diverse și este necesar a fi interpretate în cadrul și pe fondul raportului dintre procesele obiective de dezvoltare și cele subiective, răspunzînd de fapt ambelor aspecte. Identificăm astfel, în această ordine de idei, pe plan mondial, consolidarea și întărirea independenței națiunilor concomitent cu creșterea interdependențelor dintre economiile naționale și paralel cu străduința statelor pentru dezvoltarea potențialului lor economic.

Rezultatul pozitiv al negocierilor în cadrul tratativelor internaționale depinde de luarea corectă în considerare a fenomenelor ce caracterizează condiția politică și economică a zilelor noastre. În acest context, privind necesitatea accelerării dezvoltării țărilor slab dezvoltate și a țărilor în curs de dezvoltare, sistemul de negociere în relațiile comerciale poate sluji dezvoltării relațiilor economice între statele lumii și asigurării creșterii lor economice.

Pe plan internațional în presă, în publicații, în tratate ce apar, ca urmare a cercetărilor permanente în domeniul relațiilor interstatale în domeniul economic și politic, noțiunea de negociere se întilnește frecvent, remarcîndu-se **diferite domenii de desfășurare și diverse sisteme de negociere**. Teoria și practica negocierilor capătă astfel în zilele noastre particularități noi, în dependență de condițiile politice și economice în care se desfășoară activitatea ce antrenează procesul de negociere.

Obiectul prezenței tratării este conceput a fi comerțul internațional, cuprinzînd elemente necesare negocierii contractelor de comerț exterior, respectiv negocierilor comerciale între reprezentanți din țări diferite care participă la schimburile internaționale.

Elemente pentru o definire a conceptului negocierilor

ASPECTUL ESENȚIAL al întregii dezvoltări sociale este faptul că națiunea este o realitate care în prezent și în viitorul previzibil continuă să ofere cadrul viabil pentru dezvoltarea relațiilor pe plan mondial. Apropierea dintre națiuni presupune un proces istoric de afirmare și înflorire a fiecărei națiuni, concomitent cu promovarea unor relații principale între acestea, între state suverane și independente, cu respectarea egalității, pe baza stimei și respectului reciproc.

Relațiile diplomatice atît pe plan bilateral, cît și multilateral, sint consacrate în mare parte domeniului economic. Schimburile

¹⁾ Programul Partidului Comunist Român — Editura politică, 1975, p. 103.

comerciale internaționale reprezintă una din principalele preocupări ale guvernelor pentru extinderea relațiilor economice, pentru stabilirea unor înțelegeri avantajoase în cadrul acestor relații.

Complexitatea situației politice a evului nostru a dus la ridicarea pe linie diplomatică a nivelului de decizie în problemele internaționale, situație care a făcut ca ponderea și intensitatea diplomației la nivel înalt să crească din ce în ce mai mult, devenind una din formele cele mai eficiente de a simplifica acțiunile și a urgenta hotărârile, aducând rezolvări și contribuind la întărirea relațiilor de bună conviețuire pe plan internațional. Se constată că desfășurarea acțiunilor diplomatice pe plan multilateral ca și desfășurarea diplomației la nivel înalt dă un impuls și un conținut deosebit metodelor tradiționale în cadrul relațiilor între state. Studiul diplomației, al domeniilor și metodelor ei, capătă o importanță deosebită, fiind necesară o aprofundare din ce în ce mai mare a acestei științe interdisciplinare care este în același timp una din formele principale de comunicare internațională. Cercetind cu atenție relațiile diplomatice între state se constată o sporire a atribuțiilor diplomației în domeniul activității economice, îndeosebi în domeniul comerțului și cooperării economice internaționale.

Extinderea relațiilor politico-diplomatice ale României, creșterea continuă a participării ei la schimburile comerciale, necesitatea obiectivă a participării la diviziunea muncii pe plan mondial, au determinat sporirea sarcinilor diplomației noastre, activitatea de comerț exterior și cooperarea economică internațională dobândind în prezent, un rol din ce în ce mai mare în dezvoltarea economică viitoare²⁾. Deci putem vorbi despre diplomație în domeniul economic, despre necesitatea cunoașterii teoriei și practicii diplomatice specifice acestui domeniu, despre necesitatea cercetării cu atenție a acestui domeniu al diplomației.

România situează la baza raporturilor sale cu alte state „principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectului dreptului fiecărui popor de a-și hotărî dezvoltarea economică și socială corespunzător voinței sale, fără nici un amestec din afară, al dreptului de a-și făuri o viață liberă, independentă.

Știința și arta negocierilor

CARACTERUL din ce în ce mai complex al relațiilor internaționale reclamă noi metode de soluționare a problemelor pe cale diplomatică și în același timp perfecționarea metodelor tradiționale. Între metodele tradiționale rolul cel mai important revine negocierilor. Multe definiții ale diplomației subliniază asocierea inseparabilă dintre diplomație și negocieri, considerându-le de fapt nucleul acesteia.³⁾

²⁾ Nicolae Ceaușescu, „Cuvintare la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid și de stat în domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale“, 14 februarie 1975, București, Editura politică, 1975, p. 26.

³⁾ În *Traité complet de diplomatie*, editat la Paris în anul 1883 Guillaume de Gaden a dat următoarea definiție: „Diplomația este știința raporturilor și intereselor respective ale statelor sau arta de a concilia interesele popoarelor între ele; într-un sens mai restrins, știința sau arta negocierilor...“, este de remarcat că în anul 1885 „Ghidul diplomatic“ dăduse cam aceeași definire diplomației (se pare că ideea ar fi putut chiar să fie preluată, respectiv „într-un sens mai restrins, știința sau arta negocierilor“). Se mai menționează o idee asemănătoare în dicționarul Oxford, în care diplomația este delimitată a fi „conducerea relațiilor internaționale prin negocieri“. *Enciclopedia sovietică* menționează o definiție în care include „în sensul îngust al cuvintului diplomația înseamnă arta ducerii tratatelor și încheierea tratatelor între state“. Micul dicționar diplomatic român editat în 1967 arată că diplomația este o „activitate oficială a organelor de stat pentru relații externe și în primul rând a diplomaților, desfășurată prin tratative, corespondență și alte mijloace pașnice, pentru îndeplinirea scopurilor și sarcinilor de politică externă a statului, pentru apărarea drepturilor și intereselor statului respectiv în străinătate. Este cel mai însemnat mijloc de realizare a politicii externe a statelor“.

În multe tratate internaționale ca și în Carta O.N.U. printre mijloacele de reglementare pașnică a diferendelor dintre state — enumerate — negocierile ocupă unul din cele mai importante locuri.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu — „Interviu acordat directorului cotidianului „Sălongo“ din Republica Zair, la 9 martie 1972.

⁵⁾ Definierea negocierii în înțeles larg sau restrins este necesară și în cazul scopului urmărit de noi, în cadrul preocupărilor pentru această problemă în domeniul tratatelor pentru încheierea unor operațiuni de comerț exterior.

Considerând și studiul caracterul definițiilor date negocierilor între state, le menționăm pe cele elaborate de Arthur Lall („Modern International Negotiations, 1966, p. 5-7), Fred Charles Iklé („Flawed negotiations, 1964, p. 2-10), și Mircea Malita („Diplomația — școli și instituții“, 1970 p. 275 și „Teoria și practica negocierilor“, 1975, p. 148) și însumând experiența și ideile rezultate din cercetarea domeniului, ajungem la posibilitatea unei definiții adaptate acțiunilor din cadrul comerțului exterior.

⁶⁾ În lucrarea sa „Diplomația — școli și instituții“ — editia a II-a, 1975, p. 41, ultimul aliniat, Mircea Malita afirma „Negocierile și discuțiile nu sînt aceleași lucru... Negocierile presupun acordul prealabil de a căuta împreună soluția unei probleme bine determinate“.

Președintele țării noastre a menționat necesitatea colaborării pașnice și importanța negocierilor în numeroase ocazii. Cităm aici doar un exemplu: „Metoda contactelor și tratatelor este o necesitate în efortul pentru înlăturarea animozităților și neîncrederii între state, pentru mai bună cunoaștere și apropiere între popoare. De aceea, România promovează larg și consecvent politica contactelor internaționale, intensifică schimbul de vizite, discuțiile și tratativele cu reprezentanții diferitelor state ale lumii“.⁴⁾

Negocierile includ în sens larg posibilitățile de discuții, negocierii, întâlniri, conferințe, oficii și alte legături directe și indirecte între părți, în scopul de a se ajunge la cel mai apropiat punct posibil al înțelegerii dorite, prin străduința simultană a părților.⁵⁾

Negocierile comerciale includ toate posibilitățile de discuții privind schimburile comerciale — stabilesc condițiile negoțului reprezintă perioade de gândire asupra condițiilor comerțului, întâlniri organizate special, prezentări de mărfuri sau servicii și se propun ca obiect al schimburilor preconizate (tîrguri, expoziții, cu sau fără vânzare, vizite pe diferite piețe, în întreprinderi etc., conferințe de specialitate, consfătuiri între experți specialiști, categorii de mărfuri și servicii, în scopul realizării unor condiții reciproc avantajoase pentru participanți, respectându-se principiile fundamentale ale relațiilor echitabile între state.

Desfășurarea negocierilor se derulează în etape, care uneori cuprind întreruperi, perioade de definire a punctelor de vedere sau de adaptare a produselor, pentru satisfacerea cererilor partenerilor în așa fel încît dialogul⁶⁾ părților să concretizeze treptat punctele de înțelegere și înțelegerea însăși, în timp util pentru participanții la tranzații.

Delimitarea categoriilor din cuprinsul conceptului de negociere duc la identificarea — prin sintetizarea desfășurării acțiunii tranzaționale — a trei faze de negociere ce se succed și o fază ce subzistă paralel, precedind, fiind concomitent și reînnoșindu-se ulterior momentului de încheiere a înțelegerilor.

Cercetătorii moderni ai procesului de negociere⁷⁾ au delimitat trei faze de desfășurare a acestuia. În cadrul complex și care se desfășoară astăzi negocierea comercială pe plan internațional, ca metodă a diplomației în domeniul economic, constatăm valabilitatea aceleiași delimitări, particularizările fiind specifice nu procesului în sine, ci particularităților unor tranzații.

Prenegocierea, ca primă fază de desfășurare a oricărei negocieri începe odată cu prima discuție sau comunicare scrisă între parteneri, în cuprinsul căreia viitorii parteneri de tranzație își declară interesul și se încheie în momentul în care se produce angajarea formală a părților. Această fază include discuții, dezbateri, schimburi de păreri, convorbiri, reconsiderări mici sau mai mari, eventuale compromisuri în sensul pregătirii unei înțelegeri reciproc convenabilă sau cel puțin reciproc acceptabilă.

Negocierea propriu-zisă, începe în momentul producerii angajamentului formal al părților, urmărindu-se atent de către fiecare parte angajată un scop bine determinat și, în același timp, realizarea sau satisfacerea interesului comun și avantajul reciproc al părților.

Postnegocierea începe în momentul apariției actului scris discutîndu-se amănunțit formulările, precizîndu-se punctele de interes pentru definitivarea scrisă a esenței discuțiilor purtate pentru redactarea definitivă a textului înțelegerii în accepțiunea participanților la tranzație și încheierea înțelegerii.

Desfășurarea continuă a relațiilor între partenerii internaționali, punerea de acord în permanență a intereselor lor generale, armonizarea atitudinilor, interacțiunea continuă a convorbirilor neoficiale, presă, publicații, acorduri și înțelegeri între state, înțelegeri tacite prin interpretări ale atitudinilor reprezentanților statelor în diverse domenii de relații internaționale este considerată ca o fază a negocierilor, „protonegocierea“ ce joacă un rol deosebit de mare în realizarea sau ratarea unor negocieri.

Interpretînd fazele de desfășurare a negocierilor în comerțul exterior pe baza experienței tipizării operațiunilor specifice considerăm că negocierea comercială își realizează cadrul de existență în momentul înfiripării relațiilor de colaborare și cooperare între state și se concretizează prin acorduri și înțelegeri materializîndu-se pe ramuri de activitate și apoi pe produse sau servicii în contracte comerciale.

Negocierea înțelegerilor privind schimburile internaționale se desfășoară după schema generală a negocierilor și efectul de protonegociere poate favoriza sau defavoriza tranzațiile comerciale, avînd consecințe materiale.

drd. Ioana ERDŐS DUMITRESCU

INVESTIȚIA DEMOGRAFICĂ — COMPONENTĂ DE BAZĂ A DEZVOLTĂRII

OBIECTIVUL CERCETĂRII, ale cărei principale concluzii sînt cuprinse în sinteza de față. 1-a constituit precizarea conținutului categoriei de investiție demografică și a metodologiei de calcul, necesare determinării efortului de investiții corespunzător creșterii populației. Această cerință este dată de faptul că costul creșterii demografice reprezintă un element deosebit de util în anticiparea progresului economic și social, un element a cărui analiză este necesară în condițiile politicii demografice de stimulare a natalității promovată de țara noastră. În Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se prevede astfel „acordarea unei atenții tot mai mari întăririi familiei — nucleul de bază al societății — creșterii natalității și menținerii unei structuri corespunzătoare de vîrstă a populației, asigurării vigoriei și tinereții poporului nostru, îngrijirii și educării copiilor, a tinerelor generații care reprezintă viitorul națiunii noastre socialiste”.

Coordonate de definire

NOTIUNEA „investiție demografică”, pusă în circulație cu un sfert de secol în urmă, desemnează de regulă cheltuielile ce decurg din sporul populației în vederea asigurării unor condiții de viață și de muncă egale cu cele ale populației existente. Practic, investiția demografică reprezintă acumularea suplimentară care să asigure creșterea corespunzătoare a fondului de consum și a fondurilor neproductive, precum și să păstreze gradul de ocupare al populației. În aceste condiții investiția demografică se leagă de problema „costului formării unui om”, care desemnează totalitatea cheltuielilor realizate de familie și societate pînă la intrarea omului în vîrsta productivă. Ca atare, „costul formării unui om” include cheltuielile aferente nașterii, înținerii și educării populației pînă la vîrsta de încadrare în muncă, la care se adaugă și cheltuielile ocazionale de pregătire și calificarea resurselor de muncă.

Desigur, noțiunile de „costul formării unui om” sau „costul formării copiilor” pe de o parte și noțiunea „investiție demografică” pe de altă parte, nu se acoperă. În timp ce primele noțiuni indică cheltuielile curente pentru reînnoirea și creșterea populației, investiția demografică definește investiția necesară creșterii producției corespunzător creșterii populației. Deși fiecare noțiune are o semnificație proprie, între ele există o legătură în sensul că cheltuielile curente pentru formarea unui om dau la baza determinării volumului investiției demografice.

Circumscrierea investiției demografice ca un **concept operațional**, util în calcule, estimări și previziuni, este dată de următoarele elemente:

a) Nota distinctivă a investiției demografice constă în faptul că ea este generată de creșterea populației. Însemnînd numărul populației la două momente succesive cu P_t și P_{t+1} , mărimea pozitivă $P_{t+1} - P_t = \Delta P$ reprezintă sporul populației esențiale, pentru care societatea are de făcut cheltuieli suplimentare. Într-o populație de tip închis — fără migrație semnificativă (cazul țării noastre) — se consideră creșterea populației (ΔP) ca urmare a excedentului natural. Cu asemenea semnificație a cheltuielii, care definesc costul creșterii demografice sau investiția demografică, se creează fondul de consum suplimentar corespunzător sporului populației.

b) Creșterile populației, de care sînt legate investițiile demografice, modifică structura pe vîrste, ceea ce influențează mecanismul redistribuirii venitului național și mărimea sarcinii suportate de populația activă. Cercetările demografice pun în evidență modificările de structură asociate diferitelor ritmuri de creștere, din care rezultă sensul investiției demografice. Pe de o parte investiția respectivă vizează asigurarea necesarului în funcție de creșterea ponderii categoriilor de populație tînără și mărimea ei depinde de sporul acestei populații precum și de cheltuielile ocazionale de formarea unui tînăr. Sensul investiției demografice se schimbă, cînd structura pe vîrste se modifică în direcția creșterii ponderii populației vîrstnice.

c) Odată cu asigurarea sporului de venit național pe măsura creșterii populației, investițiile demografice trebuie să asigure locuri de muncă pentru sporul de populație. Fluctuațiile în mișcarea naturală pe termen scurt, ca și decalajul de timp dintre vîrsta copilăriei și vîrsta aptă de muncă, determină diferențe între ritmul de creștere al populației și ritmul de creștere al forței de muncă. De unde și posibilitatea ca în anumite împrejurări investițiile necesare creșterii locurilor de muncă să fie mai mari sau mai mici decît investițiile necesare sporirii venitului național corespunzător sporului de populație.

Ținînd seama de aceste considerente se poate spune că investiția demografică are un conținut diferit de investiția economică. Dacă aceasta din urmă are drept scop ridicarea nivelului de trai al populației în general, investiția demografică este destinată să facă față nevoilor determinate de creșterea populației; privite comparativ, primul gen de investiție are caracter intensiv, iar cel de al doilea, extensiv sau mai exact preponderent extensiv.

Concepută astfel, după părerea noastră investiția demografică trebuie inclusă ca o variabilă importantă, de sine stătătoare, distinctă deci în modelele de creștere economică. Un ritm mai mare de sporire a populației presupune și o parte mai însemnată a investiției demografice în ansamblul investițiilor. În țările în curs de dezvoltare, de exemplu, unde creșterea anuală a populației este de 2,4%, investițiile demografice reprezintă 42,5% din totalul acumulării.

Modalități de evaluare globală

ELEMENTELE definitorii ale metodologiei folosite în calculul investiției demografice au în vedere că mărimea investiției demografice se determină pentru fiecare interval de timp funcție de creșterea populației în acel interval și de nivelul de trai atins; pentru creșterea producției corespunzător creșterii populației — în scopul de a preveni reducerea nivelului său de trai — se admite același coeficient al acumulării ca și pentru creșterea venitului național. Aceste elemente conduc la un model de evaluare globală a investiției demografice, avînd forma:

$$\frac{i}{V} = \frac{\Delta P}{P} \cdot k \quad (1)$$

în care:

- i — reprezintă investiția demografică
- V — venitul național
- P — numărul populației
- k — coeficientul marginal al acumulării

$$k = \frac{\Delta V}{V} : \frac{\Delta V}{V} \quad (2)$$

Din așezarea modelului (1) pentru țara noastră, pe cinci-zece ani trecute, rezultă că partea din venitul național corespunzătoare creșterii demografice — la mărimea variabilă a coeficientului marginal al acumulării în decursul cincinzelor — ar oscila aproximativ între 2 și 5%. Ritmul moderat de creștere a populației (1,1%, medie anuală 1951—1975) face ca mărimea investiției demografice să depindă în cea mai mare măsură de coeficientul marginal al acumulării.

Coeficientul K poate fi aproximativ la nivelul economiei naționale și cu includerea în calcul a investițiilor sau a fondurilor fixe în locul ratei acumulării. Ponderea investiției demografice rezultă din formulele:

$$\frac{i_{n-1}}{V_{n-1}} = \frac{P_n - P_{n-1}}{P_{n-1}} \cdot \frac{I_{n-1}}{V_n - V_{n-1}} \quad (3)$$

în care

I este volumul investițiilor

$$k = \frac{I_{n-1}}{V_n - V_{n-1}}$$

$$\text{expresia } k = \frac{I_{n-1}}{V_n - V_{n-1}} \cdot \frac{V_n - V_{n-1}}{V_n - V_{n-1}} \quad (4)$$

$$\text{și } \frac{i_{n-1}}{V_{n-1}} = \frac{P_n - P_{n-1}}{P_{n-1}} \cdot \frac{F_n}{V_n} \quad (5)$$

în care

F înseamnă fondurile fixe

$$k = \frac{F_n}{V_n} \text{ coeficientul mediu al fondurilor fixe} \quad (6)$$

Un model oarecum detaliat:

$$i_{n-1} = \Delta P_n (k_n c_{n-1} + f_{n-1}^{(n)}) \quad (7)$$

în care

i_{n-1} reprezintă investiția demografică în perioada $(n-1)$ condiționată de creșterea populației în perioada n ;

ΔP_n — creșterea absolută a populației în perioade n ;
 k_n — coeficientul fondurilor fixe în perioada n ;
 C_{n-1} — consumul pe locuitor în perioada $(n-1)$;
 $f_{n-1}^{(n)}$ — fondurile fixe neproductive pe locuitor în perioada $(n-1)$.

Este interesantă, pentru aplicațiile practice, constatarea unei apropieri între rezultatele obținute prin rezolvarea modelelor preconizate.

Anii	Ponderea investiției demografice în :							
	venitul național				totalul investițiilor			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1971	2,9	3,1	3,7	3,7	7,6	8,1	9,8	9,9
1972	3,1	3,3	3,2	3,0	8,4	9,1	8,7	8,0
1973	2,6	2,8	2,7	2,5	8,1	7,6	7,4	6,7
1974	2,7	2,8	3,2	2,9	7,5	7,9	8,9	8,0
1975	3,5	3,7	3,4	3,1	9,6	10,2	9,4	8,4

Notă : I = form. (1) ; II = form. (3) ; III = form. (5) ; IV = form. (7) și form. (1), $\Delta/V = 0,34$ pentru fiecare an (rata medie a acumulării în cincinalul 1971—1975).

Din examinarea comparativă a modelelor discutate este ușor de observat că, în fond, toate aceste modele includ un coeficient de eficiență economică (coeficientul K), exprimat însă în indicatori care nu se suprapun integral. Pe de altă parte, modelele (1) și (3) s-au construit cu coeficienți de eficiență marginali, iar modelele (5) și (7) cu coeficienți de eficiență medii. De aici rezultă și diferențele în mărimea investiției demografice calculate. Se înțelege, fiecare model are o semnificație proprie, dată de conținutul coeficientului de eficiență utilizat.

În toate variantele, coeficientul k reflectă eficiența economică — marginală sau medie — caracteristică unui an. Or, eficiența economică dintr-un singur an se poate afla sub influența unor factori conjuncturali. În consecință, s-a socotit mai indicat să se includă, în modelul de calcul, un coeficient de eficiență determinat pentru un interval de timp suficient de mare, spre a surprinde eficiența sub influența factorilor de acțiune sistematică.

Ținând seama de acestea, se propune un model de forma :

$$\frac{I_{n-1}}{V_{n-1}} = \Delta P \cdot \frac{\Delta F}{\Delta V} \quad (8)$$

în care

$$\frac{\Delta F}{\Delta V} = k \text{ reprezintă coeficientul de regresie.}$$

În relația de tip liniar:

$$F^* = a + kV \quad (9)$$

$$k = \frac{n \sum FV - \sum V \sum F}{n \sum V^2 - (\sum V)^2} \quad (10)$$

Calculat pentru perioada 1960—1970, $k=3,2$. Introdus în formula (10) și cu ritmurile de creștere a populației în anii 1971—1975 se obține :

Investiția demografică	1971	1972	1973	1974	1975
— % în venitul național	3,4	3,0	2,6	3,1	3,3

Calculul de corelație poate fi aplicat la evaluarea investiției demografice și prin intermediul relației $V=f(F)$, în formă liniară $V^*=a+bF$.

Notând cu F' fondurile fixe necesare și K indicele venitului național, din relația

$$\frac{a+bF'}{a+bF} = k \quad (11)$$

se deduce

$$F' = \frac{[K(a+b) \cdot F] - a}{b} \quad (12)$$

de unde

$$\Delta F = F' - F \quad (13)$$

Expresia (12) aplicată la determinarea sporului de fonduri fixe corespunzător unui anumit procent de creștere a venitului național conduce, în mod logic, la estimarea investiției demografice, cerută de sporul populației.

Conținutul unor evaluări analitice

DE LA EVALUAREA mărimii globale a investiției demografice, utilă pentru determinarea părții din venitul național ce trebuie alocată creșterii demografice, se impune să se treacă la calcule analitice, pe baza elementelor de cheltuieli cu

rente. Cum principala sarcină suplimentară o reprezintă populația tânără adițională, astfel de calcule pornesc de la cheltuielile proprii acestei categorii de populație. Mai exact, se are în vedere evaluarea a ceea ce obișnuit se numește "costul formării unui tânăr", demers care comportă un complex de decizii metodologice.

a) Ansamblul sarcinilor generate de formarea populației tinere depinde de sarcina formării unui tânăr la diferite vârste și de efectivele de tineri la diferite vârste. La rindul lor acestea depind de vârsta când tânărul devine productiv. Granița de vârstă este legată, în principal, de școlaritate. În țara noastră, cu învățământul general obligatoriu de 10 ani și care începe de la vârsta de 6 ani, pragul general de vârstă este 16 ani. Mai departe, pragul de vârstă se diversifică în raport cu gradele de învățământ parcurse : 18 ani — învățământul liceal, 20 ani — învățământul postliceal și 22 ani — învățământul superior.

Importanța deciziei privind vârsta de „încheiere a calculelor” poate fi văzută, de exemplu, din variațiile „costului formării unui tânăr” pe ani de vârstă pînă la 18 ani, indicate de unele cercetări :

Vârsta copilului (ani)	Costul		Ani de vîrstă	Costul	
	anual	cumulativ		anual	cumulativ
0.	1.	2.	0.	1.	2.
1	100,0	100,0	10	155,3	1 258,4
2	105,0	205,0	11	163,1	1 421,5
3	110,2	315,2	12	171,2	1 592,7
4	115,8	431,0	13	179,8	1 772,5
5	121,6	552,6	14	188,8	1 961,3
6	127,7	680,3	15	198,2	2 159,5
7	134,1	814,4	16	208,1	2 367,6
8	140,8	955,2	17	218,5	2 586,1
9	147,9	1 103,1	18	229,4	2 815,5

Notă : Calcule efectuate de A. Sauvy, ținând seama și de calculele altor autori ca Dublin-Lotka și Beveridge.

Costul ar crește anual în progresie geometrică cu 5% ; cumulativ, de la primul an, include de circa 28 ori costul aferent primului an. Creșterea geometrică se explică prin cheltuielile sporite de alimentație și de întreținere pe măsură ce copilul crește, la care se adaugă mai tirziu cheltuielile de învățământ.

b) Cerințele societății moderne de a dispune de forță de muncă de înaltă calificare implică prelungirea duratei de școlarizare și implicit a vârstei de anagajare a tinerilor în muncă. Ca urmare, costul formării unui tânăr se amplifică, cheltuielile sporind într-o cadență mai vie în anii de vîrstă mai mari.

După părerea noastră conform grupelor de tineri constituite în raport cu vârsta de intrare în „viața activă”, evaluarea investițiilor demografice în țara noastră trebuie să se bazeze pe „costul formării unui tânăr” cu pragurile de vîrstă : 16, 18, 20 și 22 ani. Cît privește limita inferioară, se cere să coboare la „sarcină” și „naștere”, care antrenează cheltuieli însemnate.

c) O problemă de decizie, primordială în evaluarea investiției demografice pe calea investigării „costului formării unui tânăr”, privește sfera cheltuielilor care definesc costul total. Populația adițională are nevoie de alimentație, îmbrăcăminte, locuință, educație-instrucție, îngrijiri medicale, activități recreative etc. În societatea noastră, unde **statul preia o parte importantă din sarcinile familiei, nu pot fi excluse din calcul cheltuielile suportate de stat, la care se mai adaugă și cele pe seama organizațiilor socialiste.** Familia beneficiază — după cum se știe — de un complex de ajutoare: alocații de stat pentru copii, indemnizații, subsidii și concedii plătite la nașterea copiilor sau pentru îngrijirile medicale a celor bolnavi, asistența medicală gratuită pentru mame și copii, creșe și cămine de zi pentru copii, gratuitatea învățământului de toate gradele și a manualelor școlare pentru învățământul obligatoriu de cultură generală și învățământul liceal, burse, cămine și cantine pentru studenți etc. **Contribuția statului constituie astfel o sursă substanțială de creștere a veniturilor fiecărei familii, cu o incidență**

DESIGUR ÎNSIRUIREA unor asemenea considerente ar putea continua. Oricum se poate spune însă că implicațiile investiției demografice asupra armonizării relației dintre creșterea demografică și economică necesită determinarea ei cît mai exactă, pentru a servi în calculele de planificare și de politică socială. Dacă pentru evaluările globale dispunem de soluții metodologice și de surse de date, evaluarea analitică reclamă investigații speciale.

Potrivit naturii obiectului investigat și finalității căreia îi este subordonată investigația, opinăm pentru o anchetă pe bază de sondaj tipic, iar, ca metodă de culegere a informațiilor, autoînregistrarea pe o perioadă de cel puțin un an. Menționăm totodată că specificul și amploarea anchetei impune realizarea acesteia sub auspiciile Comisiei Naționale de Demografie și a Direcției Centrale de Statistică.

dr. C. GRIGORESCU
dr. C. MOINEAGU

VENITUL NAȚIONAL PE LOCUITOR, INDICATOR DE SINTEZĂ AL CREȘTERII ȘI DEZVOLTĂRII ECONOMICE (II)

Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România face eforturi susținute pentru asigurarea unui ritm înalt de creștere a venitului național pe locuitor, pentru reducerea pe această bază decalajului economic față de țările dezvoltate.

Tabelul nr. 3
Situția produsului național brut pe locuitor în R.S. România în comparație cu unele țări socialiste și nesocialiste (P.N.B. este exprimat în prețurile pieței 1974)

Țara	Ritmul mediu anual de creștere		Decalajul față de R.S.R. (în %)	
	1960—1974	1965—1974	1960	1974
R.S. ROMÂNIA	8,3	8,0	1,00	1,00
D. Germană	3,1	3,0	4,058	3,591
S. Cehoslovacă	2,4	2,5	4,283	3,027
R.S.S.	3,8	3,4	2,267	2,164
U.A.	2,9	2,4	11,331	6,064
Suedia	3,2	2,8	8,736	6,582
Canada	3,7	3,5	8,350	5,627
R.F. Germania	3,7	3,9	6,547	5,691
Franța	4,4	4,8	6,228	4,945
Japonia	8,8	8,5	2,359	3,700

Sursa : Calculat pe baza World Bank Atlas, population, per capita product, and growth rates, 1976.

Așa cum rezultă și din tabelul de mai sus, din punct de vedere al ritmului de creștere a produsului național brut pe locuitor, țara noastră se situează pe primul loc în Europa și pe unul din locurile de frunte pe ansamblul țărilor lumii. Un ritm mediu anual de creștere a produsului național brut pe locuitor, superior României a fost înregistrat de Japonia, Libia și de unele teritorii și țări exportatoare de petrol și alte materii prime suprasolicitate pe piața mondială. În comparație cu țările socialiste dezvoltate din punct de vedere economic, ritmul mai susținut de creștere a produsului național brut a permis țării noastre ca în perioada 1960—1974 să reducă decalajul față de R. D. Germană de la circa 4,1 ori la 3,6 ori, față de R. S. Cehoslovacă de la 4,3 ori la circa 3,0 ori etc.

În raport cu țările capitaliste dezvoltate, România mai are de recuperat un important decalaj în ceea ce privește produsul național brut pe locuitor, deși acest decalaj s-a redus în perioada 1960—1974 de la 8,2 ori la 7,2 ori față de Elveția, de la 8,7 ori la 6,6 ori față de Suedia, de la 8,3 ori la 5,6 ori față de Canada, de la 6,6 ori la circa 5,7 ori față de R. F. Germania etc.

Decalajul absolut se menține încă ridicat față de țările dezvoltate. De exemplu, în anul 1974, produsul național brut pe locuitor în țara noastră era mai mic față de S.U.A. cu circa 500 dolari, situație care se constată și în raport cu alte țări ca : Elveția, Suedia, Canada etc. De aici necesitatea concentrării eforturilor asupra sectoarelor de bază ale economiei naționale, pentru dezvoltarea accelerată a producției materiale, pentru sporirea în ritm înalt a venitului național.

PERSPECTIVE PENTRU EGALIZAREA NIVELULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

Reducerea decalajului economic față de țările dezvoltate, prin asigurarea unui ritm mai înalt de creștere a produsului național brut în țările care au în prezent un nivel mai scăzut al acestui indicator poate fi demonstrată și cu ajutorul instrumentului matematic. De exemplu, considerăm două țări : A — cu un produs național brut pe locuitor mai scăzut, dar cu un ritm mediu anual de creștere mai ridicat și țara B — cu o situație inversă, adică în prezent are un produs național brut pe locuitor mai mare, față de țara A, dar ritmul mediu anual de creștere al acestui indicator este mai lent. Mai notăm cu R = dinamica de creștere a produsului național brut pe locuitor, R = ritmul mediu anual de creștere a produsului

național brut pe locuitor, cu t = timpul exprimat în număr de ani, O = perioada de bază, adică primul an al perioadei.

Nivelul produsului național brut pe locuitor la sfârșitul unei perioade de timp dată (t) se determină în funcție de nivelul de bază al produsului național brut pe locuitor și ritmul său de creștere în perioada respectivă :

$$\text{— pentru țara A: } A_t = A_0 \cdot R_A \text{ sau } A_t = A_0 \bar{R}_A$$

$$\text{— pentru țara B: } B_t = B_0 R_B \text{ sau } B_t = B_0 \bar{R}_B$$

Pentru a asigura egalizarea nivelului de dezvoltare economică a celor două țări, de exemplu A și B, condiția de bază este ca :

$R_A > R_B$ și deci $\bar{R}_A > \bar{R}_B$. Se ridică problema determinării numărului de ani în care țara A cu un ritm mai mare, dar cu un nivel mai scăzut va ajunge la același produs național brut pe locuitor cu țara B, deci :

$$A_0 R_A = B_0 R_B \text{ sau}$$

$$A_0 \bar{R}_A = B_0 \bar{R}_B$$

Din formula ritmului mediu anual de creștere, poate fi dedusă următoarea relație care ne permite să determinăm perioada (numărul de ani) în care cele două țări vor ajunge la același nivel al produsului național brut pe locuitor.

$$t = \frac{\log B_0 - \log A_0}{\lg \bar{R}_A - \lg \bar{R}_B}$$

în care : t = numărul de ani necesari, începând, în calculele noastre, ca anul 1973 pentru a ajunge din urmă nivelul produsului național brut pe locuitor din țara cu care se face comparație.

Pentru aplicarea acestei formule la determinarea numărului de ani în care țara noastră va avea un produs național brut pe locuitor egal cu acela al unor țări dezvoltate, notațiile capătă următoarele semnificații :

B_0 = produsul național brut pe locuitor în anul 1973 al țării cu care se face comparația ;

A_0 = produsul național brut pe locuitor în anul 1973 al R. S. României ;

\bar{R}_A = ritmul mediu anual de creștere a produsului național brut pe locuitor pentru R. S. România ;

\bar{R}_B = ritmul mediu anual de creștere a produsului național brut pe locuitor pentru țara cu care se face comparația.

Totodată, considerăm că pentru R. S. România se va menține ritmul mediu anual de creștere a produsului național brut pe locuitor de 8,3%, realizat în perioada 1951—1975 și respectiv 1960—1975. Acest ritm este luat în calcul și la prognoza dezvoltării economico-sociale a țării noastre potrivit căreia în anul 1990 va fi atins un venit național pe locuitor de 3000 de dolari. Pentru celelalte țări comparate utilizăm ritmul mediu anual de creștere a produsului național brut pe locuitor din perioada 1960—1973. În funcție de variația ritmului mediu anual de creștere a produsului național brut pe locuitor pot fi desigur elaborate mai multe variante.

Din analiza datelor referitoare la evoluția nivelului și dinamicii produsului național brut pe locuitor în ultimul deceniu și jumătate se poate aprecia că țara noastră are perspective

conf. univ. dr. C. BĂRBĂCIORU
Universitatea din Craiova

(Continuare în pag. 32)

ACCENTUAREA dificultăților cu care este confruntat capitalismul contemporan la scară națională și internațională a intensificat preocupările unor economiști burghezi mai lucizi pentru înțelegerea dimensiunilor și cauzelor acestor fenomene negative, precum și a unor eventuale soluții pentru atenuarea lor.

Ocupându-se de criza gândirii economice burgheze contemporane („starea ei de jalnică confuzie”, „lipsa ei de receptivitate față de problemele acute ale contemporaneității”), economistă britanică Joan Robinson atrăgea atenția, pe bună dreptate, asupra faptului că ideea echilibrului economic este „o ficțiune a manualelor (burgheze — n.n.s.) de economie politică” — în condițiile în care jumătate din populația globului trăiește în sărăcie, există mari discrepanțe în repartiția venitului național, la care se adaugă poluarea, înarmările, lupta acerbă de concurență pentru exportul produselor industriale în țările subdezvoltate ș.a.)

Incompatibilitatea dintre capitalism și aspirația popoarelor spre egalitate reală este recunoscută indirect și de autorii primului raport către „Clubul de la Roma” („Limitele creșterii”), care arătau, tot în anul 1972, că „Unul din miturile cele mai general acceptate ale societății de astăzi (burgheze — n.n.s.) este promisiunea că o continuare a tiparelor prezente ale creșterii va duce la egalitatea între oameni. Noi am demonstrat că tiparele actuale ale creșterii populației și capitalului măresc de fapt decalajul dintre săraci și bogați la scară mondială...”. Abordarea planetară și sistemică a problemelor a permis autorilor citați să constate dimensiunea îngrijorătoare a decalajelor și inegalităților din economia mondială. În același timp, abordarea neistorică a problemelor, mai ales ignorarea diversității lumii contemporane, i-a împiedicat să descopere și să explice sursa generatoare a acestor decalaje și i-a condus spre o falsă soluție (oprirea creșterii economice), în timp ce soluția

CRIZA VECHII ORDINI INTERNATIONALE ÎN VIZIUNEA UNOR ECONOMIȘTI NEMARXIȘTI CONTEMPORANI (I)

reală ar fi „schimbarea tiparului” sau a cadrului instituțional, atît la scară națională (forma de proprietate, mobilul activității economice și al proceselor decizionale), cît mai ales la scară mondială (făurirea unei noi ordini internaționale).

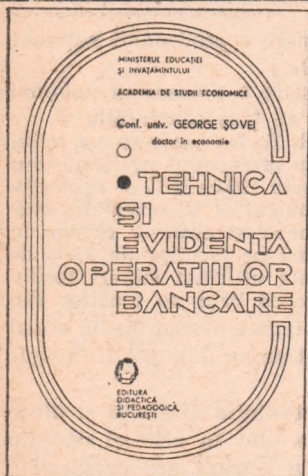
Pe măsură ce s-a conturat tot mai vizibil noua etapă a crizei generale a capitalismului și au sporit fenomenele de „blocare” în desfășurarea relațiilor internaționale din actulul deceniu, unii economiști nemarxiști au întreprins numeroase investigații pentru a înțelege mecanismul real de funcționare al actualelor relații internaționale și pentru a preciza căi și metode în vederea depășirii fenomenelor de blocare pe care le implică acestea.

Analiza întreprinsă și soluțiile propuse se situează, prin mesajul lor politico-ideologic, la granița dintre tradiția burgheză în materie de relații economice internaționale (diferite variante ale teoriei costurilor comparative de producție) și inovația impusă de gravitatea unor probleme actuale din acest domeniu. Astfel, majoritatea autorilor continuă să susțină că alocarea resurselor ar putea fi făcută în

continuare în funcție de avantajul relativ al fiecărei țări, condiționat de absența anumitor factori de producție, o practică socială de pînă acum a dovezi că acest criteriu nu a dus la avantaje ciproce. În acest sens, S. Hirsch și G. Fe susțin că țările în curs de dezvoltare avea perspective avantajoase să se specializeze în exportul produselor care presupun o pondere mai mare de muncă, iar E. F. Schuhmacher și J. Ritter sugerează țărilor în curs de dezvoltare să se sească o „tehnologie mijlocie”, pe care o consideră mai simplă, mai ieftină și mai puțin poluantă, ocolind însă problema implicărilor ei asupra productivității muncii. La alți autori există însemnate elemente realiste, chiar dacă ele nu sînt explore în mod consecvent. De pildă, D. Lore consideră că modelele convenționale (teoretice) de comerț nu mai sînt potrivite pentru situația actuală, face distincție între fluxuri comerciale complementare (schimbul de produse primare cu produse manufacturate) și de înlocuire (schimb între diferite feluri de produse manufacturate), dar recomandă țărilor în curs de dezvoltare primul tip de flux comercial (schimbul de produse primare pe produse industriale), iar D. Keschull, Chr. W. Helms și B. Knall recomandă țărilor în curs de dezvoltare să combine strategia substituirii importului și a diversificării exportului pentru a-și îmbunătăți poziția în comerțul mondial, spre deosebire de economiștii care contrapun cele două strategii ale industrializării (industrializarea mai pentru a substitui importul sau numai pentru export).

C. F. Bergsten (S.U.A.) semnalează, unele grave defecțiuni ale actualei ordini internaționale și formulează o serie de deziderate menite să înlăture dificultățile care stau în calea desfășurării normale a relațiilor economice internaționale. După aprecierea lui, inflația globală și structurală (mai gravă decît inflația ciclică tradițională) a devenit principala problemă de politică economică, nu numai pentru țările capitaliste industrializate (trezind

FIȘE

● *Lucrarea dr. George Șovei (317 p.) are ca obiect operațiile efectuate de bănci — Banca Națională a R.S. România și băncile specializate. O primă grupă*

de probleme se referă la: organizarea activității și evidenței bancare, sistemul informațional bancar, documentația bancară ca element al sistemului informațional bancar, mecanizarea și automatizarea operațiilor bancare, conținutul și funcția conturilor bancare, controlul bancar intern exercitat în baza lor, precum și evidența și controlul operațiilor interbancare. O a doua mare grupă de probleme o reprezintă reflectarea în evidență a operațiilor efectuate de bănci: plățile și încasările prin conturile bancare, operațiile de creditare a producției și circulației mărfurilor, creditarea activității de comerț exterior, operațiile de casă și emisiune bănească, executarea de casă a bugetului de stat, operațiile bancare cu străinătatea și operațiile bancare de investiții. Textul este ilustrat de numeroase scheme, organe-grame, grafice și fluxuri informaționale sugestive, ceea ce facilitează înțelegerea și însușirea problemelor respective, răspun-

zind astfel cerințelor integrării învățămîntului cu cercetarea și producția.

Deteriorarea raporturilor de schimb

● *Michel Godet și Jacques Arcade argumentează în studiul lor Critique des termes de l'échange et conséquences pour le tiers monde (Critica raportului de schimb și consecințele acestuia pentru lumea a treia), apărut în REVUE TIERS-MONDE (P.U.F., aprilie-iunie a.c.), teza degradării în ultimii ani a raporturilor de schimb ale țărilor în curs de dezvoltare. Deși, spun ei, această teză este împărtășită de un număr tot mai mare de experți internaționali, unele serii statistice publicate de serviciile oficiale evidențiază o evoluție a raporturilor de schimb favorabilă țărilor în curs de dezvoltare. Explicația s-ar găsi în faptul că, deși termenii de schimb sînt definiți în general prin raportul dintre indicii de prețuri la ex-*

port și indicii de prețuri la import, nu se face nici o precizare asupra investigărilor statistice necesare pentru elaborarea acestor indici. Autorii arată: cum metoda de calcul a termenilor de schimb, prin intermediul eșantionării, duce sistematic subestimarea degradării situației lumii a treia și la supraestimarea ameliorării acesteia și 2. că ceea ce se „pierde” de către unii se „cîștigă” în mod necesar către alții și propun o metodă nouă de calcul care să evite erorile menționate. Se obține, pe această bază, un nou indice care confirmă deteriorarea raporturilor de schimb în perioada 1950-1972 și o evidențiază ca fiind mult mai puternică decît cea obținută pe alte căi.

Conjunctură nu prea liniștitoare

● *Sub titlul Une conjoncture internationale peu rassurante*

imul loc ca gravitate, comparativ cu șoajul), ci și la nivel planetar, ceea ce pune de urgență reforma monetară la nivel internațional. Spre deosebire de eratura economică burgheză tradițională de liberalismul monetar actual care face ecologia jocului liber al forțelor pieței, C. F. Bergsten recunoaște imperfecțiunile pieței, o serie de dificultăți decurgând din dimensiunile corporațiilor multinaționale și, în consecință, consideră justificată poziția politică a țărilor în curs de dezvoltare, care resping teoria și practica liberschimbismului, consideră necesară intervenția statului pentru a corecta imperfecțiunile pieței și a contracara unele măsuri luate de corporațiile internaționale.

Nici C. F. Bergsten nu se poate însășișă libera pe deplin de sub influența teoriei burgheze tradiționale despre comerțul internațional, considerând, împreună cu Hirsch, că cele trei teorii burgheze formulate succesiv (teoria lui Ricardo despre avantajul relativ, teoria Heckscher-Ohlin despre egalizarea prețurilor factorilor de producție și teoria lui R. Vernon despre costul produsului) ar putea fi folosite pentru a explica diferite componente ale comerțului mondial, chiar dacă nici una din ele nu poate explica acest fenomen în totalitate lui¹⁾.

Pe baza datelor celor mai recente (din ultimii 3-4 ani) privind evoluția economiei mondiale și a relațiilor internaționale, ținând seama mai ales de agravarea decalajelor din economia mondială și a fenomenelor de risipă, o serie de economiști marxști au reconsiderat în mod mai realist noi aspecte negative ale vechii ordini internaționale, mergând până la recușterea crizei vechii ordini internaționale.

O idee care revine tot mai frecvent în eratura nemarxistă mai lucidă din ultimii ani se referă la faptul că piața nu mai poate fi principalul instrument de alocare a resurselor nici la nivel național, nici la nivel mondial, că ea nu mai poate oferi nici o explicație veridică și acceptabilă diviziunii internaționale a muncii, deci specializării țărilor în producție și co-

merțul exterior. În acest sens, C. F. Bergsten și J. A. Mathieson afirmă că „în lumea de azi nici o țară nu mai pare dispusă să lase problemele în întregime pe seama pieței. Este clar că nici o țară nu mai poate domina singură lumea. În consecință, se pare că cooperarea multilaterală trebuie să joace rolul central. În absența ei, este pe deplin posibilă... dezintegrarea relațiilor economice internaționale²⁾”. Ținând seama de schimbările care au avut loc în cadrul instituțional internațional în perioada postbelică, se apreciază că obiectivul care trebuie urmărit în politica mondială nu se mai poate reduce la „maximizarea creșterii, ci la o creștere „optimă din punct de vedere social³⁾”, ceea ce justifică atacurile împotriva vechiului concept care stătea la baza explicării relațiilor internaționale (automatismul pieței) și obligă la o nouă strategie a cercetării relațiilor internaționale. În acest context, cei doi autori menționează influența crescândă a teoriei marxiste asupra gânditorilor din țările în curs de dezvoltare, ca și „atracția reinnoită pentru modelele comuniste de dezvoltare” în aceste țări⁴⁾.

Aprofundind problema viciilor vechii ordini internaționale, J. W. Howe scrie că „Întocmai cum colonialismul a fost marea problemă morală din prima parte a acestui secol, marea problemă morală a ultimei părți a acestuia este decalajul dintre națiunile bogate și cele sărace. Acesta este dovedit de faptul că 20% din populația lumii, care trăiește în așa-numitele «țări dezvoltate», consumă 80% din produsul mondial, și decalajul dintre bogați și săraci continuă să crească. Dar, într-o lume care devine tot mai dependentă de cooperarea internațională, această problemă morală poate să aibă pe termen lung implicații practice pentru bunăstarea atât a celor bogați cât și a celor săraci: sistemele mondiale nu vor acționa la infinit pentru cei bogați fără ca să acționeze și pentru cei săraci⁵⁾”.

„Occidentul — scrie Howe — a impus în multe țări în curs de dezvoltare „propria lui opțiune metodologică: sistemul profi-

tului; ideea că nivelul acumulării naționale și al investițiilor depinde în mare măsură de cei bogați... scopul ajutorului și al politicii investițiilor promovată de corporațiile private din țările bogate constă în a modela economia țării care primește ajutorul în așa fel încât aceasta să devină complementară la economia țării donatoare⁶⁾” ceea ce, evident, le menține într-o situație de dependență față de țările bogate.

După C. F. Bergsten „ordinea economică internațională din perioada postbelică a eșuat, este serios atacată baza sa rațională”. Se impun în consecință noi strategii, crearea unei noi ordini economice și politice internaționale — obiective deosebit de complexe din punct de vedere economic și cu un caracter profund politic, necesitând inovații teoretice, o nouă gândire politică și mobilizarea eforturilor tuturor popoarelor în acest sens. Se adeverește astfel, încă o dată, justețea politicii P.C.R., care consideră că o problemă esențială a epocii noastre este făurirea unei noi ordini economice internaționale, care să asigure un progres mai rapid țărilor rămase în urmă și astfel avântul și stabilitatea întregii economii mondiale.

Sultana SUTĂ-SELEJAN

¹⁾ Joan Robinson: The second crisis of economic theory, in American Economic Review, nr. 2/1972, pag. 1—10.

²⁾ The International Division of Labour. Problems and Perspectives. International Symposium, edited by Herbert Giersch, Institut für Weltwirtschaft, Kiel, 1974, J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen, 555 p.

³⁾ Idem, pag. 552—553.

⁴⁾ The Future of the International Economic Order: An Agenda for Research, sub redacția lui C. Fred Bergsten, Lexington Books, D. C. Heath and Company, Lexington, 1974, p. 26.

⁵⁾ Idem, p. 13.

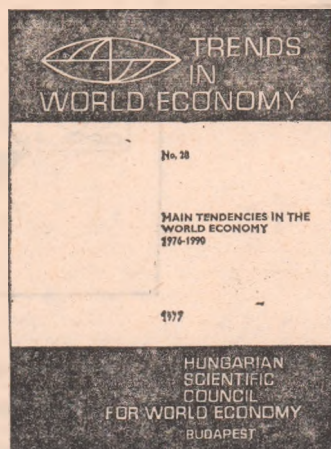
⁶⁾ Idem, p. 36—37.

⁷⁾ Idem, p. 198.

⁸⁾ Idem, pag. 200—201.

conjunctură internațională nu era liniștitoare), Paul Fabra menționează un articol în Le Monde (6 septembrie 1977), în care afirmă că, începând de prin luna iulie a.c. se pare că lumea capitalistă asistă la o puternică răutățire a unei conjuncturi re cu excepția Statelor Unite și Americii se prezenta încă în primele luni ale acestui an astfel de nesatisfăcător. Autorul referă la tonul pesimist al unor articole din „Business Week”, „Economist”, precum și declarația senatorului american Jacob Javits, conform căreia nouă mare depresiune economică, cu o durată mai mare decât cea din anii 1930, ar putea izbucni într-un an sau doi, dar este de părere că nu e vorba de nouă depresiune, ci de aceeași răutățire, care a izbucnit acum trei sau patru ani, dar care, ca orice răutățire, cunoaște pauze, momente de înviore și pare uneori chiar să fie pe punctul de a da loc unei relansări a economiei, care e dezvoltată apoi a fi de scurtă

durată. După P.F. piedica principală în calea unei relansări masive a creșterii e determinată de ascuțirea concurenței internaționale cu consecințele ei — reacțiile protecționiste.

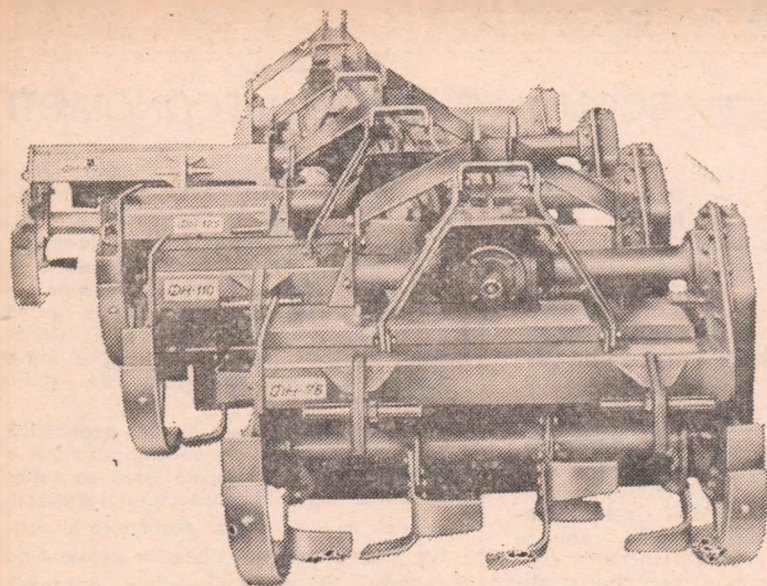
● Broșura Main Tendencies in the World Economy 1976—1990

(Principalele tendințe din economia mondială 1976—1990), elaborată de un colectiv al Consiliului științific maghiar pentru economie mondială, sub conducerea prof. M. Simai (Budapesta, 1977, 50. p.), conține o prezentare rezumată a unei ample cercetări pe tema „Schimbările previzibile cele mai importante în economia mondială, cu referire specială la politica economică realizată și planificată în Ungaria 1976—1980”. Cercetarea, începută în 1973 și încheiată anul trecut, a utilizat în mod combinat trei metode: 1. opinii ale experților cu privire la schimbările calitative posibile în domeniul lor de activitate; 2. tehnici normative; 3. extrapolări. Menționăm unele tendințe relevante în domeniul producției. Ritmul de creștere a producției

FIȘE

globale între 1976 și 1990 ar urma să fie ceva mai scăzut decât între 1961 și 1975, fără ca tendința coboritoare să fie uniformă. Fluctuațiile ciclice în țările capitaliste dezvoltate vor fi mai accentuate decât în ultimii 15 ani. Rata anuală de creștere a producției în S.U.A. până în 1985 se estimează la 3,6—4 la sută. Sectorul serviciilor ar continua să crească într-un ritm mai ridicat decât producția materială, dar diferența între ritmurile lor de creștere ar fi mai scăzută. În cadrul țărilor capitaliste, S.U.A. își vor menține avantajul lor considerabil, datorită dimensiunilor pieței, întreprinderilor și producției lor.

Agromachinaimpex

FREZĂ ROTATIVĂ PENTRU PRELUCRAREA SOLULUI „BOLGAR“

Frezele pentru prelucrarea solului „BOLGAR“, avind o lățime de lucru de la 0,76 la 2,0, sînt mașini agricole moderne de înaltă eficiență, destinate afinării solului și distrugerii buruienilor în plantațiile viticole, horticole, de citrice și arbuști, pentru prelucrarea solului înaintea semănturilor și însămînțarea altor culturi agricole.

Freza rotativă FA – 0,76 cu secțiunea înclinabilă automată este de asemenea utilă pentru prelucrarea solului între arbori la culturile horticole.

Frezele formează agregate cu tractoare cl. 1,4 T, dotate cu sisteme de tractare în 3 puncte.

Exportator : GTP „AGROMACHINAIMPEX“
Bulgaria, Sofia
str. Aksakov nr. 5
Telefon 88 53 25
Telex : 022563

Pentru informații suplimentare, vă rugăm să vă adresați Reprezentanței Comerciale a R. P. Bulgaria
București, str. Galați nr. 32 Telefon : 11 91 62

PUBLICOM

O orientare sigură în lumea
bunurilor de consum,
calea către :

- partenerii comerciali și alte contacte de afaceri
- cererea și oferta pe plan mondial
- dezvoltarea comerțului exterior

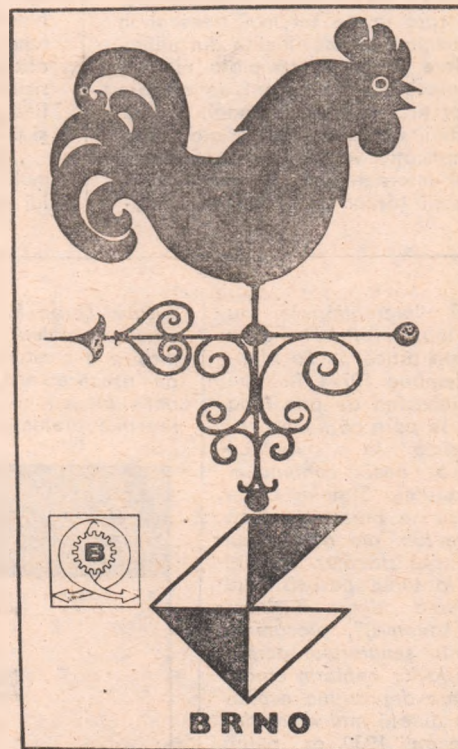
Această perfectă orientare comercială vă este oferită prin :

AL 9-LEA TÎRG INTERNAȚIONAL DE BUNURI DE CONSUM DE LA BRNO

(Cehoslovacia)

21 — 28 aprilie 1978

Data limită de înscriere :
30 noiembrie 1977

Informații suplimentare puteți obține la :
BVV — Tîrguri și Expoziții BRNO, Vystaviště
1,602 00 Brno, Cehoslovacia, Tel. 314 ; Telex 062294

062295 ; Adresa telegrafică : Fairbrno.
Ambasada R.S.C., Secția Comercială, Strada Oțetari
nr. 3, Sector 2, București, România.

PUBLICOM

CADRUL REGIONAL AL COOPERĂRII ECONOMICE ȘI TEHNICE DINTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE [I]

APROAPE jumătate din țările în curs de dezvoltare ale lumii sint, în prezent, membre ale unor grupări de cooperare economică, tehnică și financiară, la nivel subregional și regional. Dincolo de faptul că aceste organisme se află, practic, răspândite în toate regiunile în curs de dezvoltare ale globului (un studiu recent al UNCTAD consacrat acestei problematici analizează 15 grupări de acest fel în America Latină, 20 în Africa, 8 în Asia și Oceania și 10 între țările arabe, ele au o semnificație aparte, reprezentind primele forme organizate și concertate de cooperare economică și tehnică între țările în curs de dezvoltare¹⁾.

Evoluții și evaluări complexe

PROCES cu o „istorie” nu mai veche de două decenii, cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare într-un cadru regional cunoaște o evoluție extrem de complexă, nu lipsită de aspecte contradictorii și chiar, așa cum se va vedea mai departe, deloc ferită de stagnări și reculuri.

În mai puțin de un an s-a putut nota paralel cu aderarea de noi state la unele grupări (de exemplu Mauritania, Somalia, R. D. P. Yemen și R. A. Yemen la Piața comună arabă; Republica Seychelles la Organizația Comună Africano-Mauritană), ieșirea unor țări din alte grupări (de exemplu Chile din Grupul Andin). În Africa sîntem martorii eforturilor pentru stabilirea unei strategii comune de cooperare la scara continentului, concomitent cu adîncirea cooperării sectoriale și subregionale (crearea Băncii africane a energiei și a Institutului african de fizică nucleară; administrarea și valorificarea în comun de către statele riverane a unor bazine fluviale etc.). Și în America Latină se pot constata tendințe asemănătoare (în noiembrie a.c. urmează să aibă loc o reuniune a miniștrilor de externe din țările membre ale Grupului Andin și ale Asociației latino-americane a liberului schimb cu care prilej va fi abordată problema elaborării unui program comun de complementare industrială reciprocă). În Asia, recent încheiata sesiune a Asociației națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN) a evidențiat dorința celor cinci țări membre de a găsi căi concrete pentru adîncirea cooperării economice dintre ele, în primul rînd în domeniul industriei.

Pe plan multilateral, programele de cooperare adoptate de către cea de-a treia sesiune ministerială a „Grupului celor 77” de la Manila sau de către

Conferința asupra cooperării economice între țările în curs de dezvoltare de la Ciudad de Mexico (septembrie 1976) au reliefat că, odată cu diversificarea căilor și mijloacelor de cooperare economică între țările în curs de dezvoltare, grupările economice subregionale și regionale își păstrează importanța, dar și în acest domeniu trebuie întreprinse eforturi de adaptare la noi realități și, în special, să se asigure complementaritatea economică și acțiunea concertată la nivel interregional.

Aprecierile și comentariile asupra cadrului regional al cooperării între țările în curs de dezvoltare, ca și asupra instituționalizării acesteia sub forma grupărilor economice, sînt și ele extrem de variate. Arturo Frondizi, de exemplu, consideră că o „falsă soluție, care se recomandă țărilor sărace este de a se grupa în asociații regionale, în cadrul cărora să se aplice o altă diviziune funcțională a producției: potrivit unor criterii de economicitate unele țări ar produce anumite articole, alte țări alte produse și în acest chip s-ar intensifica schimburile comerciale zonale”²⁾. Fostul președinte al Argentinei constată în același timp că „Experiența piețelor comune regionale din America Latină are deja peste 15 ani și nu a fost prea fericită. Volumul schimburilor regionale este nesemnificativ în raport cu acela al comerțului extrazonal (adică cu clienții tradiționali din Europa și America de Nord)”.

Incidența asupra relațiilor comerciale

DAR SĂ ANALIZĂM indicatorul ponderea schimburilor regionale și intragrupări în diferitele zone ale lumii în curs de dezvoltare. Ne oprim la acest indicator în primul rînd pentru că este singurul apt să cuantifice, cit de

cit, incidența pe care o are asupra cooperării regionale instituționalizarea acesteia sub forma grupărilor economice. În al doilea rînd, relațiile economice externe, și mai întii cele comerciale, prezintă pentru creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare o importanță comparativ mai mare decît în cazul țărilor industrializate. „Dintre cele patru domenii funcționale ale economiei internaționale — sistemele monetar și comercial, investițiile și ajutorul —, comerțul este în mod curent cel mai semnificativ factor al relațiilor Sud-Sud (n. n. adică dintre țările în curs de dezvoltare). Există multe întereșe comune, ceea ce face ca schimburile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare să crească continuu. Dar, desigur, așa cum arată cifrele, importanța acestui comerț nu trebuie supraestimată”³⁾. Analizînd datele din tabel, care ilustrează evoluția ponderii comerțului dintre țările în curs de dezvoltare, putem adăuga că nu trebuie supraestimat, cu atît mai mult, impactul exercitat, cel puțin pînă în prezent, de acțiunea grupărilor economice subregionale și regionale. În perioada 1960—1974 exporturile ansamblului țărilor în curs de dezvoltare spre alte țări în curs de dezvoltare, au reprezentat, cu mici abateri, circa 20% din totalul exporturilor lor. Cu alte cuvinte, patru cincimi din mărfurile exportate de țările în curs de dezvoltare sînt absorbite de piețele țărilor industrializate.

În același timp ponderea exporturilor intraregionale, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, a înregistrat o tendință lentă dar continuă de reducere, reprezentînd în 1974 doar 1/10 din total. Numai excluzînd datele refe-

¹⁾ Economic Co-operation among Developing Countries. Report of the Preparatory Meeting of the Group of Governmental Experts (77/COOP/CMEX/GE. 1/1, p. 1).

²⁾ În volumul „Conceptia președintelui Nicolae Ceaușescu despre noua ordine economică internațională”, Ed. politică, 1976, p. 44.

³⁾ Jon Rosenbaum, W. G. Tyler, South-South relations: The economic and political content of interactions among developing countries, în volumul World Politics and International Economics, The Brookings Institution, Washington, 1975, p. 263.

ritoare la țările membre ale OPEC se poate constata o tendință de sporire a ponderii comerțului între țările în curs de dezvoltare, atât pe ansamblu, cât și pe plan regional.

Formarea și funcționarea unor grupări economice ale țărilor în curs de dezvoltare nu a acționat, așa cum ar fi fost de așteptat, în sensul amplificării schimburilor lor cu celelalte țări în curs de dezvoltare: nivelul relativ atins de comerțul între țările în curs de dezvoltare este aproape identic atât pe ansamblul acestor țări, cât și în cazul grupărilor incluse în tabel.

Evoluții ale ponderii comerțului dintre țările în curs de dezvoltare

	Exporturi către toate țările în curs de dezvoltare				Exporturi către propria regiune			
	1960	1970	1972	1974	1960	1970	1972	1974
Asociația latino-americană a liberului schimb	10,4	15,3	18,6	17,2	7,7	10,2	11,7	9,7
din care :								
— Grupul andin	20,2	8,9	12,8	10,3	1,5	2,7	3,6	3,4
Piața comună a Americii Centrale	10,0	29,6	26,9	33,6	7,5	26,9	22,5	25,6
Comunitatea Caraibiană	12,2	19,0	22,5	14,3	4,8	8,1	10,2	7,1
Comitetul consultativ permanent al Maghrebului	10,5	8,9	7,9	8,4	4,7	2,2	2,1	1,8
Comunitatea Africii de Est	19,1	37,5	36,7	35,1	14,1	16,9	13,7	13,9
Uniunea economică și vamală a Africii Centrale	8,4	21,5	19,0	18,8	1,7	7,5	8,9	7,4
Comunitatea economică a Africii de Vest	14,9	15,2	14,8	16,9	2,4	9,1	8,4	4,3
Piața comună arabă	16,1	18,5	20,1	21,4	3,5	4,1	3,1	1,5
Asociația națiunilor din Asia de Sud-Est	32,8	31,7	31,5	29,3	21,7	14,8	14,5	11,3
Consiliul unității economice arabe	14,4	19,1	20,4	24,4	3,3	3,6	2,4	1,4
Cooperarea regională pentru dezvoltare	22,5	18,6	14,0	11,3	2,2	1,1	0,6	0,5
Toate țările în curs de dezvoltare	20,1	18,6	20,2	19,8	13,1	12,6	12,9	10,3
Toate grupările economice de mai sus	17,1	20,0	20,5	19,1	9,4	9,3	9,0	6,4
Fără țările OPEC :								
Toate țările în curs de dezvoltare	19,4	20,8	22,4	26,8	12,8	14,6	15,8	17,5
Toate grupările economice de mai sus	18,4	21,2	22,8	26,4	10,1	12,4	12,6	12,2

Sursa: Economic Co-operation and Integration among Developing Countries (TD/B/609/vol. II), Annex II.

Paradoxală apare desigur situația pe care o relevă cifrele tabelului în ceea ce privește schimburile regionale ale grupărilor economice, schimburi care dețin o pondere mai scăzută și cunosc o evoluție mai puțin fermă decât în cazul exporturilor intraregionale pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

Nu mai într-un singur caz — Piața comună a Americii Centrale — incidența grupării asupra schimburilor intraregionale poate fi apreciată ca fiind mai semnificativă. Celelalte grupări din America Latină au exercitat o influență mult mai redusă asupra comerțului intraregional și nu i-au imprimat o tendință mai clară. În alte cazuri, un volum deja nesemnificativ al comerțului intraregional înainte de apariția grupării, înregistrează o scădere continuă: Comitetul consultativ permanent al Maghrebului, Piața comună arabă, Cooperarea regională pentru dezvoltare (organizație formată din Iran, Pakistan, Turcia). În sfârșit se poate remarca și situația în care constituirea unei grupări economice regionale a imprimat comerțului dintre țările membre o evoluție contradictorie sau chiar o tendință de reducere, deși inițial el nu era lipsit de oarecare importanță: Comunitatea Africii de Est, Asociația națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN).

Se conturează direcții noi de activitate

ESTE interesant de comparat această tipologie a grupărilor bazată pe incidența lor asupra comerțului intraregional, cu o structurare a lor în funcție de obiectivele imediate care le-au fost stabilite la înființare. Astfel, în timp ce Asociația latino-americană a liberului schimb, Comitetul consultativ permanent al Maghrebului s.a. își propun, în principiu și pentru o perioadă

direcții noi care apar în cooperarea regională, ca răspuns la problemele anterioare, direcții care cer un anumit timp pentru a fi concretizate.

În America Latină cele mai vechi grupări (Piața comună a Americii Centrale și Asociația latino-americană a liberului schimb) se află de mai mulți ani într-o perioadă de stagnare. În ciuda eforturilor făcute pentru căutarea de noi formule nu pare probabil că măsuri eficiente vor fi adoptate în viitorul imediat. Eforturile acestor grupări în domeniul dezvoltării industriale nu au produs rezultatele scontate. În schimb, crearea Sistemului economic latino-american (SELA) este apreciat ca un factor foarte important pentru viitorul dezvoltării cooperării și integrării în regiune: SELA va include în principiu toate statele latino-americe și numai state de pe acest continent (spre deosebire de OSA din care fac parte și SUA), ceea ce va fi de natură să conducă la adoptarea de măsuri în conformitate cu interesele regiunii; sfera de acțiune a SELA va fi mult mai largă comparativ cu organismele existente; prin modalitățile de formare și de acțiune, SELA va fi un mecanism flexibil.

În Africa grupările economice s-au limitat, la început, la zone geografice reduse și au cuprins numai țări de aceeași limbă (Comunitatea economică a Africii de Vest, Comunitatea economică a Africii de Est etc.). Organizația Comună Africano-Mauritană, care cuprinde țări din mai multe subregiuni ale Africii, a fost confruntată în ultimii ani cu retragerea succesivă a unora din membrii săi. Noua abordare a cooperării regionale în Africa vizează desființarea barierelor lingvistice moștenite din perioada colonială, ceea ce ar permite asocierea unui număr mai mare de țări. În 1975 a fost constituită Comunitatea economică a Africii de Vest din care fac parte țări de limbă franceză, engleză și portugheză.

În Asia și Oceania cooperarea economică s-a concentrat în anumite subregiuni, cuprinzând un număr mic de țări. Negocierile purtate de mai mulți ani pentru extinderea comerțului reciproc între țările Cooperării regionale pentru dezvoltare nu au fost încă finalizate. Industria este sectorul în care cooperarea s-a dezvoltat cel mai mult, sub o formă originală: „întreprinderile comune”. Cooperarea în cadrul ASEAN a fost destul de limitată. Încheierea Acordului de la Bangkok deschide noi posibilități pentru cooperarea economică în regiune, prin promovarea liberalizării comerțului între statele membre, dezvoltarea cooperării industriale, crearea de întreprinderi comune etc.

După părerea noastră, concomitent cu căutările de ordin instituțional, cooperarea economică regională între țările în curs de dezvoltare necesită și o abordare conceptuală, folosirea fără discernământ a unor termeni nefiind de natură să definească riguros obiectivele urmărite de țările în curs de dezvoltare pe planul cooperării regionale. Asemenea termeni nu sînt justificați nici de raportul dintre obiectivele pe care și le-au propus țările respective și rezultatele efective obținute în activitatea acestor grupări. Examinarea acestui raport va face obiectul părții a doua a articolului.

Gh. DUMITRU

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internationale ale produselor de bază în luna august 1977

INDICELE agregat I.E.M. pentru una august a.c. atestă o scădere cu 0,7% a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al S. României.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale au scăzut în una august a.c. cu 1,3% după ce în una precedentă au dat unele semne de redresare (+0,6%). De remarcată, datorită perspectivei mai puțin favorabile ale economiilor occidentale, în această perioadă nu a mai avut loc înviorarea cererii pentru recucerirea stocurilor curente, caracteristică acestui sezon. În aceste condiții, prețurile au scăzut la minereuri (-1,5%), metale (-0,4%) fibre animale și vegetale (-7,1%), lemn și produse din lemn (-0,9%). O excepție de la această tendință generală au prezentat-o prețurile la cauciuc natural și piei brute, care au crescut cu 2,7% și respectiv 0,6%.

Prețurile la produsele agroalimentare au continuat să înregistreze o cădere mai accentuată (-3,3%), sub influența excedențelor existente pe plan mondial în sezonul 1976/1977 la majoritatea acestor produse și a situației favorabile a recoltelor actuale în emisfera nordică. Cu excepția prețurilor la animale, carne și produse animaliere, la care prețurile au crescut (+2,9%), prețurile au scăzut la cereale (-7,1%), semințe oleaginoase și grăsimi animale și vegetale (-4,3%), zahăr și produse tropicale (-3%).

În cadrul grupei de combustibili

INDICELE AGREGAT I.E.M. PENTRU UNA AUGUST A.C. 1977-1976 și 1977-1977

Categoria de produse	Anul	Indicii anuali	Iulie	August
INDICE GENERAL	1975	219,2	215,5	216,4
	1976	226,2 ^{a)}	231,0 ^{a)}	230,8 ^{a)}
	1977		229,5 ^{a)}	225,7 ^{a)}
1. Produse alimentare	1975	203,7	196,7	205,7
	1976	180,8	185,3	178,6
	1977		172,2 ^{a)}	166,6 ^{a)}
- cereale	1975	216,7	211,3	238,9
	1976	198,3	216,3	197,1
	1977		146,6	136,2
- sem.oleag., prod.deriv., gras.anim. și veg.	1975	195,0	178,2	196,3
	1976	168,7	173,1	165,7
	1977		172,5	165,1
- animale, carne și prod.animale	1975	159,3	160,8	161,4
	1976	152,8	142,8	149,2
	1977		154,3 ^{a)}	158,7 ^{a)}
- zahăr și prod.tropicale	1975	314,0	253,0	279,0
	1976	243,5	262,3	261,6
	1977		268,4	246,9
2. Combustibili	1975	345,0	335,1	341,6
	1976	366,7	361,1 ^{a)}	365,5 ^{a)}
	1977		401,2 ^{a)}	393,9 ^{a)}
- cărbuni și coac	1975	260,0	259,8	247,4
	1976	266,5	259,5	264,5
	1977		292,9 ^{a)}	285,9 ^{a)}
- țifet	1975	461,2	450,9	450,9
	1976	496,7	494,6	500,8
	1977		551,8	551,8
- produse petroliere	1975	373,9	361,8	385,4
	1976	408,4	402,5	415,0
	1977		442,8	434,6
3. Materii prime industriale	1975	189,1	189,9	184,1
	1976	201,9 ^{a)}	209,7	209,5
	1977		200,5 ^{a)}	197,6 ^{a)}
- minereuri	1975	178,4	177,6	174,0
	1976	164,9	160,5	161,6
	1977		162,8 ^{a)}	160,2 ^{a)}
- metale	1975	185,1	189,2	180,2
	1976	194,8	203,1	203,4
	1977		191,8	191,0 ^{a)}
- cauciuc	1975	159,8	162,7	167,0
	1976	219,5	224,6	222,3
	1977		218,9	224,8
- lemn și produse din lemn	1975	229,0	226,2	214,9
	1976	222,1	220,8	224,0
	1977		235,7 ^{a)}	233,5 ^{a)}
- fibre anim. și veg.	1975	162,4	162,8	169,1
	1976	228,4	260,1	249,1
	1977		203,1	188,6
- piei	1975	114,8	126,0	121,2
	1976	169,8	178,5	183,5
	1977		176,1	177,2

a) Date provizorii pentru porci vii, haine, coac de fier, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferossiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîră neagră, laminată de cupru, cherestea de rășinoasă, celuloză, hîrtie Kraftliner.

prețurile au scăzut la produse petroliere (-1,9%), datorită sporirii gradului de autoaprovizionare în țările occidentale și limitării importurilor.

Sectorul conjuncturii economice internaționale și marketing - I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Egipt: proiecte în industrie și agricultură

PRINTRE obiectivele principale înscrise în politica economică a guvernului egiptean se află și dezvoltarea agriculturii, pe calca modernizării, și prelucrarea industrială a produselor agricole. Se apreciază că prin realizarea proiectelor de mecanizare a agriculturii un mare număr de persoane care trăiesc la sate vor avea posibilitatea să lucreze pentru întreținerea și repararea mașinilor, contribuind astfel la creșterea randamentelor și a suprafețelor cultivate.

Pe linia dezvoltării bazei de metal pentru industria constructoare de mașini, în regiunea Alexandria se preconizează construirea unei oțelării de 100 000 tone, care va utiliza procedeul reducerii directe din minereu.

În regiunea Malak se va construi o fermă modernă de creștere a vitelor pentru producția de carne și lapte, cu instalații speciale pentru prelucrarea laptelui. Pentru o suprafață de 14 000 ha la nord de Tahrir urmează să fie plantați pomi fructiferi și viță de vie. O fermă de vaci va fi amenajată în regiunea Forascour etc. Se estimează că până în anul 2000 vor fi puse în valoare în Egipt aproape 1 milion ha de teren agricol.

Autoritățile egiptene au hotărât să se facă eforturi speciale pentru dezvoltarea rapidă a producției naționale de produse alimentare, dată fiind creșterea rapidă a populației și necesitatea de a fi limitate la maximum importurile la acest capitol. Astfel o uzină de prelucrare și conservare a cărnii la El Marg va livra 3 600 tone de carne pe an, din care 1 500 tone sub formă de conserve. Mai multe stațiuni avicole la nord de Tahrir, în regiunea Cairo, vor realiza fiecare o producție anuală de 5 milioane de ouă și 750 000 pui.

Pe plan infrastructural se va proceda la dezvoltarea parcului de transporturi auto și mai buna lor coordonare. De curind, au fost importate alte 90 de autocamioane pentru realizarea unui volum mai mare de transporturi, care să accelereze degajarea antrepozitelor și magazinelor generale în vederea majorării importurilor și exporturilor de mărfuri. Vor fi create noi rețele de ateliere de reparații și stații de service, care să poată deservi cele 1 700 de autocamioane care străbat astăzi drumurile Egiptului.

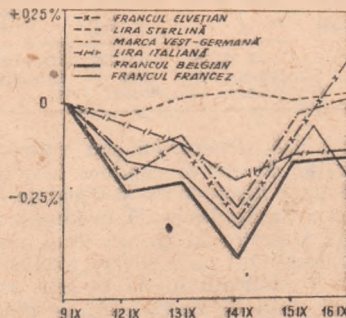
În cadrul planului de cinci ani al Ministerului Energiei, vor fi electrificate 3 489 sate.

EVOLUȚII MONETARE

EVOLUȚIA piețelor valutare s-a încadrat și în perioada 12-16 septembrie 1977 în tendința de redresare ușoară a dolarului S.U.A. în raport cu restul valurilor occidentale.

Francul elvețian, după ce a atins un minim de circa 2,3920 franci pentru un dolar, a încheiat intervalul la aproximativ 2,3810 franci (reprezintă de circa 0,2% în raport cu încheierea din săptămîna precedentă). **Marca vest-germană** după ce s-a situat în prima parte a intervalului sub nivelul încheierii precedente de 2,3325 mărci pentru un dolar (depreciere de circa 0,3%) a încheiat cu un ușor avantaj cotind la circa 2,3250 mărci pentru un dolar. **Francul francez** a continuat să evolueze pe o curbă descendentă în raport cu dolarul, situîndu-se la încheiere la un curs de circa 4,9350 franci pentru un dolar, respectiv cu circa 0,2% sub încheierea anterioară. **Lira italiană** a cedat la rîndul său teren dolarului cotind la încheiere 884 lire pentru un dolar.

Lira sterlină - beneficiind de efectul favorabil provocat de anunțarea primului excedent lunar din ultimii șapte ani al balanței comerciale a Marii Britanii, de circa 141 mi-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12-16 IX 1977, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 9 IX 1977

liarde lire în luna august, precum și al realizării în aceeași lună a unui excedent al balanței de plăți curente - a manifestat o

tendență de depreciere în raport cu dolarul. În aceste condiții și sub stricta supraveghere a evoluției sale de către Banca Angliei (care a intervenit cu sume importante în favoarea dolarului prin cumpărări de valută americană), lira sterlină a terminat intervalul la circa 1,7440 dolari pentru o liră față de circa 1,7435 dolari la 9 septembrie 1977.

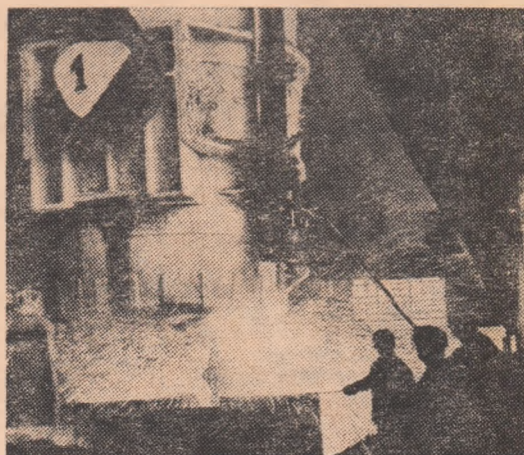
Sub efectul schimbărilor intervenite pe piața creditului în S.U.A., dobînzile la eurodepozitele în dolari au înregistrat o creștere la toate perioadele, la șase luni ele atîngînd nivelul de circa 6,875%. Dobînzile la eurodepozitele la șase luni în franci elvețieni au realizat o creștere ușoară, situîndu-se la circa 3,0625%, în timp ce dobînzile la eurodepozitele în mărci vest-germane la aceeași perioadă s-au menținut constante la un nivel de circa 4,0625%.

Pretul aurului a continuat să crească, ultimul fixing la Londra din ziua de 16 IX 1977 de 148,50 dolari/uncie, fiind cu peste 1 dolar/uncie superior indicatorului similar din săptămîna precedentă.

Paul DUMITRASCU
Gheorghe MUNTEAN

Prognoza producției mondiale de oțel

PUNCTE DE VEDERE PENTRU O DEZVOLTARE MAI ECHILIBRATĂ (I)

Principalele trăsături ale producției mondiale de oțel

DEȘI rolul pe care oțelul continuă să-l joace în economia mondială este indeobște cunoscut, el nu este întotdeauna suficient evidențiat. Vom menționa numai că valoarea directă a producției siderurgice reprezintă 3—5% din produsul intern brut al unei țări dezvoltate din punct de vedere industrial, putând ajunge în unele cazuri la 6—10%. Cu totul remarcabil este faptul că valoarea tuturor produselor din oțel fabricate într-o țară poate să se ridice la 20—40% din produsul său intern brut.

Totodată, dezvoltarea unor capacități noi în cadrul ramurii reclamă un important efort de investiții; în siderurgia propriu-zisă ele reprezintă 400—700 dolari pe tona de oțel, iar dacă se iau în considerare și investițiile conexe (în extracția și prepararea minereului și cărbunilor, în producerea energiei etc., necesare ramurii) valoarea de mai sus se dublează. Distribuția neuniformă pe plan mondial a materiilor prime și a surselor de energie pentru siderurgie, precum și decalajele existente în domeniul tehnologiei sale între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare, nevoia pe care o resimt acestea din urmă de echipament și mijloace financiare pentru a putea crea sau extinde pe teritoriul lor industria oțelului constituie tot atâtea argumente pentru realizarea cooperării internaționale, care să asigure dezvoltarea armonioasă a ramurii, în concordanță cu cerințele progresului economico-social al tuturor popoarelor.

Ca și alte ramuri industriale, producția de oțel a țărilor occidentale a fost afectată de criza economică, ceea ce a influențat negativ nivelul său pe plan mondial. Dacă în anul 1974 în lume s-au produs — după datele O.N.U. — 707 milioane de tone de oțel, în 1975 producția a însumat doar circa 650 mil. tone, pe seama reducerii sale, în proporții considerabile, în țări ca S.U.A., Japonia, R.F.G., Franța, Belgia ș.a. În 1976 producția mondială de oțel a înregistrat o anumită creștere, fără ca să revină însă la nivelul anului 1974. De aceea, în analiza ce urmează se vor lua ca bază, în general datele pe anul 1974.

Se evidențiază, în primul rând, repartitia geografică inegală a industriei siderurgice, țărilor dezvoltate din lume

reținându-le 92% (650 mil. tone, în 1974) din producția mondială de oțel, deși ponderea lor în populația globului este de sub 30% (vezi tabelul nr. 1). Ca urmare, raportată pe locuitor, producția țărilor în curs de dezvoltare reprezintă doar 3,8% din cea a țărilor dezvoltate (21 kg. față de 556 kg/loc.) sau 11% din media mondială (184 kg/loc.). Gradul de concentrare devine și mai evident dacă se ia în considerare faptul că primii patru mari producători de oțel din lume — țările Pieței comune vest-europene (cu circa 155 mil. tone în 1974), U.R.S.S. (136 mil. t), S.U.A. (132 mil. t.) și Japonia (117 mil. t) — furnizează 76% din producția sa mondială.

Repartiția producției de oțel între țările în curs de dezvoltare este de asemenea foarte neuniformă. De la 60 kg pe locuitor în America Centrală și de Sud, scade la 11 kg/loc. pentru cele din Asia, pentru ca să ajungă abia la circa 4 kg/loc. pentru cele din Africa.

Tabelul nr. 1

Diferențieri regionale în producția de oțel (1974)

Regiunea sau țara	Ponderi în producția mondială de oțel (%)	Producția pe locuitor (kg.)
Total mondial din care :	100,0	184
Țări dezvoltate	92,0	556
— Europa	52,0	474
— America de Nord	21,0	634
— Japonia, Israel	16,6	1 038
— R.S.A.	0,3	240
— Australia, Noua Zeelandă	1,1	502
Țări în curs de dezvoltare	3,0	21
— America Centrală	0,8	56
— America de Sud	1,7	60
— Asia	5,3	18
— Africa	0,2	4

Sursa : Calculat după Monthly Bulletin of Statistics, Iulie 1975 și Statistisches Bundesamt, Dusseldorf, 1975.

O analiză structurală sau valorică a producției de oțel ar conduce la evidențierea unor discrepanțe și decalaje mult mai importante. De pildă, produsele prelucrate superior și cu un grad ridicat de finisare sînt concentrate exclusiv în zonele industriale (unde le este asigurată și piața de desfacere), pe cînd în țările în curs de dezvoltare se produc varietăți sortimentale relativ limitate; cu desfacere locală, ca oțelurile de masă pentru construcții, în special profile și fier beton. Statistica mondială nu oferă însă date complete pentru o asemenea analiză.

Se observă, totodată orientarea țărilor capitaliste dezvoltate de a păstra în cadrul lor producția de oțeluri superioare și de a construi în țările în curs de dezvoltare capacități și instalații pentru elaborarea oțelurilor calmate și necalmate, a fontei — în general pentru producerea de semifabricate — resursele de materii prime și energetice existente în aceste din urmă țări facilitînd tendința menționată.

Există o corelație între produsul național brut și producția de oțel dintr-o țară sau alta (ambii indicatori raportați pe locuitor, pentru a se asigura comparabilitatea). Din graficul de mai jos, se poate vedea că — în cadrul dispersiei celor 48 de țări, pentru care există date disponibile — cea mai mare concentrare se constată în sectorul 0-100 kg oțel pe loc. și 0-1 000 dolari P.N.B. loc. Este vorba de un mare număr de țări în curs de dezvoltare, a căror rămînere în urmă din punct de vedere industrial se manifestă și prin nivelul scăzut — sau chiar aproape inexistent — al producției de oțel. La cealaltă extremitate a graficului figurează o serie de țări industriale (Suedia, R.F.G., Cehoslovacia, Japonia, Belgia, Luxemburg), dispunînd de industrie siderurgică avansată, cu bogate tradiții.

Se constată, de asemenea, că țările socialiste europene se află, în general, într-o poziție superioară; raportul între producția de oțel pe locuitor și P.N.B. pe locuitor capătă valori ca 0,38 în cazul României, 0,23 pentru U.R.S.S., 0,28 pentru Cehoslovacia etc., față de 0,26 pentru Japonia, 0,14 pentru R.F.G. sau Austria, circa 0,30 pentru Belgia, 0,15 pentru Italia (o excepție constituie Luxemburgul, țară care exportă cea mai mare parte a producției sale de oțel; în cazul său raportul este de 3,0). Cifrele de mai sus ilustrează rezultatele politicii de industrializare socialistă a unor țări care aveau în trecut o siderurgie slab dezvoltată, efortul depus de a aloca o parte mai mare din venitul lor național pentru extinderea industriei, inclusiv a siderurgiei.

Caracteristici ale prognozelor actuale

ÎN CONDIȚIILE amintite mai sus, riscurile pe care le încumbă adoptarea unei decizii pe plan național sau internațional se pot face deosebit de simțite.

Tocmai de aceea, prognozele asupra evoluției producției și consumului (pe plan mondial sau zonal) dobîndesc o importanță sporită, unul dintre principalele obiective care le stau în față fiind schițarea căilor de micșorare — și în acest domeniu — a decalajului economic dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare.

Majoritatea prognozelor întocmite pînă în prezent de către diferite organisme internaționale sau specialiști, în general din țările capitaliste dezvoltate, nu răspund acestui deziderat. Asemenea prognoze trebuie să analizeze posibilitățile și modalitățile în care dezvoltarea producției mondiale de oțel poate să fie orientată către micșorarea decalajelor economice.

Dintre ultimele prognoze, una din cele mai importante — prin însăși natura organismului respectiv — este cea întocmită de Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (O.N.U.D.I.), prognoză ilustrată în tabelul nr. 2. În cadrul ei, pentru țările dezvoltate este prevăzută o rată de creștere a producției de oțel mai mică decît cea scontată (conform previziunilor E.I.R.D. și F.A.O.) pentru P.N.B., pe cînd țările în curs de dezvoltare prezintă o situație contrară. Ținînd seama de trăsăturile sale pe care le vom analiza în continuare, prognoza O.N.U.D.I. poate fi denumită convențională, deoarece evoluează în cadrul unor limite bazate pe extrapolarea temporală, ajustată, a ratelor medii de creștere din deceniul 1965—1974.

Dacă în perioada 1965—1974 producția mondială de oțel a sporit într-un ritm mediu anual de 5,2%, pentru perioada 1975—2000 valoarea ratei de creștere, corespunzătoare previziunii maxime,

Tabelul nr. 2

Evoluția producției mondiale de oțel pînă în anul 2000 (variante O.N.U.D.I.)

	Total mondial	Țări în curs de dezvoltare	Țări industrializate
Producția globală (mil. tone)			
1975	643	59	584
1980	906	125	775
1990	1 350	250	1 000
2000	2 000	650	1 370
Producția pe locuitor (kg./loc.)			
1975	161	26	531
1980	205	39	646
1990	250	85	769
2000	312	126	979

Sursa : O.N.U.D.I., Doc. ID/B/C. 3/35 Rev. 1/Ar.d. 1,1975.

este de 4,1%, similară cu cea a P.N.B.-ului. Pentru țările industrializate se prevede, în mod logic, o încetinire a ritmului care scade de la circa 5% la 2,9%, față de o accelerare a sa pentru țările în curs de dezvoltare (la 9,7%), fără a se neglija faptul că și în perioada 1965—1974 el a fost în jur de 7—8%. Este remarcabil faptul că ritmul de creștere a producției de oțel în cadrul acestui din urmă grup de țări se menține în limite mult mai ridicate decît cele ale P.N.B.-ului (de 3,9% în prima parte a intervalului de bază și de 6,4% în a doua sa parte).

În prognoza O.N.U.D.I. creșterea producției de oțel în țările dezvoltate ră-

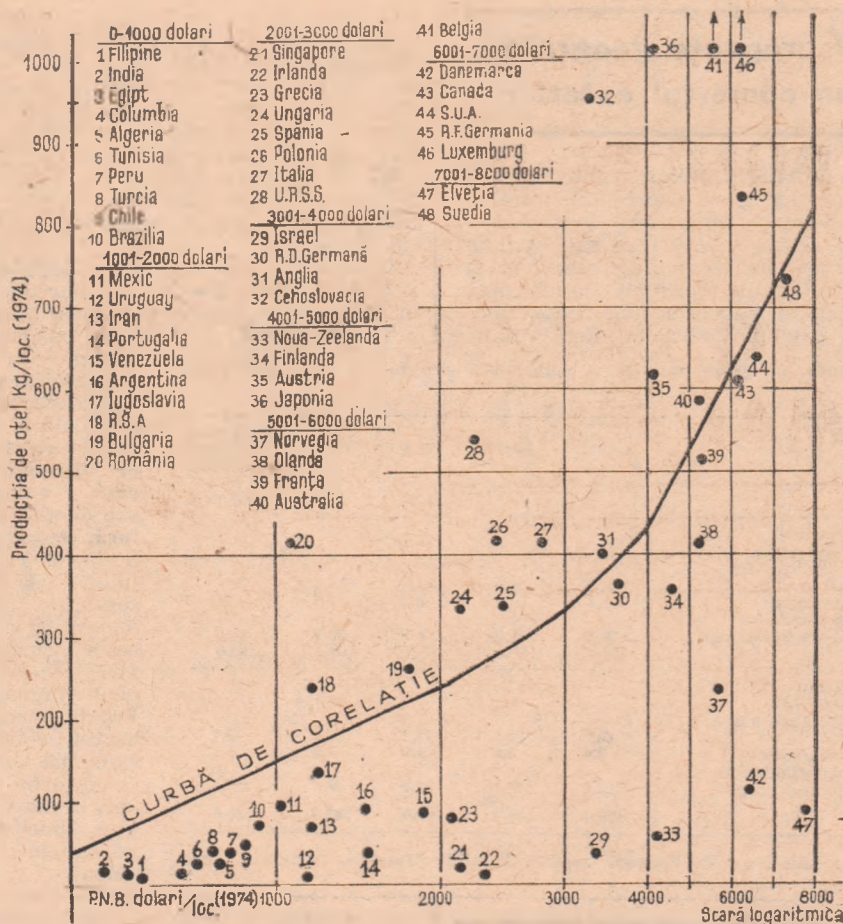

Fig. 1 — Corelația dintre producția de oțel și produsul național brut (pe locuitor). (Sursa datelor : O.N.U.D.I., „Industrie siderurgique dans les pays en voie de developpement”, Doc. ID/B/C.3/35 Rev.1/Add.1, 1975 și World Bank Atlas, 1976).

mîne totuși relativ ridicată, sporul fiind de 786 milioane de tone față de 571 mil. t pentru restul lumii. Luîndu-se în considerare și ritmurile diferențiate ale creșterii demografice, se apreciază că în anul 2000, producția de oțel pe locuitor în țările în curs de dezvoltare va reprezenta de 13,3% din cea a țărilor industrializate (126 kg/loc. față de aproape 1000 kg/loc.), comparativ cu circa 4% în 1975. În valori globale, același raport este de 46% în anul 2000, față de 10% în 1975.

Datele de mai sus reflectă menținerea — în condițiile ritmurilor de creștere prognozate — a decalajului considerabil între producția de oțel din cele două grupuri de țări, respectiv tocmai a producției menite să joace un rol important în accelerarea industrializării economiei țărilor în curs de dezvoltare.

Repartiția pe țări și regiuni nu este tratată în prognoza O.N.U.D.I., dar din alte lucrări cu concluzii cantitative apropiate (vezi, de pildă, J.R. Miller, Iron and Steel Making Metallics Demand and Supply : 1975—1985, Pittsburg, 1974) rezultă că inegalitatea acesteia se va menține pregnantă în 1985, Africa și Orientul Mijlociu, de exemplu, urmînd să participe la producția mondială de oțel doar cu 1,7%, iar Asia (exclusiv Japonia) cu 7,9%.

Deși, conform prognozei O.N.U.D.I., producția de oțel din țările în curs de dezvoltare crește mai repede decît P.N.B. și mult mai rapid decît în țările industrializate, totuși — astfel cum este prognozată — dinamica industriei siderurgice nu contribuie în suficientă măsură la micșorarea decalajului economic

și nu se înscrie în tendințele necesare de dezvoltare a industriei grele (în unele studii O.N.U., de pildă, se consideră necesar ca industria grea să se dezvolte cu 7—8% în țările africane neexportatoare de petrol, cu 8—8,5% în țările respective din Asia, cu 9—10% în America Latină și cu 16—17% în țările exportatoare de petrol din Africa și Asia). Or, este un fapt cunoscut că nu există cale de dezvoltare a unei economii într-un ritm mai susținut fără o rapidă industrializare, fără crearea și dezvoltarea industriilor de bază și prelucrătoare, a producției mijloacelor de producție și bunurilor de consum.

Pe de altă parte, printr-o serie de caracteristici ale sale industria siderurgică pare a fi în mod special destinată deplasării într-o măsură mult mai semnificativă în țările în curs de dezvoltare (mai ales cînd este vorba de construcția unor noi capacități), în baza unei strategii complexe, pe plan mondial.

Este posibilă o asemenea cale, care să deplaseze accentul în dezvoltarea acestei industrii de la țările industrializate spre țările în curs de dezvoltare? Desigur că da, și — în cele ce urmează — vom încerca să argumentăm acest punct de vedere, schițînd mai întîi conturul general al unei evoluții a producției mondiale de oțel care să se înscrie într-o asemenea strategie și pe care o vom numi varianta unui nivel de dezvoltare mai echilibrat.

Paul PETRESCU
Theodor GHERASIM
Gheorghe VARZAN

Discrepanțe geografice în comerțul exterior

ACTUALELE fluxuri internaționale de mărfuri se caracterizează, între altele, printr-o repartizare inegală între diferitele zone geografice sau grupuri de țări, persistând tendințe către o orientare unilaterală mai mult sau mai puțin pronunțată a schimburilor comerciale.

Un exemplu elocvent oferă datele

Structura, pe grupe de țări, a comerțului exterior al unor țări vest-europene (1976, în %)

Grupa de țări	Anglia	Franța	R.F.G.	Italia	Țări vest-europene, membre ale O.C.D.E.
Export către					
Țări membre ale O.C.D.E.	68,3	69,4	73,9	70,6	74,8
Țări socialiste	2,8	5,6	6,8	5,7	5,4
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	28,9	25,0	19,3	23,7	19,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Import din					
Țări membre ale O.C.D.E.	68,8	68,5	72,8	63,1	72,7
Țări socialiste	3,6	3,4	4,9	6,0	4,5
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	27,6	27,1	22,3	30,9	22,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: „Statistics of Foreign Trade“, Monthly Bulletin, O.E.C.D., Iunie 1977.

statistice recente referitoare la comerțul exterior al țărilor vest-europene membre ale O.C.D.E. Din tabelul de mai jos se vede că exporturile acestor țări sînt orientate în proporție de trei pătrimi către parteneri care fac parte din aceeași organizație (respectiv tot către țări industrializate), în proporție de o cincime către țările nesocialiste în curs de dezvoltare, iar restul către țările socialiste.

O pondere ceva mai mare dețin țările nesocialiste în curs de dezvoltare în importul țărilor vest-europene membre ale O.C.D.E., în timp ce ponderea

țărilor socialiste este în general, mai scăzută decît la export, ca efect al discriminărilor vamale sau de altă natură, practicate de țările capitaliste. Se observă, de asemenea, că dintre principalele țări vest-europene Anglia și Franța mențin legături comerciale mai strînse cu țările în curs de dezvoltare, îndeosebi cu fostele lor colonii.

Apa și „setea“ industriei

RESURSELE DE APĂ potabilă de pe glob sînt evaluate la 40 mii de km³, reprezentînd o cantitate suficientă pentru acoperirea nevoilor unei populații de 20 miliarde de oameni. Întrucît populația mondială depășea anul trecut doar cu puțin cifra de 4 miliarde, perspectiva n-ar părea îngrijorătoare. Dacă se ține însă seama de repartitia geografică inegală a resurselor de apă, de cererea crescîndă din partea industriei și a agriculturii, apare explicabil de ce unele regiuni ale globului suferă de pe acum de sete.

Specialiștii au calculat că, anual, din diferite surse de suprafață sînt preluate circa 580 miliarde mc de apă, din care 150 miliarde mc nu mai revin în circuit. În același timp, în biosferă se deversează 450 miliarde mc de reziduuri industriale lichide, care — dacă nu sînt epurate — trebuie dizolvate într-o cantitate de apă de 15—60 de ori mai mare. Se apreciază că, dacă nu se adoptă din timp măsurile cuvenite, la orizontul anului 2000 va fi necesară pentru dizolvarea tuturor reziduurilor o cantitate de apă echivalentă cu debitul ansamblului fluviilor de pe glob. Toate acestea explică atenția crescîndă pentru reducerea consumurilor specifice de apă ale diferitelor procese industriale, reciclarea apelor industriale și menajere etc.

Mongolia : valorificarea industrială a producției animaliere

PRINTRE produsele zootehniei — ramură de bază a economiei R.P. Mongole — se numără lîna de oaie (circa 18 mii tone pe an) și pînă de capră, de calitate superioară, la acesta din urmă Mongolia furnizînd (cu 1,2 mii tone) jumătate din producția mondială.

În prezent se acordă o atenție deosebită mecanizării tunsului animalelor, ceea ce va permite, pe de o parte, realizarea unor însemnate economii de timp de muncă, iar pe de altă parte — sporirea randamentelor și îmbunătățirea calității producției. Totodată, apreciindu-se însemnătatea valorificării superioare a acestei prețioase materii prime, în actualul cincinal este prevăzută construirea unei fabrici de spălat lîna, a unei țesătorii și fabrici de tricotate la Ulan-Bator, a unei fabrici de covoare la Erdenet, a unei întreprinderi pentru producerea de plăpumi și pături la Cioibalsan etc.

Durata purtătorilor de energie

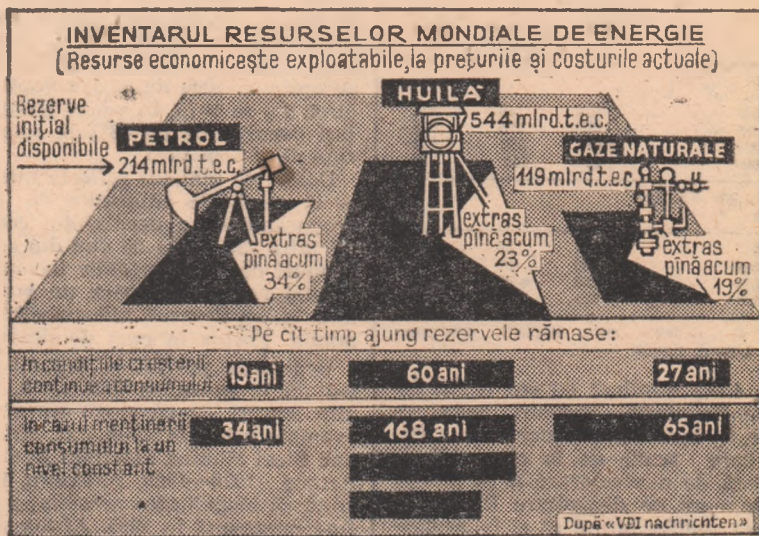
ÎNTRUCÎT principalii purtători fosili de energie — petrolul, cărbunele și ga-

zele naturale — dețin o pondere covârșitoare în acoperirea necesarului de energie pe plan mondial, problema perioadei în care vor fi epuzate rezervele respective prezintă o importanță capitală.

O prognoză recentă (care ia ca bază

viitor la nivelul actual, resursele menționate vor dura 34 ani, 65 ani și 168 ani (vezi graficul).

Desigur, o prognoză care nu ține cont de perspectiva descoperirii unor noi zăcăminte, de perfecționarea probabilă a tehnologiei extracției purtătorilor fo-

situația din 1976) relevă că — extrapolînd dinamica actuală a consumului de petrol (+5,6% pe an), de gaze naturale (+5,8%) și huiulă — resursele lor economicește exploatabile se vor epuiza în 19, în 27 și, respectiv în 60 de ani. Dacă, prin aplicarea unei politici riguroase de economisire a energiei, consumul lor va putea fi menținut în

sili de energie, de creșterea prețurilor la aceștia, de sporirea rolului altor surse de energie în balanța energetică mondială, riscă să fie depășită de realitate. Totuși, asemenea prognoze — arată înșiși specialiștii în materie — constituie semnale de alarmă pentru o gospodărire rațională a energiei.

GLOSAR

Datoria publică

PRIN DATORIE PUBLICĂ se înțelege datoria contractată de stat (guverne centrale și locale, instituții monetare centrale, instituții publice cu caracter financiar etc.), fie pe piața internă (datorie publică internă), fie în străinătate (datorie publică externă).

În general, datoria publică se contractează prin emisiuni de titluri de împrumut (obligațiuni, rente) de stat care sînt exprimate în monedă națională sau în valută străină, după locul de contractare și condițiile împrumutului. Aceste condiții sînt cuprinse în **prospectul împrumutului**, publicat cu ocazia lansării pe piață a acestei operații financiare.

Obligațiunile se plasează pe piață la un anumit curs stabilit de împrumutat: **prețul de ofertă**. De exemplu, cumpărătorul unei obligațiuni cu o valoare nominală de 100 dolari S.U.A. va plăti pentru acest titlu suma de 95 dolari în cazul în care prețul de ofertă a fost stabilit la 95%. Ulterior, obligațiunile se negociază pe piața valorilor mobiliare, obținînd o cota inferioară sau superioară prețului de ofertă, după cum sînt mai puțin sau mai mult solicitate.

Titlul se compune dintr-un **talon** reprezentînd dreptul deținătorului la suma subscrisă, precum și dintr-o serie de **cupoane** numerotate și datate, reprezentînd fiecare dreptul deținătorului la dobînda. Aceasta se achită în general semestrial. **Plata cuponului datoriei publice** înseamnă deci achitarea dobînzii la datoria contractată.

Rambursarea sumei împrumutate se face prin **amortizarea împrumutului** într-o perioadă determinată (împrumuturile pe obligațiuni se contractează pe termen lung). Această operație se efectuează pe baza unui **tabel de amortizare**. Amortizarea se face fie prin tragere la sorți periodică a unui număr de titluri, fie prin rîscumpărare, statuî cumpărînd de pe piață și retrăgînd titluri de o anumită valoare. În cazul **rentei perpetue**, nu există o perioadă de amortizare, împrumutul plătiînd anual o anumită sumă (mai mică decît în cazul amortizării).

Suma reprezentînd dobînda pe un an și rata anuală de amortizare se numește **anuitatea** împrumutului.

Procedura plății de către împrumutat a anuității (dobînda plus amortizarea) se numește **serviciul datoriei publice**. Serviciul datoriei publice a României pe anul 1933—1934, de exemplu, s-a prezentat astfel (mil. lei) :

	sem I	sem II	Total	1933—1934
Datoria externă				
Dobînzii	1 932,1	1 641,2		3 573,3
Amortizări	84,4	87,0		171,4
Datoria internă				
Dobînzii	462,6	330,7		793,3
Amortizări	—	—		—
Total	2 479,1	2 058,9		4 538,0

În cazul în care, pentru diferite motive, serviciul datoriei publice nu este efectuat la termen, datoria publică aferentă devine **datorie arierată**.

În anumite împrejurări excepționale, statul debitor se poate afla în situația de a nu-și respecta angajamentele față de creditorii. În acest caz debitorul anunță **suspendarea plăților** (moratoriu).

C. K.

Șomaj

Ionel Girjoabă, Arad — Studiul Biroului Internațional al Muncii la care a referit, privind 23 țări: pitaliste dezvoltate, revă că aproape 7 milioane de femei și-au pierdut

locul de muncă în timpul ultimei crize economice. Această cifră reprezintă peste 40% din somerii din aceste țări, în care femeile reprezintă numai 35% din forța de muncă, de unde rezultă că femeile sînt primele concediate. Același studiu semnalează că în Suedia, de pildă, femeile pot alege între cir-

ca 25 ocupații, față de 100 în cazul bărbaților. Cea ce demonstrează — așa cum se arată în studiu — că mai sînt încă multe de făcut în direcția asigurării depline a egalității între sexe, chiar și în țări capitaliste dintre cele mai dezvoltate,

cum este Suedia. 2) Scăderea producției mondiale de energie (cu 0,5%) survenită în 1975 este prima după 15 ani de creștere neîntreruptă. Ea se datorește în întregime reducerii cu 5,3% față de anul precedent a producției mondiale de petrol brut.

Locurile de muncă se lasă așteptate

Egipt: zone libere

Valeriu Buzilă, Bacău — Urmărind facilitarea investițiilor străine în țară, guvernul egiptean a creat patru zone libere comerciale-industriale. Este vorba de zona Cairo (pentru mărfurile transportate pe calea aerului și utilizările în industria ușoară) și zonele legate de porturile Alexandria, Suez și Port-Saïd (prima — specializată în mărfurile necesare industriei grele, a doua — servind la importul, din țările Extremului Orient și Orientului Apropiat, de materii prime destinate industriei grele, precum și la exportul produselor fabricate din acestea, iar a treia — funcționînd ca centru comercial pentru depozitarea și distribuția mărfurilor).

În cadrul zonelor libere pot fi efectuate următoarele operațiuni: depozitarea mărfurilor străine importate, precum și a mărfurilor în tranzit; trierea, curățarea, amestecarea, reambalarea etc. a mărfurilor aflate în depozit; fabricarea, montajul, asamblarea, finisarea etc. a mărfurilor; exercitarea oricărei profesii, necesară pentru buna desfășurare a activității lucrătorilor din cadrul zonei libere.

Printre înlesnirile acordate investitorilor se numără: scutirea de formalități și taxe vamale a mărfurilor introduse în zona liberă, precum și a mașinilor și echipamentelor necesare desfășurării normale a activității stabilimentelor autorizate a se stabili în zonă, neaplicarea legislației fiscale egiptene la activitatea întreprinderilor străine din zonă, acestea fiind obligate să achite statului egiptean doar o taxă anuală unică de 1% din valoarea mărfurilor introduse sau scoase de ele din zonă.

tean doar o taxă anuală unică de 1% din valoarea mărfurilor introduse sau scoase de ele din zonă.

Devalorizare și depreciere

RECENTELE devalorizări în lanț ale monedelor țărilor din nord-vestul Europei au reinviat discuțiile dintre specialiști asupra folosirii termenului de devalorizare, unii dintre ei apreciînd că este vorba de o depreciere monetară (a se vedea rubrica Glosar din Revista economică nr. 17 din 29 aprilie 1977 și nr. 25 din 24 iunie 1977). Această teză pornește de la definiția devalorizării ca o reducere a valorii paritare indiferent cum este exprimată această valoare. Limitarea la valoarea paritară pare nejustificată întrucît esența devalorizării constă în reducerea raportului de schimb fix între monede. Acest lucru se întîmplă și în cazurile în care s-au adoptat cursuri centrale cu limite de intervenție și se produc modificări ale cursului central fix, în sensul reducerii sale. Creдем că se poate vorbi de devalorizare chiar și în cazul în care o monedă este legată de alta printr-un raport fix și fluctuează în funcție de fluctuațiile acestei monede. Modificarea raportului fix — cum a fost recent cazul coroanei islandeze care i s-a schimbat cursul de 200 coroane pentru 1 dolar S.U.A. în 204,88 — a însemnat tot o devalorizare, respectiv cu 2,5%, așa cum a fost de altfel anunțată de autoritățile islandeze. Față de celelalte monede, coroana islandeză fluctuează, deși se depreciază sau se repreciază în raport de fluctuațiile dolarului S.U.A.

În cazul monedelor din

„șarpele“ european, deprecierile și reprecierile între ele se produc pe piață doar în limitele de intervenție acceptate de comun acord, respectiv 2,25% în jurul cursurilor centrale fixe. Atunci cînd autoritățile monetare consideră util și necesar se fac realineri ale cursurilor centrale prin devalorizări — respectiv reducerea unor cursuri centrale cu un anumit procent — sau combinat cu revalorizarea monedelor forte care își majorează cursul central. Așa a fost cazul realinierii cursurilor din „șarpe“ în octombrie 1976 cînd marca vest-germană s-a revalorizat cu 2%, iar coroana suedeză, coroana norvegiană și cea daneză s-au devalorizat.

Mai trebuie subliniate și alte deosebiri. Astfel, deprecierea unei monede se produce în primul rînd prin scăderea puterii sale de cumpărare pe plan intern, ca urmare a inflației, chiar dacă este menținută o valoare paritară fixă și deci cursul de schimb rămîne neschimbat. Așa a fost cazul cu dolarul S.U.A. pînă în decembrie 1971, cînd a fost devalorizat. De menționat este și faptul că devalorizarea unei monede este o măsură oficială adoptată de autoritățile fiecărei țări în cauză, efectuată la o dată certă, într-un procent fix, în timp ce deprecierea se produce pe piață, la voia întîmplării (dacă nu este dirijată voit de anumite cercuri interesate sau chiar de autorități). Evident că un regim de cursuri fluctuante determină mișcări zilnice, diferite pentru diverse monede. O depreciere reală a unei monede poate fi considerată însă numai atunci cînd față de una sau mai multe alte monede cursul scade continuu cîteva zile, sau chiar săptămîni ajungînd la un ecart de 2—3%. Altfel, există posibilitatea ca fluctuarea de 1—1½% într-un sens să fie recuperată a doua sau a treia zi, moneda nefiînd realment depreciată sau apreciată.

De aceea, considerăm că folosirea termenului de devalorizare pentru măsurile luate de autoritățile țărilor nord-europene este exactă și pe deplin justificată științific.

Dorel OPRESCU

Notă : La numărul 37 al revistei, la pagina 5, la tabelul nr. 1, explicațiile coloanelor se vor citi în ordine: Partea din venitul național utilizat alocat fondului de dezvoltare; Ritmul anual de creștere a venitulului național; Ritmul anual de creștere a fondului de consum etc.

VENITUL NAȚIONAL PE LOCUIITOR

(Urmare din pag. 21)

pentru egalizare a nivelului produsului național brut pe locuitor al celor mai dezvoltate țări. După calculele noastre, de exemplu, R.S. România va avea același produs național brut pe locuitor cu R.D. Germania în 1993, cu R.S. Cehoslovacă în 1994, cu U.R.S.S. în 1992, cu Anglia în 1995, etc., reducându-se considerabil decalajele și față de celelalte state dezvoltate.

Asupra numărului de ani în care țara noastră va egaliza nivelul produsului național brut pe locuitor al unor țări dezvoltate își pune amprenta, pe de o parte, decalajul existent în anul de bază, de la care se pornește în efectuarea calculelor, iar pe de altă parte, diferențele în ceea ce privește ritmul mediu anual de creștere. Țările cu un ritm mai mic de creștere, în perspectivă, chiar dacă dispun în prezent de un nivel mai mare al produsului național brut pe locuitor vor fi depășite într-un interval pe timp mai scurt de către țările cu un nivel mai mic al acestui indicator, dar care asigură acestuia un ritm accelerat de creștere. De aceea, țara noastră acordă o atenție deosebită dezvoltării în perspectivă a forțelor de producție, modernizării economiei naționale, creșterii productivității muncii și pe această bază a venitului național total și pe locuitor.

O etapă importantă în reducerea decalajului care desparte R.S. România de țările dezvoltate din punct de vedere economic o reprezintă perioada până în 1990. În Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se arată că „Partidul va pune pe prim plan creșterea în ritm înalt a venitului național, sporirea continuă a productivității muncii sociale, va acționa cu fermitate pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale de producție și sporirea eficienței activității economice... Se poate aprecia că venitul național va fi în 1990 de circa 1 300—1 500 miliarde lei, respectiv de circa 2 500—3 000 de dolari pe locuitor. Nivelul de dezvoltare al țării noastre se va apropia astfel mult de cel al țărilor avansate din punct de vedere economic, România numărându-se printre statele cu un venit național capabil să asigure atât progresul general al societății, cât și creșterea bunăstării întregului popor“. Așadar, printr-o creștere economică susținută, prin utilizarea cu eficiență sporită a resurselor materiale și umane ale țării, vor fi create premisele pentru ridicarea țării noastre în rândurile statelor dezvoltate.

INTREBĂRI — RĂSPUNSURI

ION GAVRILĂ, Focșani. — Dacă sînteți absolvent al învățămîntului mediu de cultură generală, puteți ocupa funcțiile de contabil sau merceolog numai dacă v-ați însușit în practică cunoștințele economice necesare și aveți cel puțin 2 ani de activitate în muncă.

IULIANA OPRITĂ, Aiud. — Persoanei încadrate în muncă, căreia înainte de a avea o vechime de 11 luni i se desface contractul i se cuvine compensarea în bani a concediului neefectuat, proporțional cu lunile lucrate.

Muncitorul care a efectuat concediul de odihnă în luna ianuarie și, ulterior, este chemat să satisfacă serviciul militar, nu este ținut să restituie indemnizația de concediu pentru lunile nelucrate, deoarece suspendarea contractului de muncă nu se datorește vinei acestuia.

EDUARD ADAMS, Bucov. — În situația arătată de dv. unitatea unde persoana încadrată în muncă a fost transferată în cursul anului, are îndatorirea să vireze ota parte din indemnizația de concediu. Aceasta trebuie să fie corespunzătoare perioadei dintre data reîncadrării și sfîrșitul anului, deoarece unitatea de la care această persoană s-a transferat a plătit, cu anticipație, indemnizația de concediu aferentă întregului an calendaristic.

ANDREI ROZSA, Tg. Secuiesc. — Față de faptul că, fiind absolvent al învățămîntului superior cu examen de diplomă ați fost delegat să îndepliniți temporar o funcție de conducere, aveți drepturile prevăzute de art. 67 (alin. 2) din Codul Muncii și art. 74 (1) din Legea nr. 57/1974. De legalitatea deciziei de numire temporară răspunde unitatea și nu persoana încadrată în muncă, aceasta preluînd și efectuînd atribuțiile de serviciu de mai mare răspundere și complexitate decît cele corespunzătoare funcției pe care o ocupă permanent.

GABRIELA POLEANSKI, Alexandria. — Perioada cit ați lucrat — pe baza unui contract de muncă — în funcția de contabil la C.A.P. se ia în considerare ca vechime în muncă în specialitate. Dacă n-ați avut calitatea de persoană încadrată în condițiile prevăzute de Codul Muncii, respectiv de Legea nr. 1/1970, nu vi se poate cere restituirea sumelor încasate în plus, decît pe o perioadă de 12 luni anterioară deciziei de imputare, astfel cum se prevede în art. 103 din Codul Muncii.

AURELIA IACOB, Călărași. — Potrivit art. 9 din Legea nr. 1/1970, angajata care a încetat activitatea fiind gravidă sau pentru a-și crește un copil pînă la împlinirea vârstei de 7 ani, beneficiază de recunoașterea vechimii neîntrerupte, în aceeași unitate, cînd s-a reîncadrat în unitatea de unde a plecat sau într-o altă unitate — dacă are confirmarea scrisă că nu este necesară unității de unde provine — în termen de trei luni de la împlinirea vârstei sus menționate a copilului.

IOANA STAMATOIU, București. — Potrivit prevederilor art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/1977, se consideră vechime și perioada cit o persoană încadrată în muncă urmează cursuri de pregătire profesională sau politică. Dacă puteți dovedi că întreruperea activității s-a făcut în vederea înscrierii la facultate, aveți dreptul la recunoașterea vechimii în muncă.

PAUL CHIFULESCU, Ineu. — În regulamentul privind amortizarea fondurilor fixe în unitățile economice din cooperarea meșteșugărească republicat în temeiul art. 5 din Decizia Biroului Comitetului Executiv nr. 129/1977 pct. 17 se indică modul de calcul a amortizării lunare a fondurilor fixe. În contabilitate se înregistrează lunar amortizarea rezultată din calcul, fără a se rotunji la 1 leu.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 38 din 23 septembrie 1977

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Experiențe în actualitate. Componente ale disciplinei de plan: cantitate, calitate, ritmicitate, eficiență (L. Tintea, Gh. Drăghici) 1
- Investiții. Rigorile respectării termenelor de punere în funcțiune (Mircea Hânsa) 3
- Dezbateri „R.E.“: Mecanizarea și automatizarea, factor de utilizare rațională a forței de muncă și de creștere a productivității (I) (V. Boescu, B. Pădure) 5
- Un accelerator al consolidării și dezvoltării cooperativelor agricole: Creșterea substanțială a randamentelor (conf. dr. Dumitru Cătu) 7
- Tribuna economistului. Marketingul și noile capacități de producție (Ludovic Lachs) 9
- Rezerve de sporire a eficienței economice (Emil Cioflan) 11
- Cititorii au cuvîntul 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Cit de eficient folosim forța de muncă? (conf. dr. Eugen Kerekes, asist. univ. Dumitru Purdea) 14

TEORII • IDEI

- Considerații referitoare la practica negocierilor comerciale (I). Negocierile comerciale în contextul așezării relațiilor internaționale pe baze principial noi (drd. Ioana Erdős Dumitrescu) 17
- Investiția demografică — componentă de bază a dezvoltării (dr. C. Grigorescu, dr. C. Moineagu) 19
- Venitul național pe locuitor, indicator de sinteză al creșterii și dezvoltării economice (II) (conf. univ. dr. C. Bărbăciaru) 21
- Școli • curente • economiști. Criza vechii ordini internaționale în viziunea unor economiști nemarxiști contemporani (I) (Sultana Sută-Selejan) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Cadru regional al cooperării economice și tehnice dintre țările în curs de dezvoltare (I) (Gh. Dumitru) 25
- Tendințe • conjuncturi 27
- Proгноza producției mondiale de oțel. Puncte de vedere pentru o dezvoltare mai echilibrată (I) (Paul Petrescu, Theodor Gherasim, Gheorghe Vărzan) 28
- Mondorama 30
- Curier 31
- Întrebări-răspunsuri 32

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11-25, 71131 București, telefon 12 13 69.

Cont. I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei“.

ASIGURAREA COMPLEXĂ A ELEVILOR

Pentru educarea în spiritul prevederii a noii generații, Administrația Asigurărilor de Stat a introdus o asigurare numai pentru copii și tinerele școlar denumită : „asigurarea complexă a elevilor”.

Această formă de asigurare combinată cuprinde în același contract :

- cazurile de accidente ale elevului, pentru sume asigurate de pînă la 18 000 de lei, diferențiate în funcție de urmările accidentelor ;
- cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești luate oriunde de elev în afara domiciliului, pentru suma asigurată de 2 000 de lei ;
- cazurile de răspundere civilă legală care decurg din deteriorarea unor bunuri din vina elevului, pentru suma asigurată de 2 000 de lei.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri și sume asigurate ca urmare a evenimentelor asigurate produse în timpul valabilității contractului de asigurare, în orice loc și cu orice ocazie, inclusiv în timpul vacanțelor școlare.

În cazurile de invaliditate permanentă parțială, se plătește o parte din suma de 12 000 de lei prevăzută pentru cazurile de invaliditate permanentă totală, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, majorată cu 25⁰/o.

Durata asigurării este de 6 luni sau de 1 an (la alegere).

Costul asigurării este foarte convenabil : 1 leu pe lună pentru toți elevii, cu excepția celor din școlile profesionale, școlile de maiștri, liceele și școlile de specialitate cu profil tehnic, care plătesc 2 lei pe lună.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

Miercurea-Ciuc Str.
Harghita 113 — jud.
Harghita — tel. 1 22 44
1 33 44

Întreprinderea de utilaje și piese de schimb — Gheorghieni

MAȘINA DE CEPUIT ȘI SCOBIT MODERNIZAT M.C.S.-111

Mașina este destinată pentru executarea cepurilor și scobiturilor în producția de uși, ferestre, mobilă, caroserii etc. Mașina poate executa cepuri simple, duble, oblice, profilate, precum și cepuri cu umerii inegali. Mașina se mai poate folosi la scurtături și tăieri transversale.

CARACTERISTICI TEHNICE :

- dimensiunile mesei mobile 600 x 900 mm
- unghiul de înclinare al mesei (piesei de prelucrat) $n^{\circ} 20^{\circ}$
- grosimea maximă a piesei de prelucrat 150 mm
- lățimea maximă a piesei 400 mm
- lungimea maximă a cepului 155 mm
- grosimea maximă a cepului 125 mm
- greutatea cca. 1 100 kg

CIRCULAR DE SPINTECAT MULTIPLU GREU TIP C.S.M.g.

Circularul de spintecat multiplu greu, tip C.S.M.g. execută concomitent mai multe tăieri longitudinale, la lățimi, pentru producerea șipcilor sau pieselor înguste din cherestea lată. Se mai pot executa tăieri incomplete în grosimea scindurilor, șanțuri pentru realizarea de panouri curbe din panouri plane. Mașina se utilizează în fabrici de mobilă corp și curbate, fabrici de binale etc.

CARACTERISTICI TEHNICE :

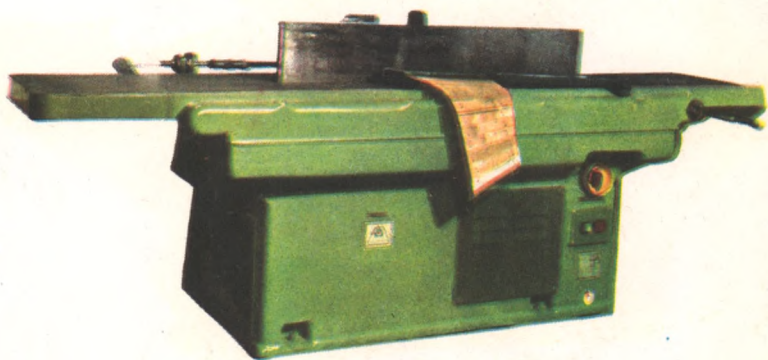
- numărul maxim de pinze 15 buc.
- lățimea maximă de tăiere 320 mm
- lungimea maximă de tăiere 350 mm
- înălțimea maximă de tăiere 60 mm
- dimensiunile mesei 800 x 1 860 mm
- greutatea netă, cca. 3 200 kg.

FERĂSTRĂU CIRCULAR DUBLU TIP F.C.D.

Ferăstrăul circular dublu tip F.C.D. se folosește în întreprinderile torului pentru industrializarea lemnului, în fabricarea mobilei corbinalelor, a mobilei curbate, pentru croirea placajelor și a plăcilor așchii aglomerate. Se folosește la retezarea la dimensiuni exacte unghi exact în vederea realizării de canturi paralele și perpendiculare la panourile pentru foi de uși și tâblii. În industria mobilei curburate mașina se folosește la retezarea la lungime exactă a elementelor urmează a fi curbate.

CARACTERISTICI TEHNICE :

- lungime de tăiere 2 500 mm
- lățime maximă de tăiere 2 500 mm
- lățime minimă de tăiere 180 mm
- înălțime maximă de tăiere 120 mm
- greutatea mașinii, cca 1 300 kg

MAȘINA DE ÎNDREPTAT M.I.-5. Această mașină se folosește pentru îndreptarea fețelor late ale scindurilor și dulapilor, precum și pentru îndreptarea și fuguirea canturilor. Arborele port-cuțit se rotește în menți cu bile. Pentru realizarea de unghiuri drepte între fețele și marginile pieselor care se prelucrează, mașina este prevăzută cu o rigă ghidaj care se fixează pe masa mașinii.

CARACTERISTICI TEHNICE :

- dimensiunile mesei 2 500 x 500 mm
- înălțimea mesei 725 mm
- diametrul arborelui port-cuțit (cu cuțite) 125 mm
- numărul cuțitelor 4 buc.
- dimensiunile cuțitelor 3 x 35 x 510 mm
- grosimea maximă de tăiere 10 mm
- grosimea minimă corespunzătoare unei gradații 0,5 mm
- greutatea 850 kg